

Nagrajenci natečaja Mladi oder

str. 16

foto dpd

Obvestilo

"Kako je možno, da izhaja vseeno časnik, če ste prej bili v polni sestavi, sedaj pa ste v uredništvu v treh, dva časnikarja in grafična oblikovalka z 18-urnim tedenskim delovnim časom? Kako je to možno?" To je najbolj pogosto vprašanje, ki ga prejmemo in v njem tli, vsaj pri nekaterih, tudi privoščljiva, a zmotna misel, da se vse da narediti, le hoteti je treba, kar pa seveda ni res.

Saj poznate tisto o istrskem oslu, ki ga je gospodar naučil, da mu ni bilo treba več jesti, ne? Takoj ko se je osel tega navadil, je poginil, seveda.

In tiso o vrvi, ki jo nateguješ in nateguješ in na koncu počti, tudi, mar ne?

Predvsem bi radi iskreno povedali, da se sami zavedamo svojih meja, se predvsem tržaškim sodelavcem zahvaljujemo za pomoč, kot tudi predvsem tržaške naročnice in naročnike prosimo za razumevanje, ker nismo "prisotni na terenu".

Še vedno smo na mejah možnega, kar ne bo moglo trajati še dolgo, skušamo pa delati časnik tak, da bo zanimiv, zaradi vas, drage naročnice in naročniki, pa tudi zaradi nas. Dokler bomo to seveda zmogli.

V Peterlinovi dvorani v Trstu

Lep praznik mladih ustvarjalcev

Slovenski kulturni klub, ki praznuje letos svojo 60-letnico (za tržaške višješolce ga je leta 1956 ustanovil Jože Peterlin), od nekdanjega spodbujanja besedno ustvarjalnosti mladih, tudi s prirejanjem literarnih natečajev. To se je zgodilo tudi v tej sezoni, ko je Klub v sodelovanju z Mospom razpisal literarni natečaj za mlade od 14. do 19. leta starosti, 29. aprila, nekaj dni po svetovnem dnevu knjige pa so bili razglašeni zmagovalci. Njihova slovesna razglasitev in nagrajevanje sta potekala na sedežu Slovenske prosvete na ul. Donizetti in sta bila vključena v posebno kulturno prireditev, t. i. "Dan mladinske ustvarjalnosti". Glavni namen prireditve je ta, da mladi, ki so ustvarjalni na raznih področjih, s svojim nastopom počastijo vse tiste, ki so se potrudili, da so poslali svoje

prispevke na literarni natečaj. In res so bili vsi, ki so oblikovali petkov spored, mladi in ustvarjalni. Šlo je za mladinsko dekliško pevsko skupino Vesela pomlad, ki je pod vodstvom dirigentke Andreje Štucin Cergol in ob klavirski spremljavi Alenke Cergol s kvalitetnim petjem uokvirila recital Kosovelovih pesmi, ki govorijo o poeziji (kot neobvezen navdih letošnjega natečaja so bili namreč mladim avtorjem ponujeni nekateri citati iz Kosovelovih pesmi ob njegovi 90-letnici smrti). Recitatorji Marija De Luisa, Jasmina Gruden, Gabriel Milič, Valentina Sosič, Tina Busan in Ksenija Vremec so se izkazali s sproščeno in smiselno interpretacijo ter z lepo dikcijo.

/str. 10
L. S.

Pogovor: msgr. Oskar Simčič

Msgr. Oskar Simčič je znan goriški duhovnik, prodoren teolog in razgledan izobraženec, ki je imel v zadnjih štirih desetletjih pomembne zadolžitve na škofijskem ordinariatu, poleg tega pa je opravljal še celo vrsto drugih nalog v prid Božjemu ljudstvu in naši narodni skupnosti. Ker je v tem tednu proslavil lep življenjski jubilej, smo se z njim pogovorili, hkrati pa mu želimo še veliko zdravja in srčne modrosti!

/str. 3

www.parrucchelanza.com Najboljši portal v Italiji za kakovostne lasulje

PARRUCCHE
Lanza

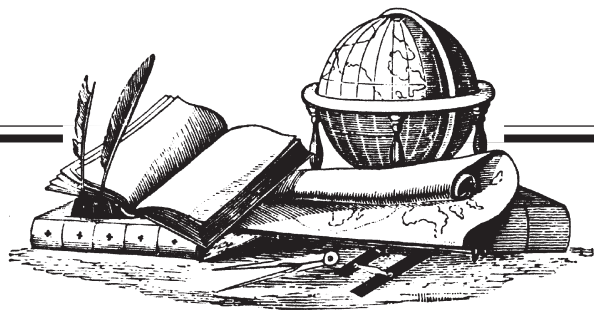
- KOZMETIKA ZA LASE
- PRIPOMOČKI ZA FRIZERJE IN KOZMETIČARKE

Gorica - Ul. Garibaldi, 13 - na vogalu na trgu pred občino - Tel. 0481 240078
Odprto vsak dan od ponedeljka do sobote od 9.00 do 12.30 in od 15.30 do 19.30

POSEBNA PONUDBA SUŠILCEV ZA LASE!

Če prinesete ta kupon, ugodnosti se ne seštevajo, do 30. junija 2016 boste imeli pri nabavi kakršnega koli profesionalnega sušilca za lase, ki stane najmanj 29.50 evrov, **POPUST 8 EVROV.**

15. april, rojstni dan novih upravnih enot v FJK

Dvolično uvajanje medobčinskih zvez

Reforma medobčinskih zvez je stopila v izvedbeno fazo pred kakimi tremi tedni. 15. aprila so tudi uradno nastale nove upravne realnosti, ki povezujejo občine v večje teritorialne enote. Gre za izvajanje zakona 26/2014, ki dejansko ukinja dosedanjo upravno ureditev, osredotočeno na občine. Za slovensko narodno skupnost je tako zasnovana reforma vprašljiva posebej zaradi ukinjanja možnosti avtonomnega upravljanja na mikro-ravni oziroma na območju občin, kjer smo Slovenci večinsko zastopani. Odvisnost od drugih, močnejših upraviteljev s precej večjo specifično težo pomeni namreč tve-

ganje tudi in predvsem pri vprašanju narodnostne zaščite, ki se najbolj neposredno v praksi izvaja prav v teh mikro-realnostih.

Slovenske pritožbe

Zdajšnji (zapoznili) zagon medobčinskih zvez je posledica nekajmesečne zamrznitve. Lani oktobra so jo dosegle številne občinske uprave, ki so nasprotne načrtu resornega odbornika Panontina, po katerem je reforma tudi dobila ime. Med slovenskimi občinami sta se na deželno upravno sodišče pritožili občini Števerjan in Dolina. Srž pritožbe je bila nivo zaščite slovenske narodne skupnosti, ki bi se zaradi novih upravnih enot lahko

zmanjšala. Upravno sodišče je pritožbi v celoti zavrglo 24. marca letos. Pri tem je navedlo obrazložitev, da ustanavljanje novih medobčinskih zvez nikakor ne zmanjšuje nivoja pridobljene zaščite in da ga nasprotno, kvečjemu lahko še poveča. Sodniki so ob tem zapisali, da je zaščita, ki jo zagotavljajo ustava, deželni statut, mednarodni sporazumi in zakon št. 38 iz leta 2001 (zaščitni zakon), skupaj pridobljenih pravic, ki ga ni mogoče krčiti. Ob tem se sklicuje tudi na člen 58 deželnega zakona 26 iz leta 2014 (zakon, ki ustanavlja medobčinske zveze), ki zagotavlja izvajanje zaščitnih norm, posebej tistih, povezanih

z aplikacijo členov 8, 9, 10 in 21 iz zaščitnega zakona. Gre za člene, ki omogočajo uporabo slovensčine v odnosih z javno upravo, in v izvoljenih Telesih in v javnih napisih in toponimih (od 8. do 10. člena) ter za poseben vir financiranja za razvoj ozemelj v videmski pokrajini (natančneje v gorskih skupnostih Kanalske doline, Terske doline in Nediških dolin).

Deželno upravno sodišče je, da bi bila ironija usode popolna, to odločitev sprejelo le deset dni zatem, ko je medobčinska zveza "Gornje Posočje - Brda" zavrnilo uradno večjezično poimenovanje in trijezični statut. Šlo je za zgodbo, ki se je vlekla dalj časa. Medtem ko sta Julijska unija (to, kar ozemeljsko spada v pokrajino Trst) in zveza Spodnje Posočje - Kras (od slovenskih občin je v to unijo vključen Doberdob, največja občina pa je Tržič) dvojezično poimenovanje in dvojezični statut sprejeli že od začetka, se je v "goriški medobčinski zvezi" to poglavje zapletlo. Ob glasovanju za statut poleti 2015 je večjezičnost prvič zaostala. Zaradi tega so se podpisu poleg števerjanske občine, ki je že pred tem vložila priziv, odpovedali tudi v Sovodnjah. V začetku letošnjega leta je bil v deželnem svetu sprejet popravek k zakonu 26 iz leta 2014, ki naj bi dvojezičnost poimenovanja in statuta zagotavljal v vseh medobčinskih zvezah, kjer so prisotne občine iz seznama zaščitnega zakona. Dejansko pa je bila interpretacija "popravka" za odbornika Panontina, deželno upravo in

občine drugačna: statut in poimenovanje bosta v dvojezični obliki samo na območju občin, ki to izrecno zahtevajo, ne uveljavljajo pa se v splošnem. Skratka, "goriška" medobčinska zveza ostaja še naprej v poimenovanju in po statutu "enojezična". Odločitev deželnega upravnega sodišča je torej, vsaj v luči primera "medobčinske zveze Gornje Posočje - Brda", vsej prej kot izraz realne slike, ki se poraja z novimi upravnimi enotami.

Porodni krči "medobčinskih zvez" še niso zaključeni

Poleg specifične pri zaščiti slovenske manjšine, je zagon medobčinskih zvez vprašljiv tudi zaradi drugih razlogov. Deželno upravno sodišče še vedno odloča o prizivu, ki ga je 58 občin vložilo proti nastavkom zakona 26 iz leta 2014. Razsodba bo objavljena 26. maja, do takrat pa bo nad medobčinskimi zvezami (in posredno nad deželno upravo) visel težak damoklejev meč. Odbornik Panontin je izjavil, da bodo v primeru razsodbe, ki bi bila neugodna za deželno upravo, razmislili kako naprej. Ni pa natančneje opredelil, kaj to pomeni. Kljub temu je deželna uprava 15. aprila zagnala novoustanovljene zveze. Do 26. aprila so se morali župani sestati na ustanovnih zasedanjih. Politični vidik teh sej je bila izvolitev predsednika medobčinskih zvez. Stolček je seveda pripadel občanom največjih občin. Da izpostavimo samo nekaj primerov: Cosolini je postal predsednik Julijske medobčinske unije, Romoli Gornje Posočja in Brd, čedajski župan

Foto JMP

Stefano Balloch je prevzel to mesto v medobčinski zvezi Nediških dolin. Ostajajo pa drugi politični znaki, ki jih ni mogoče spregledati. V Trstu sta se ustanovne seje udeležila samo tržaški župan Roberto Cosolini in zgoniška županja Monika Hrovatin, ker ostale občine (Devin-Nabrežina, Repentabor, Dolina, Milje) statuta še niso sprejele. V Nediških dolinah je statut sprejelo le osem od sedemnajstih občin. Pa še bi lahko naštevati.

Druga težava je povezana z naslednjim pomembnim datumom pri uvajanju medobčinskih zvez. 1. julija naj bi zveze postale tudi tehnično operativne (mnogi upravitelji menijo, da je ta rok prezgoden in da ni dovolj časa za usklajevanje). Ravno na to temo potekajo v teh tednih pogovori med posameznimi občinami. Najti morajo skupne imenovalce glede storitev, ki naj bi bile po novem skupne v okviru medobčinskih zvez v obdobju od julija do novega leta. Pri tem, so nam pojasnili nekateri župani, je potrebno počakati tudi na natančnejša navodila dežele glede tega, katere storitve so lahko vključene in katere ne. Pomembno vprašanje, ki se še postavlja, je vprašanje osebja: koliko osebja bodo morale občine preusmeriti v novoustanovljene zveze in po kakšnem ključu? Tudi to vprašanje bi lahko povzročilo kar nekaj nevšečnosti, glede na zelo različne naloge, ki so jih doslej upravljali uslužbenci posameznih občin, in glede na število zaposlenih, ki se razlikuje od občine do občine. Tukaj bo potrebno dalje rešiti tudi problem financiranja in najti ključ, koliko bo vsaka občina posebej prispevala k delovanju medobčinske zveze. Ob sklepu bo potrebno tudi sestaviti proračun, ki vse to upošteva. Dodatna zadložitve, ki še čaka novoustanovljene zveze, bo tudi prerazporejanje uslužbencev pokrajin, ki se v novih upravnih okvirih ukinjajo. Skratka, tudi s tehničnega vidika je pot še dolga, težav in preglavic pa je precej. A najprej počakajmo do 26. maja.

kil

POGOVOR Paolo Panontin

Novih zamikov z uvajanjem medobčinskih zvez ne sme biti

Deželna reforma krajevnih uprav korenito spreminja upravni okvir v Furlaniji - Julijski krajini. Gre za spremembe, ki bodo v živo posegle tudi v strukturo politično-upravnega življenja slovenske manjšine. 15. aprila so medobčinske zveze po nekajmesečnem zamiku postale realnost, v praksi pa naj bi začele delovati 1. julija. S tem v zvezi objavljamo intervju z resornim odbornikom Panontinom, po katerem nosi reforma tudi ime, in ki ga je predvaljal tudi televizijski dnevnik slovenskega novinarskega uredništva Rai.

pot. Bojim pa se, da v današnjih pogojih bo to zelo težko. Zato smo z dogovarjanjem, ki ga uvodoma omenjam, dokaj previdni tudi v deželni upravi. Pričakujemo pač razsodbo deželnega upravnega sodišča. Če bo za nas neugodna, bomo razmislili, kako naprej. Če pa bo sodišče potrdilo pravno ute-

ktivnih okvirih.

Pojavljajo se očitki, da je za to premalo časa, če vzamemo kot datumsko izhodišče 1. julij...

Menim, da ni smiselno ponovno vleči na dan idejo o novih zamrznitvah zagona medobčinskih zvez. Če bomo spet skušali preložiti udejanjanje reforme (lani jeseni je odbor že odložil zagon medobčinskih zvez za obdobje skoraj 6 mesecev, op. av.), je ne bomo nikdar uresničili. S težavami se je treba soočiti, medobčinske zveze so naša nova administrativna realnost.

Kaj pa glede ohranjanja nivoja zaščite slovenske manjšine? Kljub spremembam, ki ste jih februarja vnesli v zakon in ki naj bi zagotavljale dvojezično poimenovanje vseh medobčinskih zvez, kjer je prisotna slovenska manjšina, se to v praksi ni zgodilo. To smo opazili na primeru zgornje posoške in briške medobčinske zveze, ko je bilo povedano, da bosta dvojezični statut in poimenovanje veljala samo za občine, ki se bodo za to odločile, ne pa obvezno za celotno medobčinsko zvezo.

Rešitev, ki smo jo predlagali in sprejeli pred nekaj meseci, smo osnovali na zahtevah predstavnikov slovenske narodne skupnosti. Mislim, da se je formulacija sprejete rešitve skladala z njihovimi predlogi. Kasneje smo ugotovili, da se nekatere občine tudi s takšno formulacijo ne strinjajo. Kljub temu naj spomnim, da se je na temo ohranjanja pravic slovenske manjšine deželno upravno sodišče že izreklo. Razsodba je jasna in pravi, da se nivo zaščite z reformo krajevnih avtonomij ne zmanjšuje. Nasprotno govori celo o tem, da pušča odprta vrata njegovemu izboljšanju.

meljenost formulacije zakona, upam, da bodo razsodbo sprejeli vsi župani.

Poleg pravnih ovir, ki jih danes predstavljajo še nerešene pritožbe na DUS, pa nekaj težav prinaša tudi praktični zagon delovanja medobčinskih zvez, ki ga načrtujete za 1. julij. O tem so v zadnjih mesecih spregovorili tudi nekateri župani, ki so že podpisali statute medobčinskih zvez. Med bolj perečimi je na primer vprašanje poenotenja funkcij in zadolžitve osebja.

Popravki, ki smo jih nazadnje vnesli v zakon 26/2014, zagotavljajo takojšnje delovanje medobčinskih zvez, ne da bi to imelo na delovanje posameznih občin omembe vredne stranske učinke. Kar nas čaka odsej dalje, je predvsem usklajevanje storitev in drugih skupnih funkcij in novih administra-

Reforma krajevnih uprav je po zakonu stopila v veljavo 15. aprila. S 1. julijem naj bi se začela izvajati tudi v praksi. Kljub temu pa je še vedno veliko negotovosti. 57 občin je vložilo pritožbo na deželno upravno sodišče (DUS), ki se bo na to temo izreklo še le konec maja. Kaj bo torej storila deželna uprava?

Zagnali smo politično omizje in nanj povabili zvezi občinskih upraviteljev ANCI in UNCEM. Skratka, pogajanja tečejo. Pripravljeni smo se dogovoriti z občinami glede sprememb v zakonu, ki bi bile v skladu z njihovimi potrebami. Pri tem lahko tudi povem, da smo našli nekaj skupnih imenovalcev, ki bi lahko bili osnova za dogovor. Nad nami pa še vedno visi Damoklejev meč razsodbe deželnega upravnega sodišča, ki jo omenjate v vprašanju. Zaradi tega bomo glede morebitnih sprememb v zakonu o reformi krajevnih uprav do takrat posebej pozorni tudi v deželnem odboru. Radi bi dosegli dogovor z vsemi župani, ki so se odločili za pritožbo. To bi pospešilo ritem uvajanja zakona 26/2014 in mu precej olajšalo

Povejmo na glas

Dobrodelnost je pot do smisla

Marsikaj je lahko človeku smisel, saj brez njega nekaj bistvenega manjka. Človek išče smisel in si zanj prizadeva in gotovo je poleg stremljenja k sreči smisel najnujnejši cilj, ki ga hočeš nočeš ves čas sledujemo. Namreč tisti pravi in resnični smisel, ki bi nas prelomno potešil, pomiril in nam dal občutek, da smo prišli tja, kjer bomo za vedno v željni harmoniji ostali. Življenje pa nas uči, da so bile za nas smisel mnoge stvari, vendar le začasno, čeprav so tudi trajale dolgo. Mi pa bi radi dosegli trajno pomirjenost in zanesljivo potrditev, da smo enkrat za vselej do osmislitve prišli, da smo jo prepoznali in da v resnici trdno in za vedno obstaja. In kako pravzaprav bridki so trenutki, kadar se konča prejšnje srečno obdobje in moramo ponovno odkriti novo smer, novo zgodbo, novo pričrnanje, da bomo slednjič dokončno uspešni. Da ne bomo podobni Sizifu, ki se mu skalnata krogla, potisnjena na vrh hriba, vedno znova zvali v dolino in je treba pričeti vse od začetka. In slej ko prej, bolje prej kot kasneje, v svojem življenju presenečeni odkrijemo, da pot smisla v resnici je, da je uhojena, trdna in otipljiva, od vedno na razpolago, kot bi čakala vsakogar od nas. Pa nemara stopimo nanjo, potem ko so nas vsi prejšnji očitno minljivi smisli nekega dne zapustili. Stopimo na to pot, ko smo že vse druge preizkusili in ugotovili, da vendar še nekaj pogrešamo. In se začudimo, da se počutimo dobro, ko smo starejšemu in od vsega utrujenemu človeku izrekli toplo besedo, prisrčen

pozdrav. In ko smo revnemu tujcu na cesti dali nekaj drobiža, da bo imel vsaj za kavo. Ali ko smo obiskali bolnega prijatelja v bolnišnici. Po vsem tem se počutimo dobro na poseben način, da niti ne znamo povedati, kako in zakaj. In potem ugotovimo, da zaradi dobrodelnosti, ko smo naredili nekaj dobrega za drugega človeka, mu posvetili nekaj trenutkov in se zanj iz sebe zavzeli. Zavemo se, da smo spoznali nekaj povsem novega, ker nismo mislili nase, ker se nismo ukvarjali s seboj, nismo se posvečali sebi, ampak v tem primeru drugim. Tistim, ki so manj srečni kot mi in so v stiski, ali nemara zaradi tega ali onega razloga celo trpijo. In ko smo, ne da bi v pričetku točno vedeli, zakaj se tako obnašamo, zakaj nas nenedoma drugi toliko pritegujejo, da smo pozabili na svoje skrbi in nase, ko smo tako rekoč slučajno odkrili novo pot, nov pogled na svet in sploh vse, se zamislimo. Zamislimo zaradi ti-stega dobrega počutja, ki nas je po približanju ljudem v težavah zaboljelo. V tem počutju je spokojen mir, je trdna harmonija, ki je prej nismo poznali, tiha in blaga, se ne razkazuje, ampak neutrudno valovi in je v njej čutiti, da je trajna. Vedno enaka, kadar jo spet dosežemo, kadar smo se iskreno obrnili na druge, ki kot da so na našo pozornost že dolgo čakali. Res, to počutje najprej še nezavedne dobrodelnosti nas napelje na misel, da je prav ona pot do smisla ali celo dokončen smisel sam, po katerem smo hrepeneli vse svoje življenje.

Janez Povše

INTERVJU Msgr. Oskar Simčič

Brez stanovitnosti ni ne kristjanov ne družin ne poklicev

Duhovnik je dragocen dar. Tega mi ni povedal tokratni sogovornik, msgr. Oskar Simčič. To sem še enkrat ugotovil sam, potem ko sem bil prejšnji teden na daljšem pogovoru z njim.

Na veliki četrtek, 24. marca, je goriški nadškof msgr. Carlo Roberto Maria Redaelli ob koncu krizmene maše v goriški stolnici napovedal, da bo msgr. Simčič letos praznoval 65 let mašništva, 4. maja pa 90. rojstni dan. Na prošnjo jubilaranta je škof sklenil, da ga bo ob častitljivi obletnici razrešil pomembne funkcije: vse od leta 1978 je namreč bil škof vikar za slovenske vernike v goriški nadškofiji. Msgr. Simčiča poznamo kot goriškega duhovnika, prodornega teologa in razgledanega izobraženca, ki je imel v zadnjih štirih desetletjih pomembne zadolžitve na ordinariatu, poleg tega pa je opravljal še celo vrsto drugih nalog. Za opravljeno delo v prid ljudem - in hkrati za pogovor - se mu iskreno zahvaljujemo!

Začnimo kar od začetka ...

Rodili ste se leta 1926 v Brdih. Kakšne spomine imate na svoje otroštvo?

Otroštvo v Medani je bilo kmečko, preprosto. Bili smo koloni, živeli smo zelo skromno. Doma je bil poleg staršev in dveh bratov še stari oče. Očetovi bratje in sestre so se izselili, šli so v Argentino, po Italiji itd. Človek se lahko res malo zaljubi v tisto kmečko življenje, v prve češnje, v prve sadove. Videl pa sem trdo delo staršev, ki so kopal v vinogradu. Danes to delajo s traktorjem... Pozimi so v glavnem obnavljali vinograd. Starši niso dosti pustili se igrati, ker dela ni manjkalo. Spomnim se, da sem tatu in "nonču" nosil kosilo. Mama je pripravila lonček: malo mi-neštre, včasih košček klobase. Za starega očeta je bilo treba zmeraj nesti tudi tobak in časopis; bral je Jutro in Slovenec. Naša hiša je bila blizu cerkve, zato smo bili zmeraj pod zvonovi. Če je bila potreba, nas je župnik vedno klical.

Kdo je bil takrat župnik v Medani?

Takrat je bil g. Jože Milanič, doma iz Vojsčice na Krasu. V Medano je prišel v 20. letih prejšnjega stoletja; prej je bil župnik v Marjiniem Celju. Ko so kraj zasedli Italijani, so ga poslali na Sardinijo, kjer je bil ves čas prve svetovne vojne. Pri verouku nam je vedno pripovedoval o Sardiniji...

Doma ste torej bili trije fantje?

Da, jaz sem bil najstarejši. Najmlajši, rojen leta 1930, je umrl letos. Tisti, rojen dve leti za mano, je v domu v Tolminu.

Kako ste prišli do odločitve za duhovništvo?

Družina je bila vezana na cerkev, toda ne mama ne tata nista nikdar slišla. Župnik je nagovarjal. Začetno o tem nisem razmišljal. Smo pa takrat res čutili problem biti Slovenci: jezik, petje... Čutili smo pritisk. Niti v procesiji nismo smeli peti slovensko, uporabljati nismo smeli zastave s slovenskim napisom. Če so pevci ali družba v gostilni kdaj kaj peli, so naročili nam otrokom, naj gremo pogledat, da ne bi bili kje v bližini karabinjerji... Peli so vseeno! Ta čut slovenske pripadnosti je postal res nekaj živga. Človek pač čuti zdravje, ko je bolan. Vrednoto čutiš takrat, ko je nimaš.

Osnovna šola na vasi je bila seveda italijanska. Ko sem stopil vanjo, nisem znal niti ene italijanske besede; malo furlansko smo slišali, naši stari so znali furlansko, ker smo živeli blizu Krmina. V šoli učiteljica ni znala slovensko. Prva učiteljica je bila Furlanka iz Ločnika. Drugi učiteljici sta prihajali iz Bologne. Naše so izgnali v notranjost države, k nam pa priklicali Italijane... Učitelj je bil iz Dolenj, pa je bil fašist. Saj to niso bili po srcu, toda to so morali biti.

Ob njihovih praznikih smo morali biti v šoli, kot vsi drugi, balila; oblekli so nas v uniforme...

Po osnovni šoli sem eno leto obiskoval poklicno šolo v Krminu, to je bilo tik pred drugo vojno. Septembra se je potem začelo... "Če prav moram iti, grem", sem rekel g. Milaniču. Res nisem vedel, kako bi se odločil. Tisti čut slovenske pripadnosti pa je bil živ v meni...

In ste prišli v malo semenišče v Gorico.

Tu sem se znašel lepo. Ravnatelj je bil Furlan Valdemanin. Takrat je bilo dosti takih, ki so bili pol avstrijakanti in pol Italijani. Tudi pri Furlanih je bilo tako. Valdemanin je bil precej strog, hotel pa je biti tudi očetovski: če si zbolel, je prinesel toplomer.

V razredu nas je bilo okrog trideset, več kot polovica je bila Slovenec. Med mojimi sošolci so bili tudi Milko Rener, Vinko Kobal, Stanko Sivec, Martin Paulin iz Šempetra, Stanko Jeričijo, Anton Lazar in drugi. Bila nas je lepa družba! Ko bi prišel leto prej, bi bil v razredu s Cirilom Zlobcem. Prej so namreč bili v malem semenišču tudi slovenski Tržičani, potem jih je škof Santin 'povlekel' v Trst. Alojza Rebule se dobro spominjam, bil je tri leta pred mano. Bil je tih, po živahnosti se ni izpostavljaval. Vsi so ga zelo cenili, ker je bil zelo brihten; občudovali so njegovo klasiko, že takrat je pisal dnevnik po grško.

V semenišču v Gorici je bil profesor slovenščine Anton Kacin: bil je precej strog, veliko nam je dal. Če česa nisi naredil, ti je dal prepisovati tekste. S tako vajo si stopal v izrazoslovje, jezik itd. Deklinacije smo morali prepisovati desetkrat in potem smo se jih gotovo spomnili!

Profesorji so bili Italijani in Slovenci, podravnatelj je bil neki Makovec, doma iz Stomaža, ki pa je postal Macchi... Po mojem ni opravil goriškega semenišča; morda so ga kapucini iz Križa poslali v kakšen zavod v Italijo. Škof Margotti ga je zelo cenil. Vsekakor ta Vladimiro Macchi po čutenju ni bil Slovenec.

Zanimivo, med kosilom je vedno kdo bral. V prvem letniku v Gorici so brali bolj svetniške biografije; ko so tu med vojno zasedli semenišče in iz njega naredili vojaško bolnišnico, smo šli v Castellerio pri Vidmu. Tam so tudi brali, so pa bili bolj sproščeni. Brali so tudi Orwellovo La fattoria degli animali, I ragazzi della via Pal, pa še prve Guareschijeve zgodbe o Don Camillu ipd. Niso bili tako ozki. Ko je Macchi bral, je hodil gor in dol po obednici; vedno je imel v roki nemški ali drug slovarček, vedno se je učil jezika. Saj je potem uredil enega največjih italijansko-nemških slovarjev. Ko smo šli v Castellerio, ni prišel z nami, šel je v Nemčijo za delavskega kaplana. S svojimi očmi sem ga videl,

oblečenega v uniformo fašističnega oficirja...

V malem semenišču je bilo v knjižnici precej slovenske literature. Imeli smo dostop do slovenskih knjig. Niso pa dovolili slovenskih časopisov ne radia.

Med drugo vojno ste bili v Castellerio?

Da. V Gorici sem začel leta 1939. Konec prvega leta, junija meseca, je Italija stopila v vojno, medtem ko so Nemci začeli že prej. Nato so nas poslali v Castellerio. Letnik 1944-45 je že bil prvi licej, takrat so že bile 'kolobocije', zadnje leto sem bil v Gorici. Licej so preselili iz Vidma v Gorico.

Po vojni ste študirali bogoslovje v Gorici.

Leta 1947 je bila matura, moral sem se odločiti. In jaz sem se odločil za duhovništvo. Zelo sem občutil, kako je med vojno padlo mnogo mojih letnikov. To me je pretreslo. Prej smo kot otroci hodili v šolo, naenkrat so rekli: "Ga ni več"... Ko so bili stari 15-16 let, so jih vlekli k partizanom... To so bili banditi! Seveda, v začetku smo bili vsi za partizane, a nismo vedeli, kdo so. Najprej so imeli trobojnico, nato trobojnico z zvezdo, potem pa zvezdo brez trobojnice... Začeli so ubijati znanec, govoriti o beli gardi, o tem, da smo vsi izdajalci... Je bilo 90% Slovencev izdajalcev?! Kar so naredili, ni bilo "pomota", to je bil genocid!

Vojni čas, usoda letnikov, uničena življenja, vse to me je močno pretreslo. Razmišljal sem, kaj bi naredil, da bi pomagal našim ljudem. Mladim, ki so plačali z življenjem, sem moral nekaj dati... To me je zelo umirjeno nagnilo k tej odločitvi. Skrb za narod, da bi ostal slovenski in krščanski. V tistih časih, zmotah in preprih...

Bogoslovje ste študirali v letih 1947-1951. Prof. Brandolin, doma iz Mariana, je bil zelo bister, poudarjal je antropološki vidik verskega izkustva in čutenja: to me je pritegnilo, začutil sem nekaj novega. Drugega pa je bil sistem v glavnem še predkoncilski, teologija je bila še apologetska z ozirom na Tridentinski koncil. Na splošno je manjkala antropološka osnova. Govor je bil samo o veri, ne pa o tem, kako odgovarja na vprašanja.

Posvečeni ste bili 2. julija 1951 v Gorici.

Posvečenje je bilo v kapeli malega semenišča v ul. Alviano, kjer je danes aula magna tržaške univerze. To je bilo v zadnjem mesecu življenja škofa Margottija. Posvetil nas je škof Santin. Bilo nas je šest: trije Slovenci - poleg mene še Jeričijo in Cotič - in trije Italijani.

In nova maša?

Leta 1947 je bila začrtana meja. Spraševal sem se, ali bi ostal 'gor' ali kaj... Moji so bili v skrbeh in so mi svetovali, naj se ne vračam, ker bi tam ne imel kaj iskati; na tej strani sem imel teto, v sorodstvu sem z družino Srebrnič iz Števerjana. Zato sem ostal tu. Novo mašo sem imel na Subidi. Pridigal je Rudolf Klinec, Mirko Filej je vodil zbor.

Drugi dan po posvečenju so prišli

na obisk starši, in sicer s kmečko dovolilnico, ker so imeli nekaj zemlje na tej strani meje. Imeli smo mašo, na tiho, v kapeli samostana Rosa Mistica v Krminu. To je bila nova maša. Potem je bila tista na Subidi, tam so pripravili slovesnost.

Oktober 1951 sem bil imenovan za prefekta v Alojzijevišču, po enem letu so me poslali na Gregorijansko univerzo v Rim, kjer sem leta 1954 dosegel magisterij na teološki fakulteti. Ni bilo najboljša, a je šlo. Vedno me je zanimal odnos med kulturo in vero. Želel sem iti v to, a kmalu sem spoznal, da je to nekaj ogromnega in zelo zapletenega.

Leta 1956 ste postali kaplan v Števerjanu, 13 let kasneje župnik. Kakšna je bila ta pastoralna izkušnja in kaj bi povedali o Sedejevem domu?

Ko sem prišel v Števerjan, me del ljudi ni maral. Prej je bil tam Cotič, ki so ga poslali proč. V vasi so bile tudi dobre skupnice, ki so se rade družile. Kjer stoji Sedejev dom, je tedaj bila skoraj popolna razvalina. Imeli smo potrebo po dvorani in drugih prostorih. Prodali smo nekaj cerkvenih dobrin, ljudje so pomagali, jaz sem dal vse, kar sem imel, in smo zgradili dom vsaj za prvo silo. Ni bilo najboljša, je pa bilo! Tam se je začelo, prihajali so mladi in imeli krožke. Takrat ni bilo ne televizije ne avto, ljudje so se radi srečevali. Borovce smo izkoristili, ko je bilo lepo vreme. Ob nedeljah pozno popoldne smo 'navijali' Avsenike, ko se je stemnilo, pa smo gledali filme; nabralo se je tudi do sto ljudi. Enkrat ali dvakrat na leto smo imeli v Borovcih večji praznik. Imeli smo se lepo, hodili smo tudi v gore in marsikam drugam.

Števerjan ste zapustili leta 1972 in šli končat bogoslovni študij na Gregorijansko univerzo.

"Poslali so me spet v Rim. K sreči je bil na Gregorijani še prof. Vladimir Truhlar (ugleden slovenski teolog in pesnik; op. p.). Z njim kot mentorjem sem se razumel, čeprav je bil precej samosvoje. Z njim ni bilo lahko. Decembra 1974 sem dosegel doktorat z disertacijo o verskem izkustvu in izkustveni govoric v spisih Franciška Asiškega. Truhlar mi je predlagal tisto temo: ni bila lahka, ker je

Francišek preveč znan in nimaš kaj dosti novega povedati...

Bil pa sem zelo vesel, ker sem lahko šel v Rim po koncilu. Bilo je nekaj fantastičnega! Znotraj teoloških krogov je bilo v Rimu veliko novosti, pravo vrenje. Na eni strani so bili Nemci, na drugi Francozi. Meni je všeč francoska teologija... Dolga leta sem bil naročen na revijo Lumiere et vie".

(V svoji knjižnici mi je msgr. Simčič pokazal celo vrsto zanimivih monografskih števil, na najrazličnejše teme: o nihilizmu, novih medijih, meditaciji, denarju, odpuščanju, angelih in demonih, ekumenizmu, moči podobe, koranu in evangeliju, politični zavzetosti, norosti itd.)

"Francoska teologija je bila zame veliko odkritje. Francozi govorijo o celostnem človeku. Bernhard Häring, ki sem ga tudi poslušal, je bil nemški teolog, toda po srcu je bil Francoz. Trdil je, da ni dovolj rešiti dušo; rešiti moramo človeka! Koncil je prinesel ogromen korak naprej, prinesel je luč, svetlobo. Hvala Bogu, da sem rojen v takem času, da sem to doživel!

Če govorim ljudem in hočem, da bodo moje besede pričevanje, moram najprej sam verovati in sam priznati, da je to lepo. Danes je pomembno govoriti ljudem v današnjem času, pomembno je vedeti, koga imam pred seboj, kaj mu želim povedati, kaj je za koga primerno in kaj ne. Biti duhovnik je težko, če hočeš ogovarjati človeka, da se lahko zanesa nate. Brez tega ne gre! Je stvar zaupanja.

Kako ste doživljali papeža Wojtylo in njegova naslednika?

Janez Pavel II. je bil zelo bister, znal je tudi se ironično nasmehiniti. Občudujem Benedikta XVI.: kakšen pogum, neverjetna modrost! Tudi ta pretres je bil potreben. Glede Franciška mislim tole: po eni strani papež mora biti papež; po drugi strani pa on močno poudarja antropološki vidik krščanstva. Tega ljudje morda ne razumejo, niti ne vsi kardinali. On pravi, da Bog ni prišel, da bi nas obsodil, ampak da bi nas rešil. Največja zmeta je predstavljati Boga kot sodnika, ki grozi... Čudoviti so vsi zadnji pontifikati, začeni od Janeza XXIII.

Bili ste tudi sodnik pri cerkvenem sodišču Treh Benečij.

To funkcijo sem prevzel potem, ko je umrl Rudolf Klinec. Jaz sicer nisem kanonist, sem pa imel dobre sodelavce. Polagoma so me vpeljali v to delo in bilo je kar zahtevno. Poudarjal sem, da nismo bili tam, da bi obsojali, ampak da bi reševali. Ob koncu službe, po več kot 25 letih, se mi je beneški patriarh kard. Angelo Scola s pismom zahvalil za opravljeno delo in pristop, ki sem ga imel do ljudi.

Dolgo let ste kot kancler vodili

škofijsko pisarno.

Tam je pomembno, da znaš sprejemati ljudi, ki prihajajo iskat papirje. Vesel sem bil vsakega, ki je prišel; vsakogar sem prijazno sprejel. To mi je bilo pri srcu: da se vsakdo čuti kot doma, da najde nekoga, ki ga posluša.

V 70. in 80. letih ste bili tudi katehet na višjih šolah.

Na gimnaziji je bil zame največji križ. Rad bi mladim kaj povedal vsaj s kulturnega vidika, pa jih ni zanimalo. Iskal sem teme, bile so tudi zanimive, pa ni šlo.

Končali ste poučevati septembra 1987, nakar je prišel v Gorico p. Marko Rupnik...

Poučevanje sem opustil, ker je škof rabil kanclerja. Začeli smo iskati drugega veroučitelja; jezuiti so pokazali na Rupnika. Saj je brihten, veliko ve, toda po značaju ni 'lahek' tip. Jaz sem bil v šoli še preveč umirjen, on pa je šel prav 'na ruk'. To je bilo po eni strani dobro, po drugi pa tudi problematično. Iskreno sem mislil, da bo ostal v Gorici; nisem vedel, da so imeli jezuiti z njim večje načrte...

Dolga leta ste bili tudi predsednik Goriške Mohorjeve družbe.

To vlogo sem sprejel leta 1992, ko je umrl Dragotin Butkovič. Časi Slomška so mimo... Nekdaj je imela Mohorjeva dvojno vlogo: iluminizem in humanizem, da bi ljudje rastle v znanosti, a tudi v srcu. Zame je bilo pomembno tudi to, da bi znali Slovenci približati Italijanom svojo kulturo, svoj svet.

Leta 1978 ste postali škofov vikar za slovenske vernike.

Škofovski vikarji so nastali s koncilom. Vikarja za slovenske vernike je imel Trst pred Gorico; tam je bil prvi msgr. Lojze Škerl. Službo v bistvu določi škof. Včasih je potreba, včasih manj, včasih uradno, včasih po domače. V Gorici se je ta služba izvajala bolj preprosto in človeško, ne preveč formalno.

Kaj svetujete novemu vikarju, dekanu Karlu Bolčini?

Dobro je, da vikar je, čeprav je duhovnikov malo. On ima nalogo, da prinese potrebe, zahteve in želje slovenskega dela vernikov. Pomembno je biti človek dialoga. Če se med seboj ne bomo spoštovali in ne bomo imeli radi kot v družini, ne bo šlo.

Pa še zadnje vprašanje: vedno hujša je kriza duhovnih poklicev, vedno več je tudi napadov na življenje. Kako gledate na laične vernike danes?

Kristjani živimo v takem okolju kot vsi drugi. To okolje tudi za druge ni lahko. Problem je osnovna negotovost, problem je pomanjkanje stanovitnosti. To velja tako pri duhovnikih kot pri zakoncih. Kristjani smo manjšina; znotraj te manjšine pa imejmo malo poguma in ponosa! Nismo manjvredni. Besede evangelija ti še danes razsvetljujejo pot. Če jih ne upoštevaš, jih pač ne upoštevaš; toda ne govori mi, da sem nazadnjak! Brez stanovitnosti ni ne kristjanov ne družin ne poklicev. Jaz pravim: če nimamo Kristusa, nimamo kaj iskati! Znanost brez modrosti nas ne bo rešila! Po drugi strani bodimo pogumni in ne imejmo se za manjvredne! So filozofi, ki jih ljudje poslušajo kot kakšnega mesijo, pa ne povedo nič!

Danijel Devetak

Ob visokem življenjskem jubileju našega dolgoletnega predsednika
msgr. OSKARJA SIMČIČA

se z njim veselimo in mu voščimo trdnega zdravja in polnost Božjega blagoslova!

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

DNC, Slovenija in zdrava pamet Invalidna družba

Letos praznujemo 25-letnico socialne okrožnice *Centesimus Annus* (Janez Pavel II., 1991) in 125-letnico okrožnice *Rerum novarum* (Leon XIII., 15. maj 1891). Leon XIII. je bil eden izmed največjih filozofov politike v naši zgodovini. Toda družbeni nauk cekve (DNC) se ni začel s papežem Leonom XIII. pred 125 leti, saj je DNC star kot Cerkev. Res pa je, da je okrožnica *Rerum novarum* odziv na nove okoliščine in razmere, v katerih se je Cerkev znašla ob koncu 19. stoletja. Takrat je bila novost industrijska revolucija in delavsko vprašanje. Poskusov odgovorov na probleme, ki so ob tem nastajali, pa je bilo več. Na eni strani se pojavlja socializem, na drugi strani liberalizem. Tudi Cerkev je v tej situaciji odgovorila na izzive časa. Tako liberalizem kot tudi socializem v končni fazi temeljita na materializmu in ateizmu. To lahko opazujemo danes, ko je Bog izrinjen iz javnosti tudi v t. i. demokratičnih, kapitalističnih državah. Stalnica v socialističnih in liberalističnih ideokracijah je razkrojavanje družine, velik vpliv teh ideologij na vzgojo in izobraževanje, spodkopavanje tradicionalnih religij in ustvarjanje nove laicistične religije, ki se izogiba pluralni laični državi, slepa vera v moč države, zanikanje "skupnega dobrega", zanikanje duhovnega sveta in podcenjevanje dostojanstva vsakega človeka.

Vsi poznamo slogan: "Vsi enaki, vsi enakopravni". Opevana in vsiljevana enakost ne more biti v skladu s pravičnostjo in dostojanstvom človeka ter škodi skupnosti. Tudi enakopravnost ne moremo biti, saj bi to vodilo v velike krivice in anomalije. Je motor zgodovine res razredni boj, kot ga oznanja marksizem? Odgovor na to dajejo rezultati in sadovi socialističnih revolucij. Kje so in kaj danes počnejo nekdanji deklarirani in še vedno živeči komunisti? Kako to, da slovensko državno tožilstvo ne sproža postopkov proti neznanim zločincem komunističnega totalitarnega sistema? To je možno le v invalidni družbi, kjer obstajajo določene ustanove, ki jih plačujemo vsi davkoplačevalci, v resnici pa ne delajo tega, kar bi morale. Podobno se nam dogaja, ko gre za aktualna dogajanja na vitalnih področjih ekonomije, politike in kulture. Če nam je vseeno za pobite, ki ležijo v breznicah, zasutih s 100m3 pokvarjenih

salam, smo morda kaj bolj občutljivi za življenja preprostih delavcev ter revežev in obrobni državljanov? Postali smo apatični, brezbrizni in indiferentni. Kaj se danes v resnici dogaja okoli nas in v nas? Kako se lahko rešimo, če je sploh še čas za to? Bog, usmili se nas!

Napoleon in Jožef II. sta v prvem desetletju 19. st. ukinjala kontemplativne samostane in bratovščine, ki so skrbeli za solidarnost med člani cehov in bratovščin, ter njihovo premoženje poddržavila. Po poročilu koprškega podestata Paula Condulmiera je bilo leta 1741 samo v beneškem delu Istre 670 bratovščin. Poleg tega je v habsburškem delu Istre takrat delovalo 260 bratovščin; torej je bilo v Istri skupaj 930 bratovščin (Prim. Bonin, 2011). Mar ni edina rešitev v tem, da obnovimo to, kar je bilo ukinjeno? Da začnemo moliti za zdravo pamet in v ta namen ustanovljamo kontemplativne redove ter se povežemo v cehe in bratovščine, kjer bomo sami pridelovali hrano in druge dobrine za preživetje, ter se med seboj spodbujali in hrabrali? Zakaj bi kupovali izdelke multinacionalnih in zakaj bi sploh hodili k psihiatrom in psihoterapevtom ter podpirali farmacevtsko industrijo s kupovanjem antidepressivov? Zakaj bi svoje otroke pošiljali v šole, kjer jih pokvarijo z blodnjami o menjavanju spolne identitete? Če država v 25 letih ne more očistiti kraške jame, ki zastruplja vodo v njegovi okolici, in niti ne uvede kazenskih postopkov proti neznanemu storilcu, mar ne bomo sprožili postopkov proti taki državi? Dominantne ideokracije ne preganjajo le religije, temveč tudi zdrava pamet. Sploh še znamo uporabljati svoj razum?

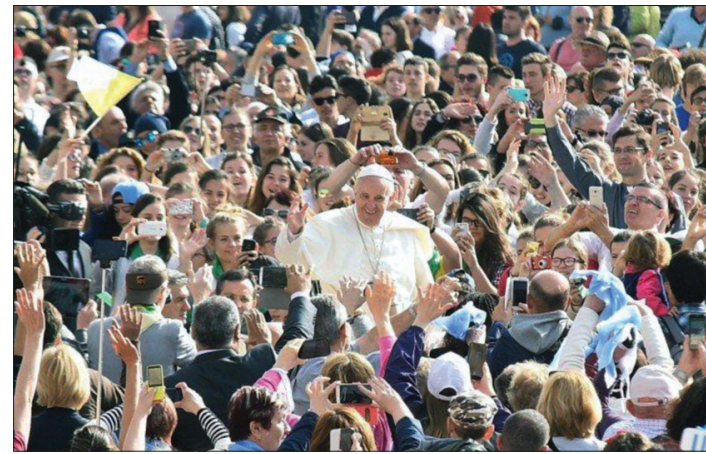
Bogdan Vidmar

Svetovni prvak v smučarskih poletih in skokih, zmagovalec svetovnega pokala v tem tekmovanju Peter Prevc, je pred kratkim z družino obiskal Rim in se udeležil z družino papeževih splošnih avdienc na Tргу sv. Petra, kjer se je papež po nagovoru dlje časa zadržal z njim in njegovo mamo v prijetnem pogovoru. Iskreno veselje s srečanja je lepo vidno na fotografiji dnevnika Osservatore Romano.

Papež Francišek spet proti klerikalizmu Duhovniki naj služijo laikom, ne pa obratno!

V prejšnjem tednu je bila objavljena vest o tem, kako je papež Francišek zadal še en močan udarec klerikalizmu. Kot je poročal Radio Vatikan, je v pismu, naslovljenem na kard. Marca Ouelleta, predsednika Papeške komisije za Latinsko Ameriko, zapisal: "Laiki so del zvestega svetega Božjega ljudstva in so zato protagonisti Cerkev in sveta; mi pa smo poklicani, da služimo njim, ne da oni služijo nam"! V začetku marca je v Vatikanu potekalo plenarno zasedanje omenjene papeške komisije, posvečeno vlogi laikov v javnem življenju. Premišljevanje je sveti oče začel z jasno opredelitvijo vloge duhovnikov ter posvaril pred nevarnostjo klerikalizma. Pastirja si ni mogoče predstavljati brez črede, kateri je poklican služiti. "Pastir je pastir ljudstva, ljudstvu pa se služi od znotraj. Velikokrat gre naprej in odpira pot, drugič se vrne nazaj po poti, da nihče ne bi zaostal, in nemalokrat je sredi ljudstva, da bi dobro začutil utrip ljudi". Gledati zvesto sveto Božje ljudstvo in se čutiti njegov del je po papeževih besedah pomembno, saj duhovnika na drugačen način umešti v življenje. Gledati Božje ljudstvo pomeni "spominjati se, da vsi vstopimo v Cerkev kot laiki". Prvi zakrament je krst, "nihče ni krščen kot duhovnik ali škof". Cerkev zato "ni neka elita duhovnikov, redovnikov, škofov"; vsi oblikujejo zvesto sveto Božje ljudstvo. Pozaba tega prinaša različne nevarnosti in deformacije duhovnikove osebnosti in skupnostne izkušnje o službi, ki mu jo je zaupala Cerkev. Klerikalizem "razveljavlja osebnost kristjanov", "zmanjšuje in podcenjuje krstno

milost, ki jo je Sveti Duh položil v srce naših ljudi". Klerikalizem vodi v "homologacijo laikata". Klerikalizem počasi ugaša preroški ogenj, o katerem bi morala pričevati vsa Cerkev. "Klerikalizem pozablja, da vidnost in zakramentalnost Cerkev pripadata vsemu Božjemu ljudstvu in ne samo nekaterim izbranim in razsvetljenim". Ni pastir tisti, ki mora povedati laiku, kaj mora storiti in reči; on sam vé to mnogo bolje od duhovnika. Ni pastir tisti, ki mora določiti tisto, kaj morajo verniki povedati v različnih okoljih. Pogosto se je namreč mislilo, da je aktiven laik tisti, ki je vključen v cerkvene dejavnosti ali dela v župniji ali škofiji. Bolj malo pa se je premišljevalo, "kako spremljati krščenega v njegovem javnem in vsakdanjem življenju". Verjeli smo, da so aktivni laiki samo tisti, ki delajo duhovniške stvari; pozabili in zanemarili pa smo vernika, ki velikokrat izčrpava svoje upanje v vsakodnevnem boju za življenje vere, je še napisal papež. Laik, ki je pogreznjen v družbeno, javno in politično življenje, "potrebuje nove oblike organizacije in obhajanja vere". Današnji ritmi so drugačni od tistih pred 30 leti. Treba si je domisliti nove prostore za molitev in občestvo.

Osmo številka otroške revije Pastirček Še na mnoga leta, dragi prijatelj!

Da imajo Pastirčka resnično radi mali in veliki bralci ter seveda vsi, ki vztrajno in z veliko ljubeznijo prispevajo k temu, da je revija vedno bogata z dobrimi vsebinami in da zvesto sledi smernicam, ki so jih nakazali njeni ustanovitelji, so dokazali z množičnim obiskom Pastirčkovega praznika v nedeljo, 10. aprila 2016. Z vseh vetrov so se zbrali, da bi s Pastirčkom in z njegovim poštvalnim urednikom Marijanom Markežičem proslavili Pastirčkovih 70 plodnih let. Kdo bi mu pripisal ta visoki jubilej, ko pa je zmeraj tako razigran in živahen! Njegovo srce je veliko in zmeraj mlado, saj iskreno bije za mladi rod, ki zvedavo odkriva svet. Tudi v letošnjo aprilsko številko, v kateri odzvanjajo veseli velikonočni zvonovi, je nasul cel kup dragocenih kamenčkov, ki so neobhodno potrebni za varno hojo po prou življenja. *Vesela aleluja* se oglašja iz istoimenskega zapisa Anamarie Zlobec, ki ga je Danila Komjanc požalhtnila z lastovico, znatniko pomladi, ki srečna obletava zvonik. Na Kristusovo vstajenjsko slavje se navezuje spis *Jezus živi, aleluja!*, ki so ga gotovo že dopolnili marljivi Pastirčkovi bralci in ilustracije obarvali v kar najbolj primerne barvne odtenke. Pastirček namreč vselej želi, da ga prav njegovi mali prijatelji po svojih vzgibih dopolnijo, da je tako čim bolj njihov, enkrat. Prav s tem in s kupi Pastirčkove pošte je najbolj zadovoljen g. Marijan Markežič, duhovnik, doma s Koprškega, ki že od l. 1979, tri leta po mašniškem posvečenju, živi v Gorici in se razdaja za našo skupnost v svojem duhovniškem poklicu, v prosvetnem delovanju,

pa tudi zelo konkretno in podjetno pri vseh obnovitvenih delih, ki so jih bila deležna v teh desetletjih naša kulturna in cerkvena poslopja (npr. Kulturni center Lojze Bratuž, Dom F. Močnik, cerkev sv. Ivana, sovojenjska in števerjanska župnijska cerkev, Sedejev dom v Števerjanu, stavba na goriškem Travniku, v kateri je med drugim tudi Pastirčkovo uredništvo, in še bi lahko naštevali). Ker je bil april ves obzaren od Pastirčkove obletnice, je Mariza Perat, ena izmed najbolj zvestih sodelavk te revije, prav v aprilski številki osvetlila v svojem preletavanju Pastirčkove zgodovine prav osebnost zdajšnjega urednika Pastirčka. Marijan Markežič je že v 80. letih pristopil k temu otroške mu listu, l. 1992 pa je popolnoma prevzel uredniške vaje in jih še danes čvrsto drži v rokah, poleg vsega drugega dela, ki ga opravlja z neverjetno silo in ognjevitostjo. "Zaradi mnogih izkušenj pri obnovi cerkva, župnišč in dvoran je g. Markežič od l. 1993 član nadškofijske komisije *Arte Sacra*", pojasnjuje Peratova v biografskem zapisu. Poleg drugega omenja tudi Markežičevo publicistično delo in humanitarno prizadevanje. Bog naj mu podari še veliko moči za opravljanje nešteti dejavnosti!

"*Veter aprilski, / veter prismuk*" se poigrava s pesnikovim klobukom in šviga po tratah v pesmi *April V. T. Arharja*. *April* je tudi naslov pesmice Iris Riseigari, ki ji je melodijo vdihnil Patrick Quaggiato, da jo bodo lahko zapeli naši pridni pevci, ki že navdušeno pojejo njegovo Pastirčkovo himno. Dvomi otrok, komu lahko zaupajo in komu ne, se bodo kaj kmalu razblinili, ko bodo cibani prebrali in si ogledali vzgojni strip, ki ga soustvarjata Walter Grudina in Paola Bertolini Grudina. Spoznali bodo, da "najlažja pot ni vedno najboljša" in da je treba zaupati le tistemu, ki te ima resnično rad. Lepo misel o svobodi, ki je ena izmed največjih vrednot,

bodo bralci razbrali iz tokratne zgodbe Marize Perat *Cirkus v gozdu*. V svetu živalic se zrcali naša človeška resničnost.

V *Deželo domišljije* se se že gotovo razigrano odpravili najmlajši Pastirčkovi bralci. Tja jih vodi Danila Komjanc in jih vabi, naj pobarvajo ilustracijo in povežejo pikice, da bodo spoznali, zakaj sta se mucka Kiki in Miki tako prestrašila. Komjančeva je tudi avtorica dopolnjevanke po znani Ezopovi basni *Volk in jagnje* s krutim, a žal tako resničnim sporočilom o nadvladi močnejših. Poredna lunica s čepico, lunica na gugalnici ... se predstavlja v rubriki Halo?, ki jo z igrivo hudomušnostjo piše in riše Paola Bertolini Grudina. Ona je tudi avtorica domiselnih razvedrilnih dopolnjevanek pod naslovom *Čas zas igro!!!*, pri katerih jo zmeraj spremlja zajček Timi. Ob reševanju vprašanj v rubrikah *Kar lepo po vrsti* in *Iz knjige življenja* bodo bralci spet utrjevali svoje poznavanje Sv. pisma. Sladkosnedneži so gotovo že segli po receptu Pastirčkove torte in se posladkali s to slaščico, ki sta si jo ob Pastirčkovi 70-letnici zamislili Katerina in Graziella. Ustvarjalne ročke - morda tudi med likovnim poukom v šoli - so pa spretno segle po papirju, škarjah ..., da bi pripravile poskočnega možička, kakor ga je predstavila Tatjana Ban. V aprilski številki seveda ne manjka niti Packo, ki se je pred presečenimi očmi otrok pojavil tudi na odru Kulturnega centra Lojze Bratuž na Pastirčkovi prreditvi in seveda imel izjemen uspeh. Tokrat razmišlja, zakaj je Bog ustvaril človeka z enimi usti in dvema ušesoma ... Antonella Del Bianco s svojim stripom vabi otroke v objem pravljic, pisemca in risbice v *Pastirčkovi pošti* pa razkrivajo risarske in pripovedovalne sposobnosti malih Pastirčkovih sodelavcev. Tokrat so se med drugimi oglašili učenci OŠ F. Erjavca iz Štandreža, OŠ Vrh Sv. Mihaela z raznimi prispevki, pa še njihovi vrstniki iz OŠ M. Samsa, Domjo, in I. T. Zamejski, Ricmanje, ki so se preizkusili v izražanju čustev v rimah. Pridni! Pastirček ima vselej kaj lepega povedati, vzemite ga v roke!

IK

In memoriam

S. Benjamina Čuk

V soboto, 30. aprila, na vigilijo praznika sv. Jožefa delavca, v začetku Marijinega meseca, je v Gorici v 78. letu starosti po težki bolezni mirno zaspala v Gospodu Marijina sestra, s. Benjamina Bernarda Čuk. Dne 1. maja bi tudi obhajala 51. obletnico vstopa v redovno skupnost. Ko smo se lani v Domu Marije Kraljice na Korzu Italija ob okroglem jubileju pogovorili z njo, smo na straneh našega tednika zapisali, da je to "redovnica, ki živi z veseljem in vse dela z ljubeznijo". Tako smo jo namreč poznali. Obenem smo spoznali, da je redovništvo resnično Božji dar, velika milost, za katero se je ona zahvaljevala s pričevanjem zvestobe, z vdano molitvijo in velikodušnim služenjem. Rodila se je v kraju Lome v župniji Črni Vrh nad Idrijo v družini s štirinajstimi otroki; eden izmed njih je msgr. Silvester Čuk, znani urednik in stember pri Ognjišču. Doma so bili zelo verni, bila pa so leta hude revščine, velikokrat so bili celo brez kruha. Mama je zgodaj umrla, zato je tudi mala Benjamina šla na veliko kmetijo k znanecem, ki so jo imeli kot za svojo. Kot dekle je prišla v Gorico, da bi se učila kuhati, pa se je zgodilo, da je prišla pogledat k Marijinim sestram. Tu se je takoj ujela in bila kmalu sprejeta. Ob koncu 60. let prejšnjega stoletja je v Palmanovi opravila

bolničarski tečaj, kasneje pa v Padovi enoletni tečaj za strelbo bolnikom na domu. Znana je bila kot odlična kuharica: dvakrat je služila v Sloveniku v Rimu (1971-72 in 1995-2001), kjer se je zelo dobro znašla, nekaj časa je bila tudi v domu Stella Maris v Gradežu. Rada je stregla bolnikom, zlasti osamljenim, ki jih je tolažila: ko je bila mlajša, je hodila od hiše do hiše in dajala injekcije. Svoje poslanstvo je vedno opravljala z ljubeznijo in nasmehom. Pogreb blage s. Benjamine je bil v torek, 3. maja, v cerkvi Srca Jezusovega. Pokopali so jo na goriškem pokopališču. Naj počiva v objemu Božjega usmiljenja, pri Gospodu pa naj nam izprosi dar novih redovniških poklicev! / DD

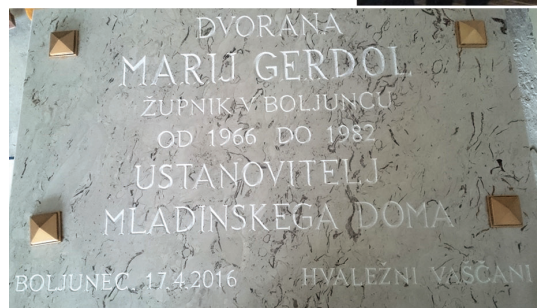
BOLJUNEC Mladinski dom

Odkrili spominsko ploščo msgr. Mariju Gerdolu

V nedeljo, 17. aprila 2016, je bila v Boljuncu občutna spominska slovesnost v čast in zahvalo nekdanjemu boljunškemu župniku msgr. Mariju GERDOLU. Množica domačinov in gostov se je zbrala najprej pri sveti maši v domači cerkvi, nato pa v dvorani Mladinskega doma Boljunc, katerega ustanovitelj je leta 1971 bil prav g. Marij Gerdol. Na slovesnosti sta nastopila domača pevska zbor, ženski cerkveni pevski zbor pod vodstvom Nataše Smotlak in moški pevski zbor Fantje pod latnikom SKD France Prešeren pod vodstvom Manuela Purgerja.

min je podala tudi nekdanja Gerdolova sodelavka na boljunški osnovni šoli učiteljica Ida Klarič. V dvorani so si vsi prisotni lahko ogledali tudi razstavo o delovanju

hovnika msgr. MARIJA GERDOLA, zato jih objavljamo v celoti: "Spoštovane gospe, cenjeni gospodje, dragi prijatelji! V imenu vseh sorodnikov pokoj-

Zahvalni nagovor je v imenu odbornikov MDB prebrala Graziella Metlika, sledili so spominski utrinki, ki so jih podali msgr. Franc Vončina, nekdanji boljunški župnik, g. Klemen Zalar, sedanji rektor Slovenskega pastoralnega središča v Trstu, g. Ivo Jevnikar, nekdanji član Slovenske zamejske skavtske organizacije, in g. Igor Švab v imenu SSO. Pozdravili so tudi člani boljunškega kulturnega društva France Prešeren in boljunške srenje. Osebnosti

Doma za časa g. Marija Gerdola, ki jo je pripravil Silvester Metlika. Vrh prireditve pa je seveda predstava

slovesno odkritje spominske plošče msgr. Mariju Gerdolu v dvorani Mladinskega doma Boljunc, ki se bo odlej imenovala po njem. Spominsko obeležje je blagoslovil škof vikar msgr. Anton Bedenčič, v svojem imenu in v imenu sorodnikov pa je pred odkrito ploščo spregovoril g. JOŽKO GERDOL, brat pokojnega msgr. Marija Gerdola. Njegove besede so iskreno in ganljivo izrisale spomin na izjemnega, plemenitega človeka in du-

ne g. Marija Gerdola se iskreno zahvaljujem vsem odbornikom Mladinskega doma in župnijskega sveta v Boljuncu. Hvaležni smo vam, ker ste z odkritjem spominske plošče in s poimenovanjem dvorane v Domu hoteli počastiti spomin na Vašega bivšega župnika in ustanovitelja Mladinskega doma, mojega brata preč. g. msgr. Marija Gerdola.

"Tu es sacerdos in aeternum" so mu zapeli v stolnici sv. Justa, ko ga je škof msgr. Anton Santin posvetil v duhovnika 28. junija 1953 in ko je v cerkvi Presvete Trojice na Katinari pel novo sveto mašo. "Daritev bodi Ti življenje celo" so bile besede, vklesane na kelihu, ki ga je v dar prejel od sestre Marije. In res je bilo njegovo življenje resnična daritev. V čast mi je in obenem čutim

dolžnost, da Vam podam nekaj utrinkov iz življenja na domu in iz kasnejšega dušnopastirskega delovanja svojega brata.

Pokojni župnik, moj brat, je bil blag in pošten človek: bil je pobožen in globoko veren duhovnik. Vse svoje sile je usmerjal v blagor duš, ki so mu bile zaupane. Trudil se je, da bi vse omahljivce, ki so tavalili v relativizmu katolištva in v globalizaciji vrednot, preusmeril v tirnice prave vere.

Rodil se je v Rocolu v katinarski župniji v delavski družini 20. novembra 1930. Od svojih staršev smo prejeli v dar in obenem v oporoko tri biserice, za nas neprecenljive vrednosti: krščanstvo, slovenstvo in človeškost. Teh načel se je g. Marij Gerdol vestno držal vse življenje; branil jih je in ni nikoli od njih odstopal. Znana je bila njegova globoka vera v Boga in Marijino čaščenje. Vse bogoslužne obrede je opravljal z občutno natančnostjo, tako da jim je bilo večasih ganljivo slediti.

Brezkompromisno usidran v verskih resnicah je bil poslušen naukom Cerkev in pokoren navodilom cerkvenega magisterja. Ljubil je materin jezik in blago zveneče melodije domače govornice. Ljubil je jezik svojih dedov in pradedov, v letih študija ga je izpopolnjeval in bogatil. Branil ga je pred napadi.

Pokojni župnik ni bil človek, ki bi se vdal v servilno pritrjevanje, zato je marsikdaj moral požrti grenko slino. A ostal je vedno človek! Bil je prizanesljiv in usmiljen in vedno pripravljen pomagati bratu v stiski. Njegova človečnost se je prelivala v krščanstvo in obratno.

Dragi brat, mi Te bomo vedno ohranili v najboljšem spominu. Pomagaj nam, dokler se ne snidemo s Teboj".

PPE

V razmislek

Spomini na Pastirčka

Moji spomini na otroško revijo Pastirček segajo v daljno leto 1946, v čas, ko smo v razredu imeli na steni dve sliki: Trumana in Churchilla, vmes pa razpelo. Samo lučaj od naše šole je bila enaka osnovna šola z našimi sovaščani, ki pa je imela na steni prav tako dve sliki: na desni je bila nad tablo slika Stalina, vmes križ in na levi slika Tita. Učenci v tej šoli so učiteljice nazivali tovarišice, medtem ko smo jih mi imenovali gospodične. – Oni tam zgoraj so za praznike razobesili jugoslovansko zastavo z zvezdo in redno nekaj zapeli, pri nas spodaj pa so ob praznikih, ki niso bili cerkveni, ampak so imeli datume neke države, o kateri smo malo vedeli, razobesili ameriško zastavo. Prinesli so nam jo ameriški vojak. Teh smo bili izredno veseli, saj so nam istočasno razdelili tudi čokolado, kar je bilo v tistem času redkost. Običajno so ameriške vojake spremljale tudi gospodične, o katerih so starejši slišali, da so to njihove prijateljice, danes bi jim rekli kretničke. Spominjam se, da so bile zelo našminkane, brez okusa, tedaj pa smo vsi vanje buljili, ker so bile "rdeče kot črišnje". Soščali iz zgornje šole, imenovali so jo Partizanska šola, so nam te obiske zavidali in mi smo velikokrat tudi zanje prihranili kakšen košček čokolade, da so tudi oni bili deležni anglo-amerikanskih dobrot.

Moja učiteljica je bila tedaj gdč. Hedvika Figel, doma iz Solkana. Skupaj s kolegico sta dnevno prikolesarili do Plav. Redno sta prihajali pol ure pred poukom in odhajali skupaj z nami ob koncu pouka nazaj v Solkan. Spominjam se, da sta imeli zelo lepi kolesi, kar je bilo za tisti čas izredno, saj so vsa naša kolesa bila starejša. Naša učiteljica gospodična Hedvika je imela izreden red. Pokarala nas je, če smo packali po zvezku in se nam je črnilo razlilo. Pri njej smo veliko pisali pa tudi računali na pamet, tako da je bil

pouk sila pester. Pri risanju – imeli smo lepe risanke – smo uporabljali voščenske in barvne svinčnike. Drugih risarskih tehnik tedaj nismo uporabljali. Proti koncu šolskega leta 1946 smo dobili tudi prvo številko revije Pastirček. Prelistavali smo ga, prebirali in čez čas zanj tudi kaj napisali. Ta pošta pa je bila sila zanimiva. Učiteljica gdč. Hedvika je naše umotvore pobrala, jih vtaknila v torbo, na kolesu odnesla domov in njena mama, ko je zjutraj navsezgodaj iz Solkana peljala "burelo" s sadjem in zelenjavo na "plac v Gorico", je vtaknila kuverto z našimi prispevki za kljuko na vratih Katoliške knjigarne. To je bilo spodnje držalo rolete, s katero so zapirali vrata.

Po več letih sem šele izvedel, da je večina teh naših umotvorov končala v smeteh. Knjigarno so odpirali po osmi uri, ženice so binam istočasno razdelile na trgu že pred sedmo, v tem času so mestni pometalci pometali in velikokrat pometli tudi kuverto z našimi umotvori... Ob sedemdeseti obletnici Pastirčka sem pogrešal razstavo vseh letnikov te revije. Upam, da obstajajo. Prav bi bilo, da bi ob tej priložnosti na to pomislili.

Da izide neka številka revije, je potrebno veliko navora. Če bi ne bilo tega, bi v našem zamejstvu bilo marsičesa manj, kot je. Ves revijalni tisk je v zadnjih letih naredil velik napredek. K temu je pripomoglo še zlasti sodobno tehnično oblikovanje. Tako se dogodi, da obstajajo revije, prenapolnjene s slikami, tako da se v njih bore malo bere. Slike nas zavedajo in besedilo pustimo ob strani. Pri Pastirčku pa se na žalost zapaža neko stagniranje. Menim, da bi bilo dobro, če bi si oblikovalci ogledali letno razstavo otroške ilustracije v Bologni in bi tam dobili kakšen navdih za osvežitev revije. S časom bo vsekar treba na to pomisliti, ker se z leti spreminja ne samo okus, ampak tudi dojemanje otrok, pa jim postaja določeno oblikovanje tuje, enako je z načinom pisanja.

Ambrož Kodelja

Cerkveni in družbeni antislovar (21a) T kot TELO (1)

Prejšnji teden so naši birmanci razmišljali prav o tej temi, ki je postala precej aktualna zlasti pod vplivom svetega papeža Janeza Pavla II. O tej temi piše zanimivo tudi Gianfranco Morra. Seveda ga ne bom le povzemal, temveč bom dodajal še kaj, kar mislim, da manjka pri tem našem sociologu, pri katerem sem si izbral naslov rubrike. Dejstvo je, da je v razvoj evropske civilizacije zaznamovalo tudi zaničevanje telesa. Za pripadnike orfičnega kulta in za Platona je bilo telo zapor duše (znana je besedna igra soma-sema, kar pomeni "Telo je grob."). Za zadnjega velikega grškega filozofa Plotina piše njegov učenec Porfirij, da se je sramoval imeti telo. Krščanstvo je zagotovo ovrednotilo telo, saj je govorilo ne več o "nesmrtnosti duše", kolikor bolj o "vstajenju mesa". Zato tudi takšna pozornost do mrtvega telesa oz. trupla, kar je samo eden od razlogov proti zažiganju teles, značilnemu za pogane, ki se ponovno uveljavlja. Vendar pa je tudi veljalo, da do tega prečiščenega telesa človek pride šele po smrti, medtem ko mora vse življenje brzditi svoje meso, ga podjarmiti in ga kaznovati z raznimi asketskimi vajami in pokorami, ki so bile marsikdaj tudi zelo boleče. Težava je nastala takrat, ko so te zadeve vzeli preveč dobesedno, zlasti lahko rečemo, da takrat, ko je prišlo do oddaljevanja od monastičnega oz. meniškega vzorca, ki v resnici ni zanemarjal telesa, kljub temu da je seveda zagovarjal asketično življenje. Še večja težava v tej smeri pa je nastala v novodobnem pojmovanju telesa. Za Descartesa je, denimo, telo stroj brez vesti, saj je samo duša tista, ki čuti in misli. Velika težava pa je bil tudi puritanizem anglo-

saksonskih dežel, ki so ga v veliki meri izvozili v ZDA. Ta je prepovedoval razkazovanje telesa. Seveda pa so praktično istočasno zadeve že šle tudi v drugo smer, pod vplivom razsvetljenstva, tako so začeli drugače ceniti telo, ker pa ekstremi nikdar niso dobri, tudi tu zadeve niso šle v pravo smer. Tako imamo, denimo, spise novega epikurejca in gastronomista Jeana Brillat-Savarina (tistega, ki je pravil: "Povej mi, kaj ješ in povem ti, kdo si.") v Fiziologiji okusa, zlasti pa so zadeve zacvetele v poznem 19. stoletju, potem pa seveda v 20. stoletju. Znan je, recimo, italijanski nevrolog, fiziolog in antropolog Paolo Mantegazza, ki je napisal Fiziologijo ljubezni. Del je seveda še veliko, gre pa za poudarjanje tega, kako bolje izkoristiti telesne užitke. Moderna doba je seveda prinesla tudi večjo skrb za telesno higieno in skrb za svoje telo, tako da so najbolj bogata stanovanja že poznala kopalnice, o tem pa je tudi recimo pisal omenjeni Mantegazza, ki seveda ni bil edini. Pridemo tako do tega, da bogastvo in udobje pripeljeta tudi do tega, da se za telesno skrb nameni kar doberšen del zaslužka. Razširitev športa (1896 so ponovno vpeljali olimpijske igre, o katerih smo tudi že enkrat tu pisali...) pa vsem predlaga nove asketske vaje, ki seveda niso več namenjene duhovnemu in verskemu napredovanju, temveč k izboljšanju telesa, kar pa je seveda tudi del kulta človeškega telesa in njegove moči, ki je še prej posledica človeškega razuma in njegove moči. Danes je telo postalo najpomembnejši porabniški predmet – da, prav ste prebrali, predmet. Iz močnega simbola subjekta, da torej telo nekdo je, ker nosi v sebi celotno človeško osebo v vsej kompleksnosti, je postalo objekt, predmet. O tem bomo podrobneje razmišljali prihodnjič.

Andrej Vončina

Gorica / Visok življenjski jubilej Iskrene čestitke, gospa Mira!

Sto življenjskih pomladi je v aprilu praznovala gospa Mira Piščanc vd. Piotto iz Gorice (druga z desne). Morda v slovenski javnosti ni prav poznana, čeprav se je pogosto udeleževala potovanj, ki jih je prirejal Katoliški glas pod vodstvom duhovnika g. Jožeta Juraka, pa tudi srečanji Marijinih družbenic. Večkrat je pomagala pri pri-

pravljanju srečelova ob dnevu katoliškega tiska. Kdor jo pozna, ve povedati, da se je rada pridružila družbi, v kateri se je oglasila pesem, saj je imela zelo lep glas. Mira Piščanc je najmlajša sestra Zore Piščanc (1912-1989), pri naših starejših bralcih dobro poznane kulturne delavke in pisateljice, ki je veliko let opravljala uradniške posle na uredništvu Katoliškega glasa. Spisala je več daljših in krajših literarnih del, ki so večinoma izšla pri Goriški Mohorjevi družbi, pa tudi dramskih tekstov; nekatere so ljubiteljski igralci z uspehom uprizorili na odru Katoliškega doma. Za svoje življenjsko pisateljsko delo je prejela literarno nagrado Vstajenje in papeško odlikovanje Pro Ecclesia et Pontifice (l. 1979).

Brat gospe Zore in Mire je bil pod partizanskimi streli tragično umrl duhovnik in pesnik Lado Piščanc (1914-1944), takrat kaplan v Cerknem. Gospe Miri ji ob častitljivem jubileju iskreno voščijo slovenski prijatelji in znanci iz Gorice.

Kratke

Izid natečaja

Na javni razpis za novo slovensko mašo v čast sv. Martinu Tourskemu je prispelo sedem skladb, ki so vse ustrezale pogojem razpisa. Za oceno prispelih skladb je razpisovalec imenoval strokovno komisijo v sestavi: mag. Tomaž Faganel, dirigent in muzikolog, prof. emeritus, mag. art. Uroš Lajovic, dirigent in skladatelj (oba Ljubljana) in red. prof. dr. Franz Karl Prašl, teolog, cerkveni glasbenik in dirigent (Gradec – Rim). Komisija je pregledala prispelo skladbe in v smislu 6. točke natečaja za objavo, izvedbo v nedeljo 13. novembra 2016 in denarno nagrado izbrala skladbo Maša v čast sv. Martinu, ki jo je natečaju posredoval Damijan Močnik. Dodatnih skladb za objavo v smislu 2. stavka 6. točke natečaja komisija ni priporočila.

Srečanja pod lipami / Obisk svečanosti v Kočevskem rogu

Pred kapelo Božjega usmiljenja ob grobišču pod Krenom v Kočevskem rogu bo v soboto, 4. junija, ob 11. uri vsakoletna spominska svečanost z mašo, sledil bo kulturni program. Letošnja svečanost bo 27. po vrsti, spominsko srečanje bo potekalo v letu, ko beležimo 25-letnico samostojnosti Republike Slovenije. Grobišče pod Krenom simbolno predstavlja številna druga grobišča, ki se nahajajo v okolici, pa tudi po vsej Sloveniji. Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek za družbena vprašanja Anton Gregorič iz Gorice bosta v okviru Srečanji pod lipami tudi letos poskrbela za avtobus, ki bo peljal na spominsko svečanost iz Gorice (ob 7.00) s postankom pri Fernetičih (ob 7.45) na spominsko svečanost. Informacije in prijave sprejemajo v uradu Kulturnega centra Lojze Bratuž od ponedeljka do petka med 8.30 in 12.30, na telefonski številki 0039 - 0481 - 531445 ali po elektronski pošti info@centerbratuž.org. Podrobnosti in ceno bodo prireditelji naknadno sporočili.

POGOVOR Katerina Ferletič in Sanja Vogrič

Obuti Maček, "mijauzikl", ki združuje talente mladih in družine

Čez nekaj dni, v nedeljo, 8. maja, bo goriška gledališka skupina O'Klapa - v nizu predstav *Iskrivi smeh na ustih vseh* - v Kulturnem centru Lojze Bratuž premierno uprizorila t. i. "družinski mijauzikl" *Obuti Maček*. Na odru bo, prežeta s petjem in plesom, zaživela igra Andreja Rozmana Roze, ki jo je uglasbil Patrick Quaggiato. O novem podvigu smo se na uredništvu pogovorili z "motorjem" skupine Katerina Ferletič, ki v projekt in sploh v skupino vlaga veliko energij, časa in duše, ter njeno hčerko Sanjo Vogrič, rosno mlado režiserko nove premiere, ki pa je zrasla - in še raste - ob zanesljivem mentorju Franku Žerjalu.

obiskujejo prvi razred srednje šole, "najstarejši" četrti razred višje. Skupina je precej raznolika, so pa vsi zelo navdušeni in zelo radi prihajajo na vaje.

Igre smo se pravzaprav lotili junija lani, ko smo jo prvič prebrali. Spet smo jo vzeli v roke sembera. Problem mladih je, da so zelo zaposleni in obremenjeni z najrazličnejšimi dejavnostmi. Težko je najti primeren čas za vaje; v začetku smo jih imeli kar ob nedeljah popoldne, ko je bilo še največ časa. Vadili smo v Močnikovem domu...

Katerina Ferletič in Sanja Vogrič

Kakšni so vajini vtisi nekaj dni pred premiero?

Sanja: Zelo intenzivno vadimo. Igralci, tisti, ki se ukvarjajo z glasbo, in tehniki: vsi smo "aktivirani" in skušamo dajati 100% od sebe. Vsi verjamejo v ta načrt in ga želimo na najboljši način speljati do konca. Nedeljo komaj čakamo, po drugi strani pa se moramo še potruditi.

Kateri sta sploh vajni vlogi?

Katerina: Jaz sem koordinator skupine od vsega začetka. Tudi tokrat sem v glavnem organizirala in koordinirala gledališke, plesne in pevske vaje. Bilo je veliko dela. Obuti Maček ni običajna gledališka igra, saj vsebuje številne elemente. To nam ustvarja tudi kakšno preglavico, ker nismo bili vajeni takega načina dela. Smo pa šli v to, ker je igra vzbudila zanimanje mladih. Muzikalov je veliko po televiziji in v gledališčih, to očitno pritegne. In tudi mi smo se zagnali v to pustolovščino.

Sanja: Jaz, ki sem dala idejo, naj bi bila režiser, čeprav sem še pri svojih prvih izkušnjah. Veliko mi pomaga naš mentor Franko Žerjal, ki bolj "popravlja" naše igralce, se ukvarja s tem, kako igrarajo. Na pomoč so mi prišli tudi drugi, saj bi se zaveda drugače ne izšla. Imam splošen vpogled v igro, zato moram sodelovati z različnimi osebami: s tistimi, ki sestavljajo sceno, s tistimi, ki se ukvarjajo s kostumi, vse to nadzirati itd. Vesela sem, ker imajo pri igri pomembno vlogo mladi! Vsi, ki igrajo, so mlajši od mene ali imajo kvečjemu moja leta. Tudi za poslikavo scenografije je odgovorna moja sošolka Karin Vižintin, ki je priskočila na pomoč tudi za fotografiranje. Scenografija je zelo posebna in zanimiva. Igra sestavlja kar deset prizorov, in vendar ne bo prekinitev. Kako bo to šlo, boste sami odkrili...

Katerina: Igralce je osem, za sceno skrbijo štiri pomočniki, skupno s še drugimi sodelavci jih je okrog petnajst: najmlajši

Sanja: ... pa tudi na našem domu! (se zasmejeta; op. p.)

Katerina: Ko smo začeli postavljati predstavo na oder, nam je Kulturni center Lojze Bratuž dal možnost nastopati v dvorani. Vaje so bile - in so - ves čas zelo prijetne. Pravzaprav gre za druženje. Mladi so vedno radi sodelovali, nihče ni protestiral. Bil je pravi užitek opazovati, kako delajo in sodelujejo. Skupina je zelo pozitivna.

Sanja: Očitno so res navdušeni. Razlika v starosti lahko pripomore tudi k temu, da starejši kaj naučijo mlade, mlajši pa kaj starejše. Med sabo se dopolnjujejo.

Kdaj je O'Klapa sploh nastala?

Katerina: Skupina je nastala pod okriljem Skupnosti družin Sončnica pred šestimi leti, rodila se je iz svetoivanske birmanske skupine. Mladi so izrazili željo, da bi pripravili miklavževanje. Začeli smo z igrico Pokaži, kaj znaš; za pomoč smo takrat zaprosili Franka Žerjala, ki nam je takoj rad pomagal in nam še vedno stoji ob strani. V tistem času sem imela na študijskem letu v Ljubljani priiložnost obiskovati predavanja in delavnice znane oblikovalke lutk in scenografke Brede Varl. Tako smo izdelali lutke, našli s Frankom Žerjalom primerno besedilo in se lotili igre Štirje fantje muzikantje. Imeli smo

kar 27 ponovitev, nastopili smo tudi na Tržaškem, v Benečiji, Sloveniji in Avstriji, snemala nas je deželna postaja Rai. Skupina je dobro delovala, nakar so se nekateri, morda tudi zaradi prevelikega števila ponovitev, umaknili. Izkušnja z lutkami je bila posebno lepa, pa čeprav nekaj "čudnega", saj naš zamejski prostor nima te kulture.

Vmes smo pripravili še druga miklavževanja: zelo uspešno je bilo miklavževanje v obliki senčnega gledališča z naslovom Trije dobri možje in Ljubezen. Ponovili smo jo vsaj trinajstkrat, tudi po šolah in vrtcih. Mladi so se nato hoteli preizkusiti malo drugače: tako smo decembra 2012 pripravili Božič očka Martina. Večkrat smo se prijavi tudi na natečaj za mlade Javnega sklada za kulturne dejavnosti Republike Slovenije. S štirimi fanti muzikanti smo na regijskem tekmovanju tudi zmagali. Za Tri dobre možje smo na Jesenicah prejeli srebrno plaketo. Na najvišjo stopničko smo se povzpeli tudi v Mavhinjah ... Zadoščenji in odklovanj ni manjkalo!

Kako se je skupina razvijala v teh letih?
Katerina: Nekateri so se oddaljili, morda tudi zaradi drugih obveznosti, drugi so se morda takrat zaprosili Franka Žerjala, ki nam je takoj rad pomagal in nam še vedno stoji ob strani. V tistem času sem imela na študijskem letu v Ljubljani priiložnost obiskovati predavanja in delavnice znane oblikovalke lutk in scenografke Brede Varl. Tako smo izdelali lutke, našli s Frankom Žerjalom primerno besedilo in se lotili igre Štirje fantje muzikantje. Imeli smo

Pa preidimo k delu! Obuti Maček Andreja Rozmana Ro-

ze, kar je meni znano, je novost za naš gledališki prostor...

Sanja: Zamisel se mi je porodila, ko sem nastopila v knjižnici in prejela v dar knjigo Rozmana Roze Brvi čez morje, ki je vsebovala tudi ta 'mijauzikl'. Zgodba je še kar klasična, predstavljena pa je na način, ki izživlja občinstvo. Avtorjevi verzi nagovarjajo tudi odrasle. Besedilo ni zahtevno, temveč "bodeče"...

Bodeče pikro ali duhovito?

Sanja: Duhovito. Mislim, da je Rozman Roza tudi zaradi tega opredelil igro 'družinski mijauzikl'. Če si jo ogleda vsa družina, se ne bo nihče dolgočasil. Otroci bodo spremljali pravljico ali gledali kostume; če pa se bolj pozorno osredotočimo na besedilo, bomo opazili, da je zanimiva in duhovita tudi za odrasle. Značajni junakov niso klasični, pravljčni, predvsem ni pravičnih sodnikov, odločnih junakov, olikanih princesk, modrih kraljev, elegantnih kraljic... Vse je malo bolj popačeno in zato smešno.

Katerina: Tudi pri štirih fantih muzikantih Mirolava Košute smo imeli besedilo v verzih. Tudi takrat so otroci iz vrtca gledali lutke, odrasli pa so lahko bili bolj pozorni na duhovito besedilo.

Sanja: To smo opazovali predvsem na različnih ponovitvah, reakcije gledalcev so bile drugačne glede na njihovo starost. To je poučno za igralce, saj se tako lahko učijo poslušati občinstvo in primerno interagirati z njim; po drugi strani je zanimivo tudi za gledalce, ker igra ni namenjena eni ali drugi starostni skupini, temveč je primerna za vse, mlajše in starejše.

Ste morda osebno spoznali avtorja?

Sanja: Kakšno igro Andreja Rozmana Roze sem si že ogledala, sam nastopa v Rozinteatru. Srečala sem ga, se z njim pogovorila, sicer ne poglobljeno.

Katerina: Lani je bil na prireditvi ob podelitvi bralnih značk v Kulturnem centru. Z njim smo stopili v stik, da bi videli, ali igro lahko uprizorimo. Veseli bi bili, če bi prišel na našo predstavo...

Kaj pa glasba v igri Obuti Maček?

Katerina: Ker zaradi pravnih razlogov nismo mogli uporabiti prvotne uglasbitve, smo izbrali

nekaj delov - v glavnem monologe, pa tudi uverturo, vmesne prehode in nekaj skladb v ozadju -, ki jih je uglasbil Patrick Quaggiato. Njegova izvirna glasba je posneta na računalniku. **Sanja:** Zelo zanimivo je bilo videti, kako lahko glasba nastaja preko računalniških programov. Za petje je bila odgovorna profesorica Franka Žgavec: igralci, ki pojejo, so redno vadili z njo. Glasba je prijetna in zelo raznolika: prepletajo se različni ritmi, od rumbe do swingom se prilagajajo tudi plesi. Plesne točke so bile za marsikoga nekaj novega, čeprav imamo v ansamblu tudi že izkušene plesalke. Vsakdo je prispeval svoj talent, v prvi vrsti igralskega. Plesalci so bolj izpostavili talent, drugi so boljši v petju. Vsakdo pripomore s tem, kar zna. Zelo sem vesela tudi zato, ker se vsi igralci naše gledališke skupine vključujejo v dejavnosti na drugih področjih, čeprav je bilo zaradi tega težje najti čas za vaje. Jim pa tako vključevanje daje splošno razgledanost, ki se potem gotovo pokaže tudi v igri.

Katerina: Tehnično pomoč nam že od nastanka skupine nudi Niko Klanjšček, za rekvizite pa je odgovorna Mojca Terčič. Veliko nam pomaga tudi Kulturni center Bratuž, ki je soorganizator, zraven pa tudi sofinancira predstavo. Preko njegovega vodstva smo prišli tudi do kostumov: v skladišču SNG Opera in balet Ljubljana smo si izbrali izredno lepe kostume! Na razpolago imamo še šiviljo, tudi to po družinski poti...; moja mama je namreč poskrbela za različne šiviljske popravke, druge kostume, izdelavo lutke in raznih scenskih dodatkov. Na sploh sodeluje pri projektu kar nekaj družin.

Sanja: Mijauzikl je postal bolj 'družinski', kot je bilo predvideno!

Torej je 'družinski' v več smislih...

Sanja: Da! Pri nas doma je kar

pestro! Glavna pogovorna tema je ob vseh urah že dalj časa - Obuti Maček! V 'debato' sta vključena tudi teta Daniela, ki skrbi za kostume, in stric Marjan, ki je skupaj s svojim tastom Mariom Klanjščkom izdelal scenografijo. Veseli sva, da se je v projekt vključilo toliko ljudi in da je vsakdo od njih s svojimi talenti in spretnostmi pomagal, da ustvarimo lepo celoto.

Katerina: Eden najlepših videkov je ta, da so bile vključene v načrt cele družine. Mame so redno skrbele, da smo imeli na vajah vedno kak prigrizek in pijačo. Tudi to ustvarja prijetno vzdušje.

Že vajino navdušenje in zagnanost igralcev sta jamstvo za uspeh... Kaj pričakujete?

Sanja: Seveda upamo v uspeh. V skupino verjamemo, ker imamo dobre "elemente".

Katerina: Na tem bomo gotovo še veliko delali. Naš cilj je nadgrajevanje. Nameravamo se tudi spet prijaviti na tekmovanje JSKD RS, v Mavhinjah in drugod; radi bi doživeli čim več ponovitev. Tega sicer ne bomo mogli storiti po šolah in vrtcih že zaradi zahtevne scenografije, zato upamo, da bomo lahko povabili šole v Center Bratuž.

Sanja: Za vsem je veliko dela. V gledališču imam nekaj izkušenj, vendar si nisem predstavljala, da bo tako pestro. Treba je bilo nadzorovati različne elemente: ples, glasbo, sceno, luči, rekvizite in še urejati vaje, pripraviti letake, vabila, novico širiti po spletnih straneh ipd.

Katerina: Ta igra je posebna prav zato, ker ima veliko elementov in je treba vse to uskladiti in koordinirati. Zanimivo bo videti, kako se bo vse to "zložilo".

Sanja: Mislim, da je lepo, da ima Gorica mladinsko gledališko skupino. Z gledališčem lahko tudi rastemo. Prav je, da imamo mladi to možnost.

Katerina: In že njihovo veselje poplača ves naš trud.

Danijel D.

SSK Ustanovitev goriške medobčinske unije

"Žalosten dan v upravni zgodovini teritorija"

Uradna ustanovitev goriške medobčinske unije, ki se je zgodila v torek, je veliko razočaranje na področju javnega upravljanja in spoštovanja pravic slovenske in furlanske narodne skupnosti. Dejstvo, da je do konca prevladala zahteva občine Gorice, da se ime nove upravne enote potrdi samo v italijanskem jeziku, je hudo dejanje, ker zavrača specifično območja med Krasom, Sočo in Brdi. Na tem področju že stoletja sobivajo Italijani, Furlani in Slovenci in zaradi tega je sploh nerazumljivo, da so se tudi ostale občine nemo pokorile goriškemu zahtevam, ki prihajajo iz tiste politične opcije, katera je v desetletnem upravljanju pripeljala mesto v splošno družbeno nazadovanje ter izoliranost. Razočaranje pa je tudi v odnosu do deželne uprave, ki kljub številnim spodbudam in opozorilom ni zagotovila spoštovanja narodnih in jezikovnih pravic, ki spadajo v sam temelj statutarne posebnosti dežele FJK.

Še večji škandal pa predstavlja dejstvo, da bosta dve slovenski

občini Sovodnje ob Soči in Števerjan drago plačali zahtevo po izvajanju zaščitnih določil. Ker sta se obe odločili, da ne pristopita v goriško medobčinsko zvezo zaradi enojezičnega imena in zaradi kršenja pravice po primeri upravni avtonomiji, kakršna zagotavlja normalno življenje neki narodni manjšini, bosta sedaj denarno kaznovani. Kazen pa jima bo nprtila deželna uprava, ki bi morala biti glavna zaščitnica pravic Slovencev in ostalih narodnih in jezikovnih skupnosti v FJK.

Ne gre tukaj za nasprotovanje reformi krajevnih uprav, saj v luči novih družbenih razmerij so spremembe dobrodošle in potrebne. Ni pa mogoče sprejemati takega načina uvajanja reform, ki tepta osnovne pravice predvsem manjših občin. Prav te občine so bile tiste, ki so najbolj dosledno uveljavljale jezikovne pravice furlanske in slovenske narodne skupnosti ter obenem najboljše skrbele za primerne javne storitve za dobrobit občanov.

Julijan Čavdek
Pokrajinski tajnik SSK

KATOLIŠKA KNJIGARNA Na kavi s knjigo

Je trden kaj most - Skice iz Nove Gorice Marije Mercina

Minuli četrtek, 28. aprila, je bila na tradicionalni prireditvi v Katoški knjigarni *Na kavi s knjigo* gostja pisateljica in šolnica Marija Mercina, s katero se je pogovarjal naš urednik Jurij Paljk. Priložnost za druženje je bila nova knjiga Marije Mercina z naslovom *Je trden kaj most: Skice iz Nove Gorice*, ki je izšla pri založbi Buča v Ljubljani, grafično pa je lepo opremljena z likovnimi deli Franka Vecchietta. Spremno besedo je knjigi na pot napisala pisateljica in šolnica, predvsem pa pisateljčina sošolka in sopotnica Barica Smole, ki je na Paljkovo vprašanje, ali se ji zdi pisanje Mercine zares roman in ne poetična proza, hudomušno odvrnila, da gre za poetični roman.

Jurij Paljk je novo knjigo Marije Mercina lepo uokviril v prostor in čas in poudaril, da se s pisateljico že vrsto let srečujeta in tu

di sodelujeta; predvsem pa je postavil dejstvo, da je prof. Marija Mercina, ki je poučevala na novogoriških šolah vrsto let,

Foto dpd

riške ter seveda živ prikaz življenja mladega mesta Nove Gorice, je tisti "nekaj več", ki bo to knjigo uvrstil med temeljna dela o Novi Gorici. Pisateljica Marija Mercina, ki je po rodu Vipavka, doma iz Goč, na katere je še vedno navezana, čeprav "je doma in ne samo stanuje v Novi Gorici", kot je poudaril Paljk, je sproščeno govorila o svojem premišljenem pisanju, ki je zmes lastnega doživljanja ljudi, narave, okolja, zgodovine in stavb, spomenikov, okolja Nove Gorice, v katero se je po študiju v Ljubljani vrnila, saj je prej dokončala gimnazijo v tem mladem mestu. Izrazila je tudi veselje, da so prvi bralci takoj doumeli namen njenega pisanja, kot je tudi slikovito prikazala svoj odnos do rastlinja, še posebej dreves, predvsem do njihovega krutega sekanja na račun betona, kot je tudi bila nežna pri opisu odnosa do živalskega sveta, sli-

kovita, ko je opisala svoj odnos do Gorice in odkrivanje slovenstva v njem, pravzaprav lastnih korenin. Naslov knjige je zato premišljen, saj govori o trdnem mostu, o mostu, ki je nad vsemi mejami, ne samo nad državno mejo, ki jo je doživljala sama kot dejstvo, poezija pisanje doseže večkrat naravnost sanjske, onirične razsežnosti, kar je lepo, saj smo Goričani tudi danes, "ko postajamo le potrošniki" in ne več prebivalci obmejnih mest, dolžni sanjati lepo in dobro, vse tisto, kar združuje, kajti ne drevesa, ne ptice in ne živalice kot tudi ne dobri ljudje po mnenju Marije Mercina ne smemo pristajati na meje.

ZUT

Obvestila

Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek Anton Gregorčič vladno vabita v četrtek, 5. maja ob 20.30, na Srečanje pod lipami. V ospredju bo lik pravnik, sociologa in politika, enega od utemeljiteljev krščanske socialne misli na Slovenskem dr. Andreja Gosarja (1887-1970). Predstavljen bo zbornik, ki je izšel ob študijskem posvetu, ki je bil v Gosarjevem rojstnem kraju Logatcu in na SAZU v Ljubljani leta 2014. Pri okrogli mizi bodo sodelovali Štefan Skledar, Bibijana Mihevc, Mira Cencič in Ivo Jevnikar, pozdravil bo župan Logatca Berto Menard. Na ogled bo dokumentarna razstava. **Goriški pritrkovalci** vabijo v nedeljo, 8. maja 2016, v Doberdob na V. nedeljo pritrkovanja v sodelovanju s furlanskim društvom "Campagnili aperti". Urnik: od 15.30 do 19.30 bo zvonik cerkve sv. Martina odprt; od 16.30 do 17.00 bo domači župnik pripravil kratko zgodovino cerkve, zvonika in zvonov; od 16.30 do 17.00 bo prikaz ročnega zvonjenja.

Narodna in študijska knjižnica sklicuje redni občni zbor, ki bo v ponedeljek, 9. maja 2016, ob 17.30 v prvem in ob 18. uri v drugem sklicu v Trgovskem domu v Gorici, Korzo Verdi 52.

Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice sklicuje občni zbor volilnega značaja, v torek, 10. maja 2016, prvi sklic ob 12. uri, drugi pa ob 20.30, v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici, s tem dnevnim redom: Tajniško poročilo; Blagajniško poročilo; Odobritev obračuna za leto 2015 in odobritev proračuna za leto 2016; Predsedniško poročilo; Pozdravi in posegi članic; Pozdravi in posegi nečlanjenih skupin in posameznikov; Poročilo nadzornega odbora in razrešnica odbora; Izvolitev predsednika občnega zbora; Volitve predsednika ZSKP; Volitve nadzornega odbora; Razno. **Občina Sovodnje ob Soči** obvešča, da sta bila odobrena razpisa 2016 za dodelitev prispevkov najemnikom za plačilo najemnin v letu 2015 in najemodajalcem, ki dajejo na razpolago stanovanja manj premožnim najemnikom. Prošnje lahko predložite v občinsko vložnišče ob uradnih urah. Skrajni rok za vlogo prošenj poteče dne 13. maja t. l., ob 10.30. Več informacij je na razpolago na spletni strani http://www.comune.savogna.go.it/.

Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek Anton Gregorčič bosta poskrbela za obisk spominke svečanosti ob grobišču pod Krenom v Kočevskem rogu, ki bo v soboto, 4. junija, ob 11. uri. Avtobus bo peljal iz Gorice (ob 7.00) s postankom pri Fernetičih (ob 7.45) in bo parkiralo blizu prizorišča. Poskrbljeno bo za kosilo. Informacije in prijave v uradu Kulturnega centra Lojze Bratuž od ponedeljka do petka med 8.30 in 12.30, na telefonski številki 0039-0481-531445 ali po elektronski pošti info@centerbratuz.org. Podrobnosti in ceno bomo naknadno sporočili.

Mladinski dom vabi otroke od 6. do 14. leta na "POLETNOSTI 2016": z igrami, izleti, videodelavnico, kopianjem, adrenalinskimi pustolovščinami; ŠALA PO ŠOLI - dnevno središče (13.6. - 8.7.); VI-DEO. LAB NARAVA - letovanje v koči z videodelavnico (20. - 24. junij); ZELENI IZZIV - pustolovsko letovanje v koči (24. - 29. junij); ŠOLA ZA ŠALO - igriva priprava na začetek pouka (29.8. - 9.9.); 1, 2, 3: SREDNJA! - uvod v srednjo šolo (5. - 9. september). Informacije in vpisi do 31. maja; tel. 0481-280857 ali 366-6861441, 331-6936603, e-pošta mladinskidom@libero.it, www.mladinskidom.it

V Mladinskem domu je v teku vpis k pošolskemu pouku v 2016/17.

Od 2. do 6. maja ODPRTA VRATA z brezplačnim poukom, (ki se za nove gojence podaljša do konca šolskega leta). Informacije in vpisi do 31. maja; tel. 0481-280857 ali 366-6861441, 331-6936603, e-pošta: mladinskidom@libero.it, www.mladinskidom.it

V središču mesta dajamo v najem prenovljeno stanovanje, primerno tudi za pisarno. Informacije na tel. 340 9248297.

Slovensko planinsko društvo prireja od 22. do 28. junija izlet v Apenine (skupina Velino-Sirente) in ogled arheoloških in nekaterih kulturnih spomenikov v srednji Italiji. Prevoz z avtobusom, namestitvev v hotelih v dvoposteljnih sobah. Predhodne prijave: Vlado.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča, da med letom prireja več zanimivih izletov, družabnosti in srečanj, saj je namen društva, da se člani čim več družijo in skupaj preganjajo osamljenost. Zaradi zakonskih predpisov se teh dejavnosti lahko udeležijo samo člani, ki so vpisani v društvo. Dobrodošel je vsakdo, ki se članom želi pridružiti. Če se člani pravočasno ne prijavijo za izlet, kot je navedeno v obvestilih, se lahko zgodi, da izlet odpade.

Na društvenem sedežu na korzu Verdi 51 se ob sredah ob 10. do 11. ure še nadaljuje vpisovanje za izlet v Berlin, ki bo od 12. do 17. septembra. Natančne informacije dobijo člani po tel. št. 0481 884156 (Andrej Faganel) in 0481 532092 (Emil Devetak) ter na društvenem sedežu.

Potrebujem delo in bi z veseljem pomagala v gospodinjstvu ali pri skrbi za ostarele ali bolnega človeka. Čakam vaš klic na 00386 41 936 652 - Darja.

Ostale male oglase bomo objavili prihodnjic.

Darovi

Za Novi glas: N. N. 50,00 evrov. **V spomin** na drage starše Elviro in Teodorja daruje sin Davorin 50 evrov za SKRD Jadro iz Ronk.

Čestitke

Števerjanska občinska uprava, sekcija stranke Slovenske skupnosti in SKPD "F. B. Sedej" iskreno čestitajo **Marjanu Terpinu** ob prejemu medalje za zasluge Republike Slovenije.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 6.5.2016 do 12.5.2016)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan razen ob sobotah od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 6. maja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Nedelja, 8. maja, ob 21. uri (vodi Ilaria Banchigi): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, rezijanskem in zijaškem narečju.

Ponedeljek, 9. maja (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna in zabavna glasba - Zborovski kotiček - Novice iz naših krajev - Obvestila in večerni vic.

Torek, 10. maja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 11. maja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Pred 100 leti tragedija na Vršču 2. del - izbor melodij.

Četrtek, 12. maja (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti iz sveta - Obvestila in večerni vic.

Kulturni center
Lojze BratužKrožek
Anton Gregorčič

SREČANJA POD LIPAMI

IRAN – IZRAEL
PRIVILEGIRAN ALI SOVRAŽEN ODNOS?

Spregovorila bo **NEŽKA FIGELJ**, goriška Slovenka, magistrski študij varnosti in diplomacije je opravila v Tel Avivu. Sodeluje z revijami za mednarodno politiko in Bližnji Vzhod. Predstavila bo svoje življenje v Izraelu, delo na veleposlaništvu Republike Slovenije in jedrski program v Iranu s posledicami za varnost v Izraelu ter novo stanje po umiku sankcij v Iranu.

Večer bo povezoval zgodovinar Renato Podbersič.

V četrtek, 12. maja 2016, ob 20.30
Kulturni center Lojze Bratuž - Gorica

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETEISKRIVI SMEH
NA USTIH VSEH

NIZ VESELOIGER LJUBITELJSKIH ODROV

- Nedelja, 8. maja 2016, ob 18. uri

Skupnost družin Sončnica - Gledališka skupina O'KLAPA - Gorica v sodelovanju s Kulturnim centrom Lojze Bratuž

OBUTI MAČEK

družinski mijauzikl

REŽIJA: SANJA VOGRIČ

GLASBA: PATRICK QUAGGIATO

- Nedelja, 15. maja 2016, ob 18. uri

Mladinski dramski odsek PD Štandrež

Fran Milčinski

BUTALCI

REŽIJA: EMIL ABERŠEK

Predstave bodo v veliki dvorani
KULTURNEGA CENTRA LOJZE
BRATUŽ v Gorici

Za rezervacije in informacije:

Kulturni center Lojze Bratuž

tel. 0481 531445

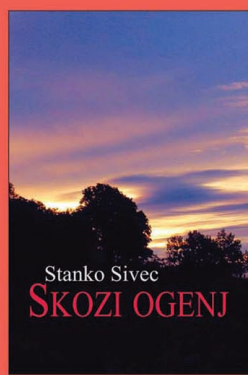
e-mail: info@centerbratuz.org

Zveza slovenske katoliške prosvete

tel. 0481 538128

e-mail: zskp_gorica@yahoo.it

PRI GORIŠKI MOHORJEVI DRUŽBI
JE IZŠEL PONOTIS KNJIGE

Stanko Sivec
SKOZI OGENJ

KATOLIŠKA KNJIGARNA vabi na kavo s knjigo

BRANKO MARUŠIČ

DOKTOR KAREL LAVRIČ
(1818-1876)
IN NJEGOVA DOBA

v četrtek, 12. maja 2016, ob 10. uri
v prostorih knjigarnice na Travniku 25

Pod pokroviteljstvom
JAVNA AGENCIJA ZA
KNJIGO RS

Kavo bo
ponudilo podjetje

Primo Aroma

Tekmovanja in revije Slovenska pevška slavja

Slovenci se radi pohvalimo, da ni slovenske vasi brez pevskega zbora! Petje globalizaciji in hitremu stilu življenja navkljub ostaja najbolj priljubljena in zazfirjena ljubiteljska dejavnost Slovencev, ki je pa obenem tudi svetovno na zelo visoki

nivoju. Pomlad predstavlja za zbere višek sezone, kar dokazujejo tudi koncerti, revije in tekmovanja, ki se vrstijo v tem obdobju.

Komorni zbor Orfej iz Ljutomera (Romana Rek, dirigent Andraž Hauptman k. g.) / foto JSKD

V nedeljo, 24. 4., se je s koncertoma v Trenti in v Zavarhu v Terški dolini uradno zaključila Primorska poje. Zborovska revija v soorganizaciji Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti (JSKD), Zveze pevskih zborov Primorske, Zveze slovenskih kulturnih društev v Italiji, Zveze slovenske katoliške prosvete iz Gorice ter Zveze cerkvenih pevskih zborov Trst, je letos že 47. poskrbela srečanje najrazličnejših zborovskih sestavov s čezmejnega območja Primorske ter s slovenskimi gosti iz avstrijske Koroške in Hrvaške. Od Knežaka in Jasena pri Ilirski Bistrici, preko Pivke, Bertokov, Gračiča, Trsta pa vse do Zavarha, Trente in Trbiža se je od 26. 2. do 24. 4. zvrstilo kar 30 koncertov, kjer je nastopilo preko 200 zborov, tokrat pa je bila posvečena 120. obletnici rojstva skladatelja Karola Pahorja. Ena izmed značilnih potez te, v naš prostor in tradicijo zelo ukoreninjene re-

revija poslušalcu (in vsem nastopajočim) edinstveno priložnost soočanja z zborovskimi realnostmi tako najbolj zakotnih vasic kot mestnih območij, priložnost spoznavanja pevskih navad in repertoarjev ljudi iz socialno najrazličnejših okolij in ima torej neprecenljiv družbeni pomen. Čeprav boš težko še ob kaki drugi priložnosti na istem večeru prisluhniti zborovskim izvedbam Avenikovih zimzelenih in Gallusovim renesančnim skladbam, ostaja Primorska poje v vsakem primeru najbolj množična pevška manifestacija na Slovenskem in predstavlja že zaradi tega nenadomestljiv ritual.

Če smo že pri ritualnih slovenskih pevskih dogodkih pa nikakor ne moremo mimo mariborske Naše pesmi. 24. Zborovsko tekmovanje Naša pesem, ki je potekalo od petka 22. do nedelje 24. aprila 2016 je v Maribor privabilo zborovske navdušence od blizu in daleč, ki so do zadnjega kotička napolnili Unionsko dvorano prav vsakega tekmovalnega in netekmovalnega nastopa. Stro-

kovna komisija, ki so jo sestavljali predsednik Damjan Močnik, Danica Pirečnik in Marko Vatovec ter tuji strokovnjaki, dirigenta Ints Teterovskis iz Latvije in Franz M. Herzog iz Avstrije, je ocenila nastope petindvajsetih zborov in malih skupin, med katerimi so bili tudi MPZ Hrast iz Dobredeba, ki ga vodi Hilarij Lavrenčič (srebrno priznanje, 87,0 točk) in Zbor Jacobus Gallus iz Trsta, ki ga vodi Marko Sancin (srebrno priznanje, 82,3 točk), z Akademskim pevskim zborom Univerze na Primorskem je nasto-

Ženski komorni zbor Čarnice iz Ljubljane / foto JSKD

pil tudi Mirko Ferlan (srebrno priznanje, 88,0 točk). Zmagovalec državnega tekmovanja, ki dokazuje izredno visoko raven ljubiteljskega zborovskega petja na Slovenskem, je bil s 96,3 točkami Komorni zbor Konservatorija za glasbo in balet Ljubljana z dirigentom Ambrožem Čopijem. Absolutno drugo mesto si je s 96,0 točkami pripel Zbor sv. Nikolaja Litija z dirigentko Heleno Fojkar Zupančič, tretje mesto pa si s 94,3 točkami delita Komorni zbor Orfej, Ljutomer z gostujočim dirigentom Andražem Hauptmanom (zborovodja Romana Rek),

in Ženski komorni zbor Čarnice z dirigentko Moniko Fele, ki je obenem zmagovalec kategorije ženskih zborov. V kategoriji malih skupin so slavile Rusalke (vokalni kvartet, vodja skupine Tadeja Vulc) s srebrno plaketo in 85,0 točkami, v kategoriji moških zborov pa je prvo mesto odnesla Vokalna akademija Ljubljana z dirigentom Stojanom Kuretom (zlato priznanje, 93,0 točk). O živosti slovenske zborovske scene priča tudi dejstvo, da je bilo med 92 različnimi skladbami (22 slovenskih in 30 tujih skladateljev) sedem novitet in dve izvedbi šestih slovenskih skladateljev. Kljub do decimalke natančnim točkam, posebnim nagradam, pritisku tekmovalnega nastopa in ostrim kritikam je v natrpanem vikendu ostalo dovolj prostora za lepoto glasbe in uživanje ob le-tej.

Da je petje poglavitna ljubiteljska kulturna dejavnost pri nas, vedo tudi prireditelji tretjega Tedna ljubiteljske kulture, ki bo letos posvečen zborovskemu petju - "njegovim množičnosti (prepevanje v zborih je najbolj razširjena prostočasna kulturna dejavnost),

njegovim uspehom (po kakovosti so naši zbori v samem svetovnem vrhu) ter blagodejnemu vplivu petja na zdravje posameznikov in celotne družbe". JSKD od 13. do 22. maja vabi, da se torej udeležite kulturnih dogodkov, razsejanih po celotnem slovenskem prostoru, in se tako spomnite pomena ljubiteljske kulture, ki združuje več kot 107.000 posameznikov in ustvari 25.000 prireditev letno, ki si jih ogledajo 4 milijoni obiskovalcev. Vsi dogodki bodo objavljeni na spletni strani www.tlk.jskd.si.

Lucija Tavčar

Gorica / Snovanja 2016 Glasbene afinitete na goriškem gradu

V nizu prireditev, ki so potekale od 28. aprila do 1. maja pod pokroviteljstvom goriške občinske uprave v grajskem naselju ob 1015. obletnici prve omembe Gorice, je bil tudi odlični koncertni večer z naslovom *Glasbene afinitete*, ki sta ga prav na "rojstni dan" mesta organizirala Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel in Mednarodni center za glasbo in umetnost Arsatelier.

V Grofovi dvorani so v izvedbi pedagogov s šole Komel in prijateljev zadonele note najzlahtnejših skladb velikih avtorjev od baroka

prek bujne romantike pa do del sodobnih krajevskih skladateljev. Po pozdravu ravnateljice Alessandre Schettino je prva k čembalu sedla Eva Dolinšek, novopečena diplo-

Eva Dolinšek, čembalo

mantka *cum laude* na ljubljanski Akademiji za glasbo. "Dama v rdečem" je briljantno in elegantno zaigrala deli dveh velikanov 18. stoletja: *Kromatično fantazijo in fužo v d molu* J. S. Bacha in *Le Vertigo* Josepha N. P. Royerja. Flavtistka Daniela Brussolo, violinistka Daniela Bon, čelist Federico Magris in pianistka Elisabetta Cavaleri so izvedli res lepo sonato flamskega skladatelja Loeilleta; znani in vzneseni *Klavirski trio op. 49 v d molu*

Mendelssohna Bartholdyja, biser nemške romantike, pa violinistka Clara Bensa, čelist Aleksander Sluga in pianistka Aleksandra Pavlovič. Flavtistka Daniela Brussolo in klarinetist Tomaž Škamperle sta ob klavirski spremljavi Elisabette Cavaleri izvedla zanimiv *Divertimento* Bojana Glavine, skladatelja in pedagoga iz Postojne ter avtorja nad 300 instrumentalnih in vokalnih del, hkrati pa tudi dolgoletnega znanca na šoli Komel. Koncert je sklenil Škamperle v duu s kitaristko Martino Gereon, tokrat pa v povsem drugačnem slogu: eklektično usmerjena in v svojih iskanjih kreativna glasbena pedagoginja sta tokrat segla po tradicionalni klezmer glasbi in občinstvu poklonila dve tipično judovski praznični skladbi.

Naslednji glasbeni dogodek v nizu letošnjih Snovanj bo potekal v petek, 13. maja, ob 19. uri v Kulturnem centru Lojze Bratuž: na večeru Mi smo pomlad bodo peli in igrali učenci SCGV Emil Komel, Glasbene šole Nova Gorica, Srednje šole L. Perco iz Ločnika in V. Locchi iz Gorice v duhu medsebojnega spoznavanja in sodelovanja.

(več fotografij na www.noviglas.eu)

Kratke

Vesna Benedetič je razstavljala v Ljubljani

Odprije razstave tržaške umetnice je bilo 20. aprila ob 18. uri v prostorih Urada v Ljubljani. Vesna Benedetič je vsestranska likovna umetnica. Rodila se je v Gorici, živela pa v Trstu, od koder se je preselila v Škrbino, majhno vasico v osrčju slikovitega Krasa, kjer danes živi z družino ter raziskuje,

eksperimentira in seveda ustvarja. Prepoznamo jo zlasti po njenih ilustracijah, ukvarja pa se tudi z akvarelo, grafičnim oblikovanjem, pripravo za tisk, organizacijo dogodkov in likovnimi delavnicami. V Škrbini je leta 2014 zaživel tudi zavod za mreženje umetnosti Ramatou, katerega namen sta promocija in širitev umetnosti. V prostorih Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu je Vesno in njena dela predstavil Devetak Davorin, Benedetičeva pa je za Noč knjige, v okviru katere je razstava bila tudi prirejana, pripravila posebno sliko, ki jo odlikuje predvsem poetično videnje sveta, kot vsa njena dela.

Goričan Silvan Zavavlav v televizijski oddaji državne mreže Rai

Silvan Zavavlav, doma iz Štandreža, kjer živi s svojo družino in je vaški organist, je v torek, 26. aprila, nastopil v znani televizijski oddaji *Detto fatto*, ki jo vodi priljubljena in prikupna Caterina Balivo. Oddaja *Detto fatto* ima širok krog gledalcev, predvajana je na drugi mreži Rai v popoldanskem času, ponovitev oddaje pa je v zgodnjih jutranjih urah. Silvan Zavavlav je v oddaji spregovoril o sebi, povedal, da je slovenskega rodu, kot tudi dejstvo, da je organist v cerkvi sv. Andreja v Štandrežu. Nastopil pa je med izbranimi osmimi najboljšimi prodajalci rib iz Italije, zaposlen je namreč kot vodja ribarnice v znani veletrgovini v Gorici, kjer ima med kupci tudi veliko slovenskih strank. Voditeljici, ki ga je pozorno poslušala, je na kratko

predstavil obmejni prostor, v katerem živi, povedal, da ima italijansko državljanstvo, da pa je slovenske narodnosti, kot je voditeljici tudi zapel prav za to priložnost napisano pesem in ji tako na najlepši način pokazal, da je pevec. Kdor bi si rad ogledal oddajo s Silvanom Zavavlavom, naj gre na našo spletno stran, kjer je ob koncu zapisa tudi povezava.

Boris Pahor na Evropskem kulturnem forumu pozval k iskrenemu dialogu

V Bruslju so danes slovesno odprli Evropski kulturni forum, ki bo posvečen vlogi kulture pri premoščanju razlik v družbi in njenemu potencialu pri krepitevi položaja EU v svetu. Na odprtju je spregovoril zamejski pisatelj Boris Pahor, ki je spomnil na tiste, ki so se borili za kulturo, v luči nedavnih napadov pa pozval tudi k iskrenemu dialogu.

Pahor je v svojem nagovoru na kratko spregovoril o svoji preteklosti in spomnil na nacistična koncentracijska taborišča v Evropi, kamor so bili izgnani in v njih umrli številni Evropejci, ki so se borili za svobodo in kulturo. Po Pahorjevem prepričanju je pomembno, da se spominjamo teh ljudi.

Danes živimo v sebičnem svetu, je med drugim opozoril Pahor. Ljudje mislijo, da je svoboda v tem, da služiš denar.

Spomnil je tudi na nedavne teroristične napade v Bruslju kot tudi na tiste v Parizu in New Yorku. "Proti temu se ne moreš boriti z vojsko," je prepričan. Kar potrebujemo, je iskren dialog, da ljudem pokažemo, naj živijo na drugačen način. Nočemo, da Evropa izkusi to, kar je izkusila v preteklosti.

Evropski kulturni forum je dogodek, ki se odvija vsaki dve leti. Potekati bi moral že lani novembra, a je bil po terorističnih napadih v Parizu zaradi varnostnih razlogov odpovedan.

Cilj dvodnevne srečanja je krepiti evropsko kulturno sodelovanje in spodbuditi razpravo o politiki in pobudah EU na področju kulture. Letos je namenjen tudi razmisleku o prispevku kulture k prednostnim nalogam Evropske komisije, kot so inovacije, delovna mesta in rast, socialna kohezija, medkulturni dialog in vključevanje migrantov.

Trst / Zbornik ob 70. obletnici liceja Prešeren Šola, ki daje korenine in peruti

O kroglu obletnica slovenskega šolstva v Italiji, ki smo jo praznovali v prejšnjih tednih, ima natančno določen rojstni datum. 8. oktobra 1945 je Zavezniška vojaška uprava z okrožno številka 7 ustanovila realno gimnazijo v Trstu. Svoj sedež je imela v ulici Lazzaretto Vecchio, kjer je bila tudi trgovska akademija in srednja šola. V šolskem letu 1945/46 je gimnazijo obiskovalo več kot 100 dijakov. Zaradi stiske s prostorom je pouk potekal v jutranjih in popoldanskih urah. Tri leta kasneje, v šolskem letu 1948/49 je zavezniška vojaška uprava ustanovila še klasično gimnazijo. Šola se je nato razvijala naprej in svoje današnje ime dobila v poznih šestdesetih letih. Poimenovali so jo v »licej France Prešeren«.

Prejšnji teden so se te zgodovinske trenutke ponovno podživljali zdajšnji in nekdanji profesorji in dijaki. V Tržaškem knjižnem središču so v četrtek, 28. aprila, praznovanje okroglega jubileja slovenskih šol v Italiji zaokrožili s predstavitvijo novega zbornika »Licej Prešeren, od leta 1945«. Platnico zbornika še krasi geslo liceja, »... šola, ki daje kore-

nine in peruti...«. Večer je bil zamišljen kot prijetno popotovanje med preteklostjo in sedanjostjo. Tako obliko ima navsezadnje tudi zbornik, ki sta ga uredili profesorici Lidia Rupel in Neva Zaghet. Gre skratka za poglobljen in zelo natančen pregled skozi sedemdeset let dolgo zgodovino šole, hkrati pa je v zborniku tudi močan pečat sedanjosti. Iz zgodovinskega dela velja poudariti podrobno obdelano obdobje povojnih let, v katerih je ponovno vzpostavljane šolstva šlo skozi številne politične preizkušnje. Posebej so objavljeni sezname vseh ravnateljev, predsednikov zavodskega sveta, vseh maturantov ter učnega in neučnega osebja. Zbornik pa prinaša tudi opis vseh novejših pobud, izmenjav in dejavnosti, ki so jih na

šoli izpeljali v zadnjih letih. Nazadnje so objavljeni še nagrajeni prispevki natečaja, ki je bil razpisán ob 70. obletnici liceja.

fesorjem Borisom Grgičem, ki ga je vodila novinarka Poljanka Dolhar. Zbiranje in urejanje materiala ter delo pri ustvarjanju zborni-

gled v manj znane podrobnosti in anekdote tistih zgodovinskih trenutkov. Na to temo se je oglašila tudi profesorica Marija Kacin, ki je tudi sama pisala o primorskem šolstvu, in poudarila, da je bilo potrebno za ponovni zagon slovenskega šolstva v Italiji najti nek skupni jezik med različnimi predstavniki ideološko nasprotno skupin si taborov med Slovenci v Italiji. Ob tako pomembnem vprašanju so bili predstavniki slovenske manjšine sposobni dati na stran idejne razlike in nastopiti skupno, je še dejala Kacinova in pri tem še poudarila, da še danes niso znana imena manjšinskih zastopnikov, ki so stopili skupaj in dokončno odprli pot slovenski šoli. Med gosti večera je bil tudi Jožko Gerdol, predstavnik prve generacije maturantov,

ki so opravili zaključni izpit na realni gimnaziji v šolskem letu 1945/46. Gerdol je pripovedoval predvsem o svojih sošolcih iz takratnega petega razreda in o različnih življenjskih usodah, ki so jih ponesle okoli po svetu.

V imenu liceja France Prešeren je pozdravila tudi ravnateljica Loredana Guštin, ki je opozorila na številne dejavnosti in programe, ki jih na šoli izvajajo ob rednem pouku. Zaključek večera je bil namenjen zdajšnjim dijakom in nagrajevanju zmagovalcev video in literarnega natečaja. Zmagovalci video natečaja je Jordan Štekar, ki je (tudi s pomočjo drona) posnel jubilejni kratki film ob 70. obletnici šole. Literarni natečaj je bil razdeljen v tekmovalno kategorijo bienija (geslo natečaja je bilo »O Vrba, srečna draga vas domača...«) in tekmovalno kategorijo trienija (geslo »Žive naši vsi narodi, ki hrepene dočakat dan, da koder sonce hodi, prepri iz sveta bo pregnan!«). Med mlajšimi dijaki je prvo mesto s svojimi poezijami osvojila Veronika Toplak, med starejšimi pa Danilo Devetak med pesniškimi prispevki, Vida Škerk pa med proznimi.

kil

Foto damij@n

Večer v Tržaškem knjižnem središču je potekal v obliki pogovora z obema urednicama zbornika in grafičnim oblikovalcem, pro-

je trajalo dobro leto. Po besedah urednic je bilo to dokaj zahtevna naloga, a hkrati vznemirljiv podvig, ki je omogočil vpo-

nimi družbenimi razmerami, z vsiljenim razdorom med ljudmi, kar spremlja s človeško rahločutnostjo ter psihološko in filozofsko razgledanostjo. V Sivčevih besedah ni zaslediti maščevanja zaradi vsega hudega, kar je prestal, temveč gleda razumevajoče tudi na svoje zaslizevalce in učitelje kot tudi na tiste sotrpine, ki niso imeli v sebi moči, da bi pod udarci vzdržali v pokončni drži. Je knjiga, kot je izrazil predsednik Goriške Mohorjeve družbe mgr. Renato Podbersič na krstni predstavitvi knjižne zbirke meseca novembra v Gorici, ki jo lahko

Življenje papeža Janeza Pavla II. bo zaživel v muzikalu

Na Poljskem se bodo nekdanjemu papežu Janezu Pavlu II., ki je bil pred dvema letoma razglašen za svetnika, poklonili z muzikalom, ki bo predstavil življenje njihovega rojaka. Muzikal, ki bo premiero doživel prihodnje leto, bo naslovljen po papeževem rojstnem imenu Karol. Muzikal bo prikazal življenje Karola Wojtyła vse od njegovega otroštva v Wadowicach do njegove smrti v Rimu, je napovedal scenarist in skladatelj Michał Kaczmarczyk. »Obenem bo to tudi zgodba 20. stoletja, postavljena v drugo svetovno vojno, komunizem in čas padca Berlinskega zidu«, je dodal. Muzikal bodo krstno uprizorili 25. februarja 2017 v Krakovu, kjer je Wojtyła deloval kot škof, je povedal režiser Krzysztof Korwin-Piotrowski in napovedal muzikal z baladami in pop-rock glasbo, ki ga bo oblikovalo 40 pevcev in plesalcev. Poljskega papeža bo upodobil igralec Jacek Kawalec, ki mu vloga predstavlja dvojni izziv. Kot je pojasnil, je dramski igralec, ki mu oblika muzikala ni najbližja. Izziv pa bo tudi čimbolj avtentično predstaviti papeža, o katerem ima po igralčevih besedah vsak Poljak svojo predstavo, poroča nemška tiskovna agencija dpa. Muzikal bo zasnovan multimedijsko, prikazanih bo tudi nekaj zgodovinskih video posnetkov, med drugim izvolitev za papeža, je še povedal Kawalec. Janez Pavel II. je postal papež 16. oktobra 1978. Bil je papež z enim najdaljših pontifikatov. Prepotoval je več kot vsi njegovi predhodniki skupaj. Umrl je 2. aprila leta 2005, za svetnika je bil razglašen 27. aprila leta 2014.

Goriška Mohorjeva družba Ponatis knjige Stanka Sivca Sivca Skozi ogenj

Knjiga spominov duhovnika Stanka Sivca z naslovom Skozi ogenj, ki je meseca novembra izšla v knjižni zbirki Goriške Mohorjeve družbe za leto 2016, je bila zaradi izrednega zanimanja, ki ga je vzbudila pri bralcih, v par mesecih razprodana in je v mesecu aprilu doživela svoj prvi ponatis. Gre za opis življenjske zgodbe avtorja Stanka Sivca, ki so ga zaznamovale politične razmere v bivši Jugoslaviji ob koncu druge svetovne vojne. Že kot mladostnik se je odločil za duhovniški poklic, a je v svojih študentskih letih moral skozi hude preizkušnje. Preizku-

sil je zapor in samico, prisilno delo v taboriščih in sodni proces, za tem pa še trdo vojaško suknjo. Kljub vsemu pa je vztrajal pri svoji odločitvi za duhovniški poklic. Ta želja se mu je tudi uresničila in je leta 1955 začel svojo bogato in plodno duhovniško službo, ki jo je opravljal najprej v Šempasu (1956-1965), sledili so Otlica (1965-1974), Bovec (1974-2002) in Prvačina (2002-2013), kjer še vedno biva kot duhovniški pomočnik v pokoju. Knjigi je uvodno besedo prispevala prof. Miroslava Cencič, v kateri poudarja, kako je Sivec znal opis dogajanja in podatkov utemeljiti še s takrat-

nimi družbenimi razmerami, z vsiljenim razdorom med ljudmi, kar spremlja s človeško rahločutnostjo ter psihološko in filozofsko razgledanostjo. V Sivčevih besedah ni zaslediti maščevanja zaradi vsega hudega, kar je prestal, temveč gleda razumevajoče tudi na svoje zaslizevalce in učitelje kot tudi na tiste sotrpine, ki niso imeli v sebi moči, da bi pod udarci vzdržali v pokončni drži. Je knjiga, kot je izrazil predsednik Goriške Mohorjeve družbe mgr. Renato Podbersič na krstni predstavitvi knjižne zbirke meseca novembra v Gorici, ki jo lahko

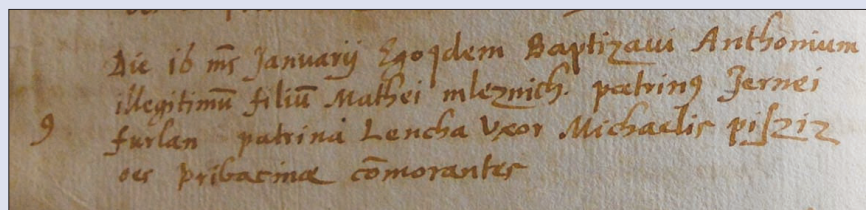
prebiramo v luči svetega leta usmiljenja, saj v njej duhovnik Stanko Sivec odpušča vsako storjeno zlo. Avtor, ki je 19. marca praznoval svoj 90. življenjski jubilej, želi hkrati v prvi vrsti tako vsem svojim bivšim župljanom kot tudi vsem mlajšim rodovom posredovati resnico in veličino vseh tistih ljudi, ki so pod težo pritiskov zdržali in imeli v sebi toliko upanja, ljubezni in razumevanja, da so lahko zgled nam in prihodnjim rodovom. Knjiga je odsej ponovno na razpolago tako v slovenskih knjigarnah v Gorici in Trstu kot v knjigarnah v Sloveniji.

VIPAVSKI PRIIMKI (2)

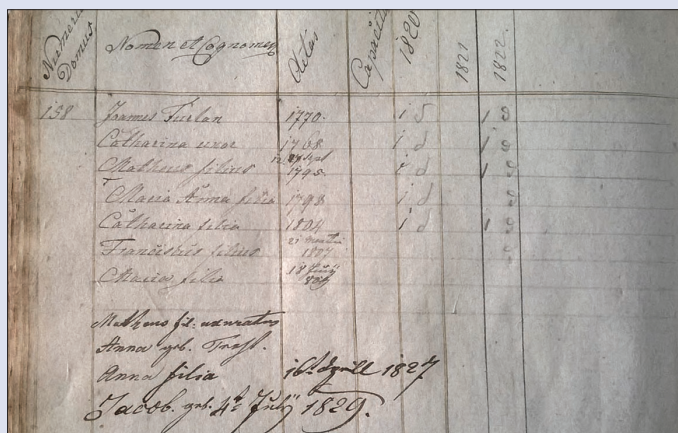
FURLAN

Priimek Furlan je eden »najlažjih« priimkov, saj hitro uganemo, da gre za prišleka, ki se je na Vipavsko priselil iz Furlanije. Lahko je bil etnično Furlan ali pa tudi Italijan, Slovenec ali Nемец; pač nekdo, ki je nekaj časa živel na Furlanskem. Prvi zapis priimka v Trstu, daljnega leta 1354, je našel Pavle Merku.

v sorodu. Še več. Lahko se zgodi, da sta si v sorodu Furlan in Furlani ter Furlan in Furlanič. Furlani je namreč romanska izpeljanka priimka, Furlan in Furlanič pa slovanska. Aprila 2016 je bilo po uradnih po-

Prva omemba priimka Furlan v slovenskih matičnih knjigah (1579). Najdemo tri Furlane, krščena Antona, očeta Matijo in botra Jerneja. Imena so seveda v latinščini. Knjigo hrani Škofjski arhiv Koper.

Družina Furlani, ki je pred četr tisočletja živila v Vipavi na številki 158: Joannes Furlan, Catharina uxor (žena), Matheus filius (sin), Maria Anna filia (hči)... Fotografija iz Družinske knjige, ki je nastala v Vipavi

Furlanov je bilo razseljenih med Alpami in Jadranom precej, zato jih tu najdemo ogromno. To pa seveda tudi pomeni, da si niso vsi Furlani

zakonskega sina Antona, njegov boter pa je bil Jernej Furlan. Poznanih ljudi s priimkom Furlan je cela vrsta,

na obeh straneh meje. Poglejmo nekaj imen z vipavskim poreklom. Med mlajšimi generacijami najbolj znana je igralka Ula Furlan, hči še bolj znane televizijske voditeljice Miše Molk in filmskega ustvarjalca (režiserja, scenarista, kritika in urednika) Silvana Furlana (1953-2005). Silvanov rod izvira iz vipavskih Brij, kjer se je rodil njegov oče, tudi Silvan. Znana je tudi pevka zabavne glasbe Polona Furlan. Njen rod izvira iz starega jedra Ajdovščine, znamenitih

V Prvačini je v franciscejskem katastru iz leta 1822, ki ga hrani ljubljanski Arhiv Republike Slovenije, zapisan tudi zaselek Furlani.

su in zatem pomiloščen na 20 let ječe. Rojen je bil v Trstu, zanimivo pa bi bilo vedeti, odkod izvira njegov rod.

Tino Mamić

gas. V Ajdovščini in Vipavi je veliko Furlanov, vendar moramo vedeti, da izvirajo tudi iz različnih »gnezd« v okolici: Podkraj, Zavino, Slap, Planina... Alfonz Furlan (1856-1932), zgodovinar in pisatelj, se je rodil na Gočah. Oče tržaškega duhovnika in organizatorja Andreja Furlana (1870-1951) je bil iz Vipave. Verjetno najbolj znan med Furlani pa je verjetno utemeljitelj slovenske pravne znanosti, odvetnik in politik Boris Furlan (1894-1957). Kot demokrat je bil leta 1947 obsojen na smrt v montiranem Nagodetovem procesu in zatem pomiloščen na 20 let ječe. Rojen je bil v Trstu, zanimivo pa bi bilo vedeti, odkod izvira njegov rod.

S 1. strani

Lep praznik ...

R ežijo je prevzela Lučka Peterlin Susič, ki je opravila izbor pesmi in si zamislila izredno razgibano in izvirno podan recital.

Glavno točko večera, razglasitev prvouvrščenih, so mladi pripravili na sproščen in zabaven način. Prebrali so nekaj odlomkov iz nagrajenih del in povabili avtorje, naj pridejo v ospredje, če so prepoznali svoj prispevek. Šest finalistov sta potem Svetlana Breclj in Veronika Bordon, ki obiskujeta časnikarski krožek Slovenskega kulturnega kluba in MOSP-a, v nekakšnem talk-showu predstavili res številnemu občinstvu v dvorani. Iz odgovorov mladim časniki-karkam so prisotni izvedeli za literarne okuse in vire navdih šestih "finalistk". Za glasbene premore med intervjuji sta po-

Foto damj@n

skrbeli mladi in perspektivni glasbenici, Vera Sturman in Ivana Kreševič, ki sta, prva na violino, druga pa s harmoniko, izvedli skladbi: J. S. Bacha, part. št. 3, Preludij in Holminova: Pesem. Občinstvo je zdaj poznalo imena

nagrajencev, ne pa razvrstitev. Naloga, da jo razkrijeta, je pripadla predstavnicama strokovne komisije: pesnici in pisateljici Majdi Artač in mladinski pisateljici in režiserki Lučki Peterlin Susič. Tretji član komisije, novinar,

ne le tri nagrade za prozo in tri za poezijo, je morala komisija natančno pretehtati vsa dela in jih razvrstiti glede na izvirnost, delanost besedila, pravilnost in bogastvo jezika. Na tej podlagi je izbrala šest naj-

boljših (vsi prispevki so bili podpisani s šifro oz psevdonimom – šele po odločitvi je komisija izvedla za prava imena avtorjev). Za poezijo je prva nagrada pripadla **Nicole Gustini**, ki je našla navdih ob Kosovelovi konstruktivistični poeziji in se duhovito poigrala z besedo Kons ter svojo pesem naslovlila Nons 5. Drugo nagrado za poezijo je prejela **Veronika Škerlavaj** za cikel dveh pesmi, ki izražata avtoričino pesniško občutljivost. Tretja nagrada pa je pripadla **Tini Sbarbaro** za cikel pesmi 3 leta, 5 let, 7 let, v katerem izpoveduje strahove in bojazni otroka v različnih starostih.

Za prozo pa je komisija odločila tako: prvo nagrado je prisodila kratki noveli, ki jo je navdihnil citat "Pa zaprem svoj topli hram in odidem: toda kam? Oj, kam?", ki na izviren, fantazijski način obravnava temo drugačnosti. Avtorica je **Moja Petaros**. (kot zanimivost naj povemo, da je ista avtorica – vendar pod drugačno šifro, poslala še en prispevek, ki ga je komisija nameravala nagraditi). Drugo mesto je zaslužila

črtica "Svetli akordi klavirja" in govori o globoki ljubezni na preizkušnji. Avtorica je **Belinda Trobec**. Na tretje mesto pa se je uvrstila črtica "Sama moram biti", ki govori o dekletu, ki zaide v depresijo zaradi samomora najljubše prijateljice. Avtorica je **Urška Petaros**. Komisija je posebej pohvalila še štiri dela v prozi in štiri v poeziji ter jih – z nekaterimi popravki in izboljšavami – predlagala za objavo. Avtorji teh del so: za poezijo: Mattia Costantini, Lara Betocchi, Katarina Polojac in Aljoša Poljšak; za prozo pa Veronika Piredda, Tina Busan, Urška Stopar in Marija De Luisa. Nagrade za prvouvrščene so prispevali Zadrudna kraška banka, Draguljarna Malalan in Založba Mladika, ki je priskrbelo knjižni

Foto damj@n

dar tudi za avtorje pohvaljenih del ter za šole, ki so prispevale k temu, da so njihovi dijaki poslali svoja dela na natečaj. Za to nosijo zaslugi predvsem vsi tisti profesorji-mentorji, ki so pobudo podprli in jo priporočili svojim dijakom ter s tem pokazali, kako cenijo besedno ustvarjalnost mladih. S pismom je pobudi čestitala tudi predsednica Slavističnega društva Trst-Gorica - Videm, prof. Marija Pirjavec. Ves program sta povezovali mladi napovedovalki, Maja Mohor in Vida Petaros.

Da se končno vrnemo k prazniku "mladinske ustvarjalnosti", - povemo, da se je zaključil kar se da mladostno in razigrano, ob zvokih rock ansambla Love Guns, ki je še dodatno dvignil razpoloženje vseh res številnih prisotnih.

Da se končno vrnemo k prazniku "mladinske ustvarjalnosti", - povemo, da se je zaključil kar se da mladostno in razigrano, ob zvokih rock ansambla Love Guns, ki je še dodatno dvignil razpoloženje vseh res številnih prisotnih.

Da se končno vrnemo k prazniku "mladinske ustvarjalnosti", - povemo, da se je zaključil kar se da mladostno in razigrano, ob zvokih rock ansambla Love Guns, ki je še dodatno dvignil razpoloženje vseh res številnih prisotnih.

Več kot tristo romarjev Romanje slovenskih tržaških vernikov v Benečijo

N a god sv. Marka so letos tržaški verniki poromali v Beneško Slovenijo. Nad 300 romarjev se je v sedmih avtobusih pripeljalo v Špeter, kjer so ob 10h30 v cerkvi, posvečeni apostolu Petru, prisostvovali skupni in občuteni sveti maši, ki jo je daroval upokojeni koprski škof msgr. Metod Piriš, somaševalo pa 10 duhovnikov iz tržaških župnij skupaj s škofovim vikarjem za Slovence, dekanom Antonom Bedenčičem. Ljudsko petje je maši vtisnilo posebno domačnost, na orglah pa ga je večše spremljala organistka

Marija Šturman. V homiliji je msgr. Piriš poudaril skupni škofijski izvor tržaških in koprskih vernikov, saj je do leta 1977 pod tržaško škofijo spadal tudi sedanji koprski del. Navezal se je na sveto leto usmiljenja in spodbudil k drži, ki naj bo kristjanu primerna. Cilj tokratnega tržaškega romanja v Špeter Slovenov (italijansko San Pietro al Natissone, narečno Špietar, San Pieri dai Sclavons v furlanščini), naselje ob vznožju Nadiških dolin v Beneški Sloveniji, se je pred letom 1878 v italijanščini imenovalo San Pietro

vnosti in obstoja v dolinah je po maši romarjem spregovoril beneški kulturni delavec in raziskovalec Riccardo Ruttar. Poslušalci so pozorno prisluhnili orisu dogajanja v zvezi s slovenskim ljudstvom v Benečiji, zlasti po drugi svetovni vojni in v sodobnem času. Ruttar je poudaril znatno krčenje števila prebivalcev, ki je danes zreducirano za dve tretjini, kar povzroča, da so mnoge beneške vasi prazne. Govoril je o pomembnosti dvojezičnega šolskega središča in

degli Slavi, zatem pa je bilo v okviru italijanizacije novih državljanov Italije preimenovano v San Pietro al Natissone. O problematikah slovenske istovnosti in obstoja v dolinah je

Foto Peter Cvelbar

hkrati v obžalovanjem ugotavljal, da pri posameznikih v Benečiji (kamor so se prva slovenska ljudstva naselila že v 7. stol.) še vedno primanjkuje slovenske zavesti. Spomnil je, da so še vedno preveč dejavne mračne sile, ki ovirajo uveljavljanje slovenskega jezika v Benečiji in v Rezi-

ji. Romarjem je bilo vreme naklonjeno, tako da so se po kosilu v raznih gostiščih lahko odpeljali na Matajur, v svetišče na Stari gori, v Brda ali v Kobarid ... mimo beneških vasi, v katerih so delovali klenci Čedermaci msgr. Ivan Trinko. Anton Kufolo, Paskval

Gujon in drugi duhovniki vztrajno za vero in v boju za slovensko identiteto. Znamenja tega boja so vidna še danes v delovanju beneških društev in prizadevnih posameznikov, pot do dejanske uveljavitve slovenske skupnosti pa bo nedvomno še naporna. (jcc)

Gostovanje v Terracini Fantje izpod Grmade v Borgu Hermada

K ulturnim izmenjavam včasih botrujejo prav čudne okoliščine, nepričakovana vabila ali preprosto osebna želja, da bi kaj spoznali. Tako je pred devetimi leti osebna radovednost gnala Renata Ventoruzza, potomca furlanskih priseljencev, ki so v dvajsetih letih prejšnjega stoletja zapustili Furlanijo, da bi bonificirali močvirje t. i. Agra Pontina, da je vzpostavil stik z občino Devin-Nabrežina. Želel je odkriti, kje je hrib, po katerem nosi ime vas Borgo Hermada, v kateri se je rodil. Začela se je redna izmenjava, po letu 2011 pa se stvar razvija tudi na ravni občinskih uprav. Zadnja leta te izmenjave koordinirajo v okviru deželne projekta Isonzo - Soča 2015: glasovi vojne v mirnih časih, pri tem pa je v prvi vrsti angažirano italijansko društvo Hermada iz devinsko-nabrežinske občine.

V tem okviru sta se ob minulemu koncu tedna, 23. in 24. aprila, v kraju Borgo Hermada mudila italijanski mešani zbor

Zbora sta v soboto, 23. aprila, najprej sodelovala pri večerni maši v spomin na žrtve prve svetovne vojne in tudi sedanjih spopadov, ki jo je daroval domači župnik, g. Gianpaolo Bignoni. Po maši je bil v zelo akustični cerkvi sv. Antona

Padovanskega koncert. Uvodoma je predsednik društva Gruppo Hermada Massimo Romita dejal, da želi zborovski večer s pesmijo posredovati tragedijo vojnega spopada za vojake vseh narodnosti, ki so se borili pred sto leti. Tako

S. Ignazio iz Gorice in MoPZ Fantje izpod Grmade iz Devina, da bi nastopila v okviru prireditve ob 43. pohodu Pedagnaloga. Zbora sta v soboto, 23. aprila, najprej sodelovala pri večerni maši v spomin na žrtve prve svetovne vojne in tudi sedanjih spopadov, ki jo je daroval domači župnik, g. Gianpaolo Bignoni. Po maši je bil v zelo akustični cerkvi sv. Antona

Ob koncu večera so v cerkvi trije predsedniki zborov podpisali listino o prijateljstvu, ki naj bo usmerjeno v dobiti in napredek skupnosti, katerim pripadajo. Listino bodo podpisali tudi v slovenski obliki, ko bo

iz Terracine prišla v Nabrežino delegacija z dijaki, ki so se udeležili literarnega natečaja o prvi svetovni vojni in predstavniki zbora Myriace. Nedeljsko jutro je bilo deževno, a na trgu Borgia Hermada se je vseeno zbralo kakih dvatisoč ljudi. Po štartu tekačev, ki so se lahko pomerili na 9 ali 21 kilometrski progi, so se na pot odpravili pohodniki, ki so lahko po poljskih poteh občudovali kmetije, ki se zlasti ukvarjajo s pridelavo zelenjave za rimski trg, kanale, ki so omogočili hitrejši odtok vode in torej bonifikacijo ter mogočne evkaliptuse, ki so jih zasajali, ker baje odganjajo komarje. Na sedmih postojankah so pohodnikom ponujali razne kulinarčne dobrote, pevci pa so se jim odloževali s pesmijo. Ob vedno učinko-

viti Vodopivčevih Žabah je zlasti starejši, ki se med seboj še pogovarjajo po furlansko, do solza ganila *Ciampanis de sabide sere*. Marsikje so bile na ogled fotografije prejšnjih izvedb pohoda, a tudi zgodovinski posnetki nastajanja teh zselkov, ki po želji fašističnih oblasti, ki so odredile bonifikacijo, nosijo imena po krajih vzdolž soške fronte, kjer so pred sto leti potekali boji. Smerokazi tako vodijo potnike v kraje, kot so Borgo Vodice, Bainsciza, Podgora itd. Za Fante je bilo gostovanje v Terracini z zborovskega vidika prav gotovo koristna izkušnja, prav tako je bilo zanimivo soočenje z drugačnim kulturnim in idejnim svetom, ki pa je željan spoznavanja slovenske zamejske stvarnosti. m. t.

Foto JMP

Moški zbor Fantje izpod Grmade ter mešani cerkveni pevski zbor iz Devina sta v petek, 29. aprila, skupaj z goriškim Zborom sv. Ignacija nastopila zvečer v Gradežu v baziliki sv. Evfemije na koncertu v nizu koncertov Odmev iz strelskih jarkov... sto let kasneje.

Ob 400-letnici smrti velikana

Večno mladi Shakespeareovi verzi živijo!

V letu, ko se spominjamo in obeležujemo štiristoletnico Shakespeareove smrti, so se pobudniki tržaških prireditev v sklopu TShakespeare (Slovensko stalno gledališče, Stalno gledališče FJK, British School in Cappella Underground), posvečenih tej pomembni obletnici, odločili za poseben simbolični zaključek praznovanja tega velikega pesnika in dramatika. Medtem ko so drugod po svetu praznovanja doslela svoj višek 23. aprila, na dan Shakespeareove smrti, se je v Trstu niz dogodkov, posvečenih Shakespeareju, zaključil na 26. april: to pa je dan, ko je William Shakespeare prejel zakrament sv. krsta, ki mu je odprl pot do večnega življenja. S tem so organizatorji dogodka želeli simbolično poudariti, da Shakespeare še vedno živi in so se tako navezali na svetovni moto Shakespeare lives, ki združuje pobude, nastale v

počastitev štiristoletnice smrti tega velikega duha. Tudi verz, ki je dal naslov temu zaključnemu dogodku, nas spominja na njegovo nesmrtnost. To je zaključni verz Shakespeareovega 19. soneta: *My love shall in my verse*

Foto dami@n

ever live young (V tem stihu bo ljubezen moja večno mlada). A kaj je bila vsebina tega zaključnega dogodka v Kulturnem domu? Gledalci, ki so se ga udeležili, so lahko prisostvovali enkratnemu literarno – glasbenemu večeru, kjer so se Shakespeareovi verzi prepletali z glasbo iz različnih obdo-

bij, ki so jo navdihnili Shakespeareova dramska dela. Shakespeareove verze o minevanju časa, ki pa ne more uničiti ljubezni, o nesmrtnosti poezije in umetnosti sta v slovenščini umetniško interpretirala igralca Slovenskega stalnega gledališča Vladimir Jurc in Nikla Petruška Panizon, v italijanščini pa igralec stalnega gledališča FJK Andrea Germani. Umetniško besedo je obogatila tudi glasba skladateljev Dowlanda, Purcella, Coleridge Taylorja, Merwyn Horderja, Maconchyja in Vaughana Williama, ki so jo izvajali sopranistka Laura Antonaz, pianist Elia Marcrd in lutnar Fabio Accurso.

Na umetniškem večeru, ki ga je režiral Eduard Miller, sta se prepletali beseda in glasba, beseda je zaživela v slovenščini, italijanščini in angleščini, in vse to prepletanje je dalo gledalcu občutek univerzalnosti Shakespeareove umetnosti. Ta občutek so podkrepile tudi projekcije na velikem platnu, ki so

scensko dopolnjevale dogodek: videoprojekcije gledaliških obrazov in mask si je Miller izposodil iz berlinske predstave Shakespeare's Sonnets režiserja Boba Wilsona.

Posebno učinkovit je bil trenutek, ko se je zaslilo iz dvorane branje 19. soneta v angleščini. Gledalcu se je zazdelo, da je v dvorano sedel sam Shakespeare in nam prebral svoj sonet. Za interpretativno branje v angleščini je poskrbel gost večera, ravnatelj British School in velik poznavalec angleškega gledališča Peter Brown.

Posebno doživetje pa je bilo za občinstvo presenečenje, s katerim se je prireditev zaključila: potem ko je lutnar zaigral prve akorde angleške ponarodele pesmi Greensleeves, se je iz dvorane najprej zaslilo petje Aleksandre Pertot, ki so se ji gledalci pridružili še drugi pevci iz raznih tržaških zborov, na koncu pa je zapela cela dvorana. Pesem Greensleeves je edina pesem, za katero je dokumentirano, da so jo uporabili v uprizoritvi drame Vesele Windsoranke v Shakespeareovem času. Takrat je bilo tudi v navadi, da so se gledalci pridružili petju, ko je na odru zazvenela pesem, ki so jo poznali. Tak trenutek so organizatorji prireditve želeli poudariti tudi v Kulturnem domu in to jim je zelo dobro uspelo. William Shakespeare je resnično živel v tork, 26. aprila, v Kulturnem domu v Trstu!

Manica Maver

Obvestila

Romanje v Medjugorje od 6. do 9. maja. Odhod avtobusa zgodaj zjutraj z glavne avtobusne postaje v Novi Gorici s postankom v Rožni Dolini in nato v Kozini. Pozno popoldne prispemo v Medjugorje. V naslednjih dneh bogoslužje in sv. maša in vzpon na Križevac. Vračamo se v ponedeljek, 9. maja. Prijave: Darko tel. 0039 3703201305 ali tel. 0481 32121; Ana 05 3022503 in pri župniku Jožetu Markuži tel. 0039040229166. Slovenski in italijanski državljani potujejo z osebno izkaznico.

Darovi

Misijonski krožek Rojan je prejel:

za slovenske misijonarje: Marjanca Prosen 20, s. Jelka Rupnik 20, Magdalena Kresnik 20, Estell in Pavlina Ziebart 10, Marija Čubin 10, Franc Saksida 134, Jože Robida 10, Dragica Marenčič 5 evrov; za sestro Jožico Sterle – Ukrajina: N. N. iz Boršta 10 evrov; za misijon patra Ernesta Saksida – Brazilija: N. N. iz Boršta 10 evrov; za Etiopijo, ki jo je prizadela suša: nabirka v Rojanu 412 evrov.

Darove lahko nakažete tudi po: ZADRUŽNI KRAŠKI BANKI IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948 Codice BIC: CCTSIT2TXXX Misijonski krožek Rojan via Cordaroli 29 34135 Trst

Kratke

"Zapleši in zapoj" v Rojanu

V rojanskem Marijinem domu (ul. Cordaroli, 29) bo v **nedeljo, 8. maja, ob 17. uri** prisrčna in razvedrilna folklorna prireditev, ki jo bosta oblikovali folklorni skupini "Borjač" iz Sežane in "Gartrož" iz Nove Gorice. Z glasbo, pesmijo in plesi bodo gostje prikazali ljudsko tradicijo raznih pokrajin, predvsem goriške, belokranjske in prekmurske. Nekateri pesni spleti so hudomušno in zabavno zrežirani, zato organizatorji Društva Rojanski Marijin dom občinstvu zagotavljajo prijetno sprostitve.

Novo vodstvo šolskih sester

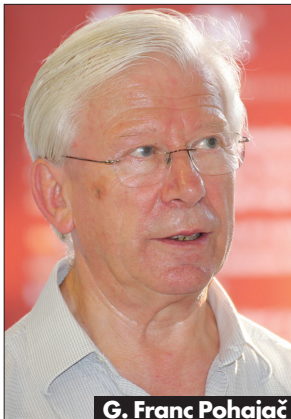
V dneh od 22. do 25. aprila so imele šolske sestre sv. Frančiška, tržaške province sv. Petra in Pavla svoj provincialni kapitelj, pri katerem so sestre kapitularko izvolile novi Provincialni svet Šolskih sester, tržaške province.

Za novo provincialno predstojnico so izbrale S. M. Andrejo Kete, S. M. Valentina Rupnik je postala provincialna namestnica, za svetovalke pa so bile izvoljene sestre Suzana Masten, Lucija Mavrič in Dominika Ferjančič.

Opčine Ob izidu letošnje Naše besede

Verniki v župniji sv. Jerneja na Opčinah, pri Banih in na Ferlugih so ob minulih Veliki noči dobili v roke 34. številko *Naše besede*, se pravi publikacije, ki je po svoji zasnovi uglasena na prostor in ljudi omenjene fare, po objavljenih člankih pa ta prostor krepko presega. Na 84 straneh ponujajo namreč izredno bogato branje. V branje nas uvede razmišljanje domačega župnika Franca Pohajca, ki obravnava logo letošnjega jubilejnega leta usmiljenja, ki tudi krasi naslovnico in jo je naredil znani umetnik, pater Marko Rupnik. Pohajec je ob tem navedel vsebinsko razlago samega umetnika in na koncu vse opozarja, da smo "poklicani, da se dejavno odpremo Kristusu, ki lahko podre naše meje in omejitve"

in nas "usposobi biti usmiljeni". Po straneh, ki podrobneje predstavljajo verske obrede velikega tedna, Andrej Štekar objavlja članek o Božjem grobu. Uvodoma osvetljuje arheološke in zgodovinske najdbe, o grobu, vklesanem v skalo. Poseben odlomek Štekar posveča tudi openskemu božjemu grobu. Jasna Merku' predstavlja secesijsko kapelico Ivana Vurnika v tržaški škofijski palači. Kostanca Mikulus pa v zanimivem članku z naslovom *Češčenje gospe Sinjske in viteška igra alka*, predstavlja svetišče čudodelne gospe Sinjske, ki je prebivalce mesta leta 1715 obvarovala pred turškimi oblegavalci in viteško igro alko, ki jo vsako leto prirejajo v spomin na to čudežno rešitev. Nataša Sosič Fabjan se klanja lani oktobra preminulemu svetovno znanemu matematiku

G. Franc Pohajec

Ivanu Vidavu, ki je bil po rodu z Opčin, vse življenje pa je deloval v Ljubljani, kjer je bil redni profesor matematike in tudi prvi dekan novonastale naravoslovne fakultete. Jože Bajzek je za objavo pripravil zanimiv odlomek iz zapiskov interniranca v taborišču Dachau Milana Guština. Zoran Sosič pa je za to številko *Naše besede* prispeval članek o tem, kako je leta 1917 divjala španska gripa in ob tem objavlja tudi pismo, ki ga je tedanji župnik Zink naslovil na škofijo, da bi smel blagosloviti novo vojaško pokopališče za vojake, ki so na Opčinah podlegli boleznim ali ranam. Tudi Robert Petaros je izbral zgodovinsko temo, vezano na novo mašo openskega duhovnika Leopolda Jurca iz leta 1929. V članku navaja prepis samega Jurca iz Ščekovih Paberkov o realnem poteku te nove

maše, ki so jo fašisti skorajda onemogočili. Paberki so Ščekovi rokopisni zapisi, ki so zbrani v 14. zvezkih velikega formata in jih trenutno hrani Škofijski arhiv v Kopru. Pomemben literarnozgodovinski esej ob sedeseti obletnici smrti goriškega slavčka je Majda Artač Šturman posvetila Barvam in zvokom Gregorčičevega sveta. Avtorica je za *Našo besedo* prispevala tudi nekaj svojih poezij. Sledi sklop posvečen trem duhovnikom. Robert Petaros se je ob osebnem prazniku razčlenjeno pogovarjal s škofovim vikarjem za slovenske vernike v tržaški škofiji g. Antonom Bedenčičem, Majda Danev objavlja zapis o drugem 70-letniku, to je o openskem župniku, g. Francu Pohajcu, in zlasti izpostavlja njegovo nadvse dragoceno vzgojno delo, ki ga je ta opravil v okviru zborov Vesela pomlad. Drago Štoka pa objavlja pogovor z dr. Zvonetom Štrubljem, izseljeniškim duhovnikom, ki zadnja leta deluje v Bruslju, do leta 2000 pa je bil kar deset let dušni pastir na Opčinah. V nadaljevanju zbornik objavlja bogato božično misel,

ki jo je ob božičnem koncertu openskih zborov podala učiteljica Majda Danev. Openski zbor Sv. Jernej vsako leto prireja ob prazniku slovenske kulture posebno prireditev, ki je bila letos uglasena na 25-letnico samostojnosti slovenske države, ob tej priložnosti so nagovor zaupali ugledni kulturni delavki Maji Lapornik. Sledi sklop, ki osvetljuje bogato delovanje v openski fari. Marija Štekar Košuta piše o mesečnih srečanjih v Finžgarjevem domu, ki jih je vodil prof. Jože Bajzek in na katerih je pod naslovom *Po Pavlovih poteh* temeljito predstavil in vsebinsko razčlenil Pavlova pisma Rimljanom, Tesaloničanom, Filipljanom itd.. Anka Peterlin pa je predstavila niz mesečnih predavanj v društvu Finžgarjev dom, ki so v glavnem uglasena na vzgojo in psihološke teme. Zapis Mateja Lupinca z naslovom *Kje živimo?* osvetljuje probleme vezane na uporabnost zabojnikov za smeti. Adriano Kovačič pa predstavlja delovanje in težave, s katerimi se sooča Zadružna kraška banka.

/str. 15
M. T.

Barbara Fužir

KRASNI KRAS (11)

Opažanja pupe iz celinske Slovenije, ki je v zamejstvo prispela po skrivnostnih poteh ljubezni

Obiski ali "obvezna ameriška tura" v zamejstvu

V teh dneh, dnevih raznih osvoboditev tu in tam, dnevih, ko se spominjamo dela, pa takrat ne delamo (v Sloveniji celo dvakratno ne), se po tukajšnjih cestah vijejo kolone slovenskih registracij. Po Sloveniji je, glede na sneženo vreme, italijanskih verjetno nekoliko manj, so pa (predvidevam, ta zapis ni posledica resne longitudinalne raziskave), polne vse obmejne osmice in turistične kmetije.

Ko se bari šele odpirajo, so pred njimi že parkirani golf, pasat in kakšen izvenserijski terenec. PO, LJ (ta je terenec, ker so tam v prestolnici največji bregovi in makedam) in CE v nestrpnem pričakovanju jutranje kavice, ki se čudijo, kako to, da tukaj še vsi spijo, oni pa so medtem že prevozili pol države, pripravili sendviče za na pot, naštudirali vremen-

ske in prometne razmere – in sedaj so tu, pred kavarno, ki je zaprta. Svoje obiske iz notranjosti Slovenije med prazniki najprej navadam na drug bioritem. Ne stojte pred pekarno ob šestih zjutraj, saj vas lahko kvečjemu pridejo obiskat žandarji, ki vas sumijo ropa kruhovih štručk. Življenje se med prazniki ne pričinja pred osmo zjutraj, pa ni važno, kakšen športni odvisnik ste. Niti kavice pri meni ne dobite pred to uro in pika.

Neverjetno je, kaj lahko meja naredi v glavah ljudi – četudi teoretično vsi vemo, da v zamejstvu govorijo slovensko, je v praksi še vedno marsikateri "tammejec" presenečen nad tem preprostim dejstvom. Prav tako tudi moji so-Štajerci dosledno pravijo, da gredo v Duino in Sistiano in presenečeno strizejo z ušesi, ko vztrajno omenjam Devin in Sesljan. "Tokrat, dragi gostje, razne ogleda Trsta, spuste z openskimi tramvajem preskočimo – vsega pač ni mogoče naenkrat. Ampak, ali ste prebrali..." Sama

kot slovenistka svojim obiskom najprej določim domače branje. Brez tega jih dosledno zaustavim že na Fernetičih in strogo pošljem nazaj, vsaj do knjižnice v Sežani. Ko preberejo Devinskega sholarja Alojza Reblu, so pripravljeni za prvi obisk pri meni. Klasična "ameriška tura" v stilu "5 stvari, ki jih nujno morate videti" v zamejstvu, se lahko prične.

Seveda se najprej zaženemo proti Devinu, kjer sledi kratko izpraševanje o zgodovini tega kraja. Če so gostje izkazali dovolj znanja, jih nagradim s sprehodom po Rilkeju in nostalgijo po "stari dobri Avstro-Ogrski": "Ja, fantje smo včasih služili vojsko!" Ko omenim, da ne v podzemnih rovih in niti slučajno v prej omenjeni državi, to predstavnik moškega spola preslišijo z zasanjanim zretjem v morske daljave in kovanjem drznih vojaških osvajalskih podvigov... Tura se zaključi s poziranjem pred ozadjem edinega kraja brez prebivalcev na tej obali, t. i. Malega portiča.

Ker so celinci dokazali, da so začutili zgodovinsko izročilo teh krajev, je potrebno (ne pozabite, ura je šele deset zjutraj, saj so moji gostje kljub dogovoru o spanju do osmih od sedmih že kolovratili okoli in strašili lokalne lastnike kavarn) pot v istem ritmu nadaljevati nekoliko bolj proti notranjosti.

Ker vem, da je treba celince najprej konkretno utruditi, jih našenem proti naslednji lokaciji, omenjeni v Devinskem sholarju. Kljub temu da vzpon na Sv. Lenart ni bogve kakšna alpinistična odprava, pa običajno vendarle traja vsaj dve uri, saj kar naenkrat, potem ko pokažem, kako izgleda divji špargelj v svojem naravnem habitatu, izgubim svoje spremljevalce in jih le še oddaljeno slišim, kako plenijo brščike: "Lej'ga, še eden!" Hribček s svojimi dobrimi štiristo metri nadmorske višine nagradi s čudovitim razgledom in še najbolj zagrizenega Gorenjaka prepriča, da se Triglav ne vidi samo iz domačega dvorišča. Ker končno napoči čas za kosilo, obi-

skovalce pospremem spoznati še enega izmed celinskih mitov, ki jih ne razumemo, jih pa veselo okušamo. Osmice. Morda se vam zdi smešno, ampak kontinentalci res "ne štekamo" principov, urnikov in sistema osmic. Ampak če so odprte, radi zavijemo noter. Le kakšnih preveč umetnih salam "najboljšega soseda" nam prosim ne prodajate poleg terana kot domačih, ker čisto vseh bučk pa tudi ne kupimo.

Seveda je mogoče pokazati številne poti, običajno se odločam med Doberdobom ali kakšnimi drugimi obeležji iz prve svetovne vojne, a treba je spoznati tudi sodobne kraje. Potem ko moji gostje odrecitirajo kakšno kriško kraško Miroslava Košute, so deležni vzpona po kriških klancih in čudenja nad modrimi črtami med gurnci in dulnci ter navdušenega ugotavljanja, da je "tu čisto tako kot doma". Običajno so začarani in naslednji termin obiska je že rezerviran. Sama pa že načrtujem nov knjižni seznam zanje.

40. obletnica potresa, ki je močno prizadel Benečijo, Rezijo in Kanalsko dolino

Hiše so sicer obnovili, a vasi so se izpraznile

Pred 40-imi leti, 6. maja 1976, je ob 9. uri zvečer strašen potres močno prizadel tudi Benečijo, Rezijo in Kanalsko dolino. V Bardu je umrlo 11 ljudi in v Reziji 7. Veliko je bilo ranjenih v teh in drugih občinah, kjer živijo Slovenci. Cele vasi so bile porušene. Ljudje so zapustili hiše in si niso upali več vrniti se vanje.

Prvi dnevi po potresu so bili težavni. Ljudje so bili prestrašeni, niso vedeli, kaj naj naredijo, kako naj se organizirajo, kako naprej. Po radiu in televi-

medtem ko je Slovenija namenila veliko podporo Beneški Sloveniji. V veliko pomoč pri obnovi poškodovanih hiš in projektiranju novih pa so bili še posebno slovenski tehniki, inženirji in arhitekti, ki so ponudili svoje znanje in tehnologijo, ki so jo pridobili med obnovo makedonskega glavnega mesta Skopje, ki ga je leta 1963 porušil močan potres. Če ni prišlo do podrtja veliko starih hiš in če je obnova hitro napredovala, je zasluga tudi slovenskih tehnikov, ki so med beneškimi podjetji, inženirji in ar-

Osemdeseta leta so se začela v znamenju nekega ekonomskega in kulturnega razvoja. Po zasluzi sporazumov, ki sta jih Italija in Jugoslavija 10. novembra leta 1975 podpisali v Osimu, mestu v deželi Marke, da bi končno zaprli vprašanje meja, ki je nastalo po drugi svetovni vojni, so se tudi za Nediške doline pokazale nove perspektive. Z mešanim kapitalom so bile ustanovljene nekatere tovarne v Benečiji in Reziji, ki so nudile delo mladim in s tem možnost, da so ostali doma.

Ob 10-letnici potresa, leta 1986, je Dom objavil podatke o škodi v slovenskih občinah in vaseh. V Terskih dolinah je bila prava katastrofa. V Bardu je umrlo 11 ljudi, na desetine jih je bilo ranjenih. Pokonci ni ostala nobena hiša. V sosednji tipanjski občini je potres posul polovico hiš, druge pa so bile hudo poškodovane. V Ahtnu je bila najbolj porušena vas Subid. Posutih je bilo 90 hiš, tudi zvonik se je podrl, medtem ko je cer-

kev čudežno ostala nepoškodovana. V občini Fojda je bila zelo prizadeta vas Čaniebola, tudi cerkev je bila močno poškodovana. V Reziji so našli 7 mrtvih in 75 ranjenih. 510 hiš je bilo podrtih in 723 poškodovanih. Samo 131 jih je ostalo nepoškodovanih. V Nediških dolinah, hvala Bogu, v potresu ni bilo mrtvih in ranjenih, bilo pa je veliko škode. V Dreki je bilo poškodovanih 159 hiš, v Garmaku 316, deset so jih morali porušiti. V Prapontnem je bilo poškodovano 90 odstotkov stavb, v Podbunescu pa skoraj 96 odstotkov, nekatere so morali podreti. V Sovodnjem je bilo poškodovanih 276 hiš, v Sriednjem pa 254 – 28 so jih morali podreti.

V občini Svet Lenart je bilo poškodovanih 496 stavb – 39 so jih morali podreti. V Špetru so morali do tal podreti in sezidati 70 hiš, popravili pa so jih 685.

U. D.

ziji so izvedeli za stotine in stotine mrtvih v Huminu, Pušji vasi, Buiji, Osoppu, Majanu... Končni obračun je bil strašen: približno tisoč mrtvih in veliko ranjenih.

Prišlo je do velike solidarnosti iz Italije, Slovenije (takrat je bila še v Jugoslaviji), iz drugih evropskih držav in iz vsega sveta, še posebej iz tistih dežel, kjer so delali furlanski in beneški emigranti, ki so bili poznani po svoji poštenosti, delavnosti in navezanosti na rojstne kraje.

Po potresu se je hitro začela obnova. Tudi močan potres 15. septembra, ki je še enkrat prestrašil ljudi in napravil veliko dodatne škode, ni zaustavil začetka obnove in upanja v boljše čase.

Katastrofa je po eni strani odprla rane, po drugi pa veliko željo ljudi po hitri obnovi. Italijanska vlada je s posebnimi zakoni in finančnimi podporami prisloščila na pomoč Furlaniji,

hitekti (naj za vse omenimo arh. Valentina Z. Simonittija) našli dobre sogovornike. Popotresna obnova je dala nov zagon domačemu gospodarstvu. Nastala so nova zidarska podjetja, obrtniki so imeli veliko dela, občinam so takrat namenili veliko finančnih sredstev za ureditev infrastrukture. Posebnost te obnove je bila, da so bili Deželi in občinskim upravam zaupani velika pooblastila in odgovornosti pri obnovi hiš in javnih delih. Popis prebivalstva leta 1981 je pokazal, da so Nediške doline v desetih letih izgubile še 1598 ljudi. Ni bila dovolj popotresna obnova, niso bile dovolj tovarne z mešanim kapitalom. Ko se je izničilo tradicionalno kmetijsko gospodarstvo in se ni povedalo ljudem, kako bi s kmetijstvom le lahko živeli, je bilo vse zaman, nič več ni moglo zaustaviti odseljavanja mladih moči.

Prosvetno društvo Štandrež

Društveni izlet po Umbriji

23. aprila so se s trga

pred štandreško cerkvijo odpeljali z avtobusom člani štandreškega društva in prijatelji na štiridnevni izlet po Umbriji, kjer so si ogledali najzanimivejša srednjeveška mesta in druge lepote te zelene gričevnate dežele z bogato kulturno zgodovinsko dediščino. Prvi postanek je bil v kraju Civita Bagnoregio, nekoč etruščanski naselbini, ki je na slikoviti planoti nad dolino Tibere. Tudi nasled-

Foto Marko Brajnik

nji kraj Orvieto, ki so ga izletniki obiskali, je etruščanskega izvora. V kraju kraljuje mogočna gotska stolnica, ki ima notranjost posli-

kano s čudovitimi freskami znanih srednjeveških umetnikov.

/ str. 15
DP

V Domu F. Močnik ob cerkvi sv. Ivana v Gorici

Sladko slovo od letošnje telesne vadbe

Joj, kako hitro se je zasukalo letošnje "telovadno" leto za živahno skupino nekdanjih brhkih deklet, ki svoja kar nekaj časa ne več rosna, a še zmeraj zdrava in polna telesa z vnemo, vztrajnostjo, pa tudi s ščepcem ironije na svoj račun, razgibavajo v dvoranici Doma F. Močnik v Gorici pod vodstvom zmeraj enako čvrste in gibke – njej se v tem res ne pozna minevanje let! – prof. Maje Leban, ki je pred več kot dvema desetletjema poučevala telesno vzgojo na slovenskih višjih šolah. Njej nikdar ne zmanjka energije, tudi ko smo me že pošteno zdelane. Venomer si zamišlja nove vaje, da bi si z njimi okrepile dobesedno vsak delček svoje telesa in da bi bile v vsakdanjih, tudi zoprnih hišnih opravilih, bolj gibčne in manj nagnjene k poškodbam, ki se tako rade pripetijo tudi med domačimi stenami. Tudi letos se je telovadni tečaj začel v jesenskih dneh, ko se prijetni sončni žarki utrujeno poslavljajo od nas in so dela v vinogradih že dokončana. Več tečajnic biva namreč v vinorodnih Brdih, zato se tudi enkratredenske telovadne urice, ki ne poživljajo le telesa, ampak tudi srce in dušo, končajo

že aprila. Letos so se ti sprostitveni popoldnevi prenehali že v marcu, kajti Velika noč je bila zelo zgodaj in pomladno sonce je s svojim porednim mežikanjem vabilo spet v brajde, na domače vrtove ... Ker pa smo se poslovile malce "na hitro", sta naši dve dragi gospe Mirka in Zvonka, pravi gonilni sili tečaja, ki zmeraj vestno skrbita, da poteka vse kot po maslu – tudi s finančnega vidika –, povabili tečajnice in seve-

terih se ti kar cedijo sline, več jih je izvrstnih kuharic, ki znajo peči čudovita peciva - izrazile željo, da bi se prihodnje leto spet zbrale in marljivo telovadile ob prof. Maji, ki jo imamo vse tako rade. Če Bog da in če bo vpisanih dovolj – drage bralke, kar pridružite se jim, ne bo vam žal! –, bodo telovadne urice spet vabile k sprostitvi prihodnje jesen.

Nekatere dolgoletne obiskovalke tečaja komaj čakajo, da se bodo tudi letos v prvi polovici junija odpeljale kot prve gostje v kočjo sv. Jožefa v Žabnicah, da bi tam z vedrim srcem preživele teden dni v sproščenosti in uživale osvežujoč gorski zrak, daleč od vsakdanjih skrbi in včasih "mu-hastih" življenjskih sopotnikov.

da prijazno prof. Majo na družabno srečanje v sredo, 22. aprila 2016. Z veseljem jih je lepa skupinica sprejela povabilo, tako da so v priskrbenem vzdušju s svojo vaditeljico spet malce pokramljale, si izmenjale zadnje novice, se posmejale in se seveda ob sladkih in slanah dobrotah – ob ka-

Vse, ki smo si v letošnjem letu v res prijetni družbi "nategovale" mišice in se imele imenitno, se iskreno zahvaljujemo prof. Maji za vso njeno prizadevnost in že povedano potrpežljivost ter seveda našima dvema neprecenljivima gospema Mirki in Zvonki.

IK

Na praznik Kristusovega vnebohoda Romanje iz Nediških dolin na Staro goro

Kot vsako leto, štirideset dni po Veliki noči, na dan Gospodovega vnebohoda (Velik križ mu pravimo v Benečiji), bo v nedeljo, 8. maja, romanje špeterske župnije na Staro goro. Vse fare Nediških dolin se bodo, vsaka s svojim okrašenim križem, srečale ob 11. uri na starogorskem trgu. Ob 11.15 bo procesija do svetišča, med katero bodo peli litanije Device Marije. Ob 11.30 bo sveta maša. Molili bodo k Mariji Devici s Stare gore, ki je od nekdanj pomočnica ljudi Nediških dolin. Po maši bodo verniki imeli priložnost, da se srečajo, spoznajo in govorijo med seboj. Skupno romanje

župnij Nediških dolin na Staro goro je postalo že tradicionalno. Začelo se je ob jubileju leta 2000, ko je sveti papež Janez Pavel II. prosil odpuščanja za krivice, ki jih je katoliška Cerkev zagrešila, in se priporočil, naj sveto leto zaznamujejo s kakšnim znamenjem. Takrat so duhovniki in pastoralni svet špeterske župnije pomislili, da bi bilo dobro, če bi se

ljudje Nediških dolin med sabo bolje spoznali in če bi si odpustili medsebojne zamere. Letos je prav ta drugi namen še bolj prisoten med duhovniki in verniki špeterske župnije, saj smo v svetem letu usmiljenja, ki ga je razglasil papež Francišek. Na Stari gori so tudi sveta vrata.

Lepo je, da se romanje, za katerega je petnajst let skrbel msgr. Marino Qualizza, nadaljuje tudi po velikih pastoralnih spremembah, ki so se konec lanskega leta zgodile v Nediških dolinah.

"Srečanje na Stari gori pomeni srečanje z Božjo milostjo v obrazu Matere Božje, za katero čutimo vsi posebno pobožnost. To pa pomeni, da bo ta pobožnost imela korenine tudi v našem življenju, če Božje usmiljenje postane tudi usmiljenje med nami, da naše srce postane bolj mehko, da izgubi trdoto kamna in nam da moč, da postanemo pravi prijatelji, ki si znajo po-

magati in se med sabo razumejo. Skozi Božjo milost bomo znali ljubiti našo deželo, naše vasi in družine", je napisal msgr. Marino Qualizza.

Poudaril je tudi, da je treba ovrednotiti podobo romanja: "Tisti, ki ni iz našega dekanata, težko razume, kdo smo in od kod prihajamo, kajti vse, kar beremo, molimo in pojemo, velja tudi za tiste, ki prihajajo iz drugih krajev. Samo na koncu, ko zapojemo "Le pa si, roža Marija", se mogoče kdo vpraša, če nismo morda Poljaki. V Benečiji skrbimo, vsaj nekateri, da ne izgubimo dveh stvari, vere in kulture, ki je tesno povezana z jezikom. To dvoje je zelo dragoceno in tega ne moremo zapustiti, kajti gre za našo pravo podobo. Če vse to povežemo še z našo zemljo, imamo tri točke, ki so naše bogastvo in naš ponos, nad katerim ima Starogorska Mati milostljive oči. Vanjo zaupamo", je sklenil msgr. Qualizza.

U. D.

Potrjen obisk ruskega predsednika Vladimirja Putina, ob zatrjevanju, da ne bo politične narave

Premier Cerar: "Kar koli se bo dogajalo, padca vlade ni pričakovati!"

V prvih majskih dneh se našim ljudem dogaja veliko najrazličnejših obeleževanj in vsiljuje veliko "resnic". Očitno se zdaleč ni res, da v Sloveniji nastaja nekakšna družba sožitja, tista brez političnih strank in ideologij, kar sicer še vedno zatrjujejo skupine politologov in sociologov. Dejansko namreč javno ali v zakulisju potekajo ostra soočenja skoraj o vsem, kar se je pri nas dogajalo v preteklosti, vse do sedanjega časa, pa celo o tistem, kar naj bi se v Sloveniji zgodilo v prihodnosti.

Za izhodišče aktualnih razmišljanj navajam nekaj misli iz odgovora mursko-soboškega škofa msgr. Petra Štumpfa neki bralki slovenskega katoliškega tednika Družina. Omenjeni zelo priljubljene cerkveni dostojanstvenik ugotavlja, "da je Kristus edini posrednik med Bogom in ljudmi. Brez Kristusa ni stvarjenja in ni človeštva. Vsak človek je v Kristusu zajet v odrešenje že s tem, da obstaja. To je izvolitev dana od Boga. Temu se ne morejo izogniti niti ateisti in drugi, ki zavračajo Boga. Življenjska naloga vsakega človeka je zato, da odkrije svoj izvor in svoj smisel v Kristusu".

V tedniku Družina pa je Branko Cestnik objavil uvodnik, v katerem spominja, da so okupatorji po zasedbi Slovenije leta 1941 "najprej udarili po vodilnih narodnostno vodilnih ljudeh in po sim-

bolih. Vodilni in simbolno močni lik pa je bil v vsakem narodu, še posebno pa pri nas, in je še vedno duhovnik". V Sloveniji komaj kdo ve, da je prva žrtev nacistične okupacije pri nas bil duhovnik. To je bil župnik Martin Gaberc. Ustrelili so ga v župnišči v Gornji Radgoni, 6. aprila leta 1941 zjutraj".

Tudi v Sloveniji torej na različne načine in z različnimi mnenji in ocenami zaznamujemo dogajanja in posamezne dogodke v preteklosti. Tako tudi obletnico konca druge svetovne vojne, ki pa ni prinesla pomiritve duhov in strasti. Zmagovalci so prevzeli oblast v Sloveniji in državi vsilili totalitarni režim, ki je trajal vse do ustanovitve samostojne in neodvisne države Slovenije, v letih 1990 in 1991. Zdaj v zapletenem in napetem vzdušju, ki ga je ustvarila politika, potekajo razprave in ugibanja o t. i. novih obrazih, gibanjih in novih strankah, ki naj bi se na naslednjih državnoborskih volitvah prizadevali za prevzem oblasti. Razmere zaznamuje tudi predsednik Republike Borut Pahor, ki se rad smehlja in podeljuje odlikovanja in druga priznanja "na vse strani". Nedavno smo ga videli v družbi odlikovancev za poročanje iz zamejstva, pri čemer

pa nihče ni imel poguma, da bi povedal, da omenjeno poročanje ne poteka brez napak in političnih predsodkov. Državni poglavar tudi še ni odlikoval nikogar od tistih, ki so v obdobju Janševe vlade

najpomembnejših in najbolj vplivnih političnih voditeljev na svetu. Njegov obisk 31. julija bo zagotovo pomenil neko sporočilo za Slovenijo, kot bi pomenilo tudi politično sporočilo, če bi zavrnili povabilo Boruta Pahorja in v Slovenijo ne bi prišel. Med obiskom bosta predsednika držav odkrila tudi sponenik ruskim žrtvam v Sloveniji, ki ga je Rusija dala postaviti in ga bo tudi plačala na ljubljanskih Žalah. Ruski predsednik bo sicer že tretjič na obisku v Sloveniji.

Julijana Bizjak-Mlakar

uspešno predsedovali in vodili evropsko povezavo.

Med dogodki, ki se približujejo, bo važen in pomenljiv obisk ruskega predsednika Vladimirja Putina na slovesnosti v Ruski kapelici na Vršiču. Obisk naj bi bil namenjen izključno pieteti in tradiciji ob 100-letnici snežnega plazua, ki je povzročil smrt okoli sto ruskih vojni-

kar bi po zatrjevanju opozicije moralo povzročiti odstop premiera in celotne slovenske vlade. Nekdanja ministrica za kulturo Julijana Bizjak-Mlakar je predsedniku vlade, ki jo je zaradi njenih domnevnih napak pri vodenju slovenske kulture odstavil, odgovorila, "da je verjetno edina ministrica, ki jo razrešujejo zato, ker ni brezpogojno po-

slušna zahtevam, ki bi pomenile ravnanje v nasprotju z zakonskimi predpisi. Zakaj premier ne odstavlja tudi drugih ministrov, ki so škodljivi, a ostajajo na položajih. V vladi, ki deluje v interesu lobijev, zanemarljivo pa zakonitost in moralnost, predvsem pa ne vidi težav običajnih ljudi, ki plačujejo davke, upoštevajo zakone in jim je dostojanstvo ukradeno, se ne vidim". Mediji o zadevi molčijo, predsednik vlade očitno opogumljen pa samovšečno zatrjuje, "da kar koli se bo v Sloveniji dogajalo, padca vlade ni pričakovati". V opoziciji mu odgovarjajo, da je njegova izjava neodgovorna in škodljiva, "saj država hira in nazaduje". Matej Tonin, vodja poslanske skupine Nove Slovenije, Krščanski demokrati, pravi, "da levica v Sloveniji zmaguje predvsem zaradi Janšizma". Po njegovem v Sloveniji ne vlada Miro Cerar, "ampak vladajo vplivni lobiji in strici iz prejšnjega režima. Gre za skupino ljudi, ki izhajajo iz nekdanje partije in nekdanjih varnostnih in obveščevalnih služb nekdanje države. To so ljudje, ki imajo še iz režima dobre povezave in odlične informacije. Svojo prednost izkoriščajo skoraj ves čas samostojne Slovenije, tudi zato, da ohranjajo svojo ekonomsko moč".

Do sem o dogajanjih, ki v marsičem pogojujejo naše življenje in usodo. Zdaj pa še novica za razvedrilo in nemara kot presenečenje. Ljuben Dimkaroski je glasbenik in pisatelj zaposlen v orkestru ljubljanske Opere. V zadnjem času pa nastopa z igranjem na neandertalsko piščal. To je tista znamenita piščal, ki so jo odkrili v najdišču Divje babe I pri Šebreljah na Tolminskem, bila pa naj bi najstarejša glasbilo iz kosti jamskega medveda na svetu.

Marijan Drobež

6. maja o 13. maju

Domoljubni Tigr

Novo društvo Domoljubni Tigr 13. maj se bo prvič predstavilo javnosti v Vipavi. Gre za novo društvo, ki je nastalo zaradi večletnega nezadovoljstva z vodstvom starega Društva Tigr. Sedež ima v Vipavi.

Precej članov je namreč opozarjalo, da se priklanjajo politični levici in se skušajo zlitati v eno s partizansko veteransko organizacijo Zvezo borcev. Ne očitajo jim samo partnerstva z Zvezo borcev, ampak tudi molka, ko gre za izkrivljanje zgodovinskih dejstev s strani nekaterih vidnih politikov in funkcionarjev Zveze borcev. Društvo bi po njihovem moralo gojiti domoljubje in se odmakniti od vsake ideologije.

Načela novega društva so na papirju precej podobna načelom starega. Bistvo pa je v podrobnostih. "Ne dovolimo, da bi kot narod zgodovinske napake vedno znova ponavljali. Le ljudstvo, ki se uči iz svoje zgodovi-

je, da blokade molka in izriivanja TIGR-a iz javne zavesti niti po četrto stoletja samostojne države niso prenehale", poudarja predsednik Domoljubnega Tigra Vili Kovačič. Povedal je, da je bil Tigr neideološko odporniško gibanje, v katerem so bili Primorci vseh svetovnih nazorov, kar je šlo nekaterim v nos. Po vojni je bil v Jugoslaviji tako spomin na Tigra praktično prepovedan.

Novi Tigr želi poudarjati pomen vseslovenskega narodnega odpora in namesto uveljavljenega spornega praznika 27. aprila, obeleževati obletnico prvega vojaškega spopada z okupatorjem, ki se je zgodil 13. maja 1941 na Mali gori pri Ribnici. V boju je takrat padel tigrovec Danilo Zelen (upodobljen na sliki). V tistem času se slovenski komunisti še niso uprli okupatorju, ker so imeli taka navodila iz Moskve, ki je bila takrat še v paktu z Berlinom.

Ljubo Ravnikar: Danilo Zelen, portret

Primorske z matično Slovenijo. V takratnem parlamentu, ko je imela večino pomladna koalicija, so namreč zaradi zahtev politične levice raje sprejeli dan, ko je velik del Primorske z mirno pogodbo pripadel Jugoslaviji (15. september 1947).

Novo društvo si želi tudi postaviti spomenika Danilu Zelenu z naslednjimi verzmi: "Ti šel si med prvimi v boj, ko človek ni videl izhoda in padel takrat si, ko mnogim bila je še tuja beseda svoboda". Kot lokacijo predlagajo Park Sveta Evrope. Tigr sicer še ima skromno obeležje v

Ljubljani, pred palačo Univerze, ki pa mu ne mestne ne državne oblasti ne namenjajo velike pozornosti (na fotografiji so štirje spominski kamni z imeni bazoviških junakov, položeni v tla). Domoljubni Tigr tako vabi na predstavitevni in kulturni večer v Vipavo 6. maja ob 19.

uri v Kulturni dom. Predstavili bodo tudi priprave na proslavo na sami Mali gori, ki bo 13. maja ob 17. uri.

Tino Mamič

Spominska plošča pred palačo Univerze v Ljubljani

ne, lahko napreduje v trdno in trajno narodno skupnost. Seznanjanje sedanjih in bodočih rodov o tem je častna in pomembna naloga. Nedopustno

Domoljubni Tigr predlaga, da 13. maj postane državni praznik. Le-ta je bil eden od predlogov že med dogovarjanjem glede uvedbe praznika združitve

"Očitek je krivičen in žaljiv!"

O potujčevanju slovenskih imen in njihovem vračanju v izvirno slovensko obliko

Nedavno tega je Vrhovno sodišče razveljavilo sodbi Okrožnega in Višjega sodišča v Ljubljani, ki sta univerzitetnega profesorja Boštjana M. Turka spoznali za krivega razžalitve, ko je v Reporterju pred leti očital akademiku dr. Jožetu Pirjevcu renegatstvo, ker naj bi slednji z nepotrebno zamudo poslovenil svoje poitalijančeno ime. Utemeljivte sklepa Vrhovnega sodišča ne poznam podrobno kot tudi ne okoliščin okrog spremembe Pirjevčevega imena, vendar neodvisno od tega menim, da je bil očitek renegatstva Pirjevcu krivičen in žaljiv predvsem iz naslednjih razlogov. Kot prvo je Pirjavec posvetil glavino svojega znanstvenega dela proučevanju zgodovine Primorske in dosledno nastopal v obrambo pravic slovenskih rojakov v Italiji. Bil je med ustanovitelji slovenske univerze ob morju (UP) in ko je začel prejemati njene prve dopise, je v PN vzkliknil "Vivat, crescat, floreat!" in dodal, "da ima občutek, da sodeluje pri velikem projektu, morda največjem v svojem življenju". Kot pedagog in mentor je vzgojil množico mladih diplomantov, magistrov in doktorjev, ki nadaljujejo s tradicijo proučevanja primorske in širše slovenske zgodovine. Drugič, poitalijančevanje slovenskih osebnih imen in priimkov na Primorskem je težka in mučna zgodba. Fašizem je to opravil nasilno in temeljito in nisi imel izbire. V Videmski pokrajini pa se je raznarodovalni pritisk začel celo že dobrega pol stoletja prej, ko se je to obrobje slovenstva na plebiscitu izreklo za Italijo. Raznarodovanje se je potem nadal-

jevalo tudi še po drugi svetovni vojni. Npr., ko so italijanske oblasti izvajale silovite pritiske na tisoče Slovencev (in Hrvatov), ki so s povojnim eksodusom, ob Italijanih, zapustili svoja ognjišča, naj ponovno prevzamejo poitalijančena imena iz časa fašizma. V ekzistenčni stiski, ko so bili povsem odvisni od ita-

Jože Pirjavec

lijanskih oblasti pri iskanju stanovanj in služb, je večina klonila in živijo po svetu s poitalijančenimi priimki in imeni. Ali pa dogajanja v Videmski pokrajini, kjer je tajna paravojaška organizacija (okrog 7.000 mož) pod pretvezo boja proti komunizmu še desetletja po vojni neprestano nadzorovala, zasledovala, klevetala in ustrahovala vse živo, kar je spominjalo na slovenstvo. Kot to lahko preberemo v knjigi Temna leta Benečije. In, tretjič, je Italija po drugi svetovni vojni pod pritiskom javnosti z muko sicer pristala na vračanje poitalijančenih imen v izvirno slovensko obliko, vendar je z birokratskimi ovirami postopek ljudem tako zagrenila, da se je zato marsikdo premislil. Že brez te-

ga namreč sprememba imena potegne za seboj tudi spremembo ostalih osebnih dokumentov in listin (osebna izkaznica, zdravstveni in prometni dokumenti, bančni računi idr.), kar je precejšnja nevšečnost in tudi nekaj stane. Zato so mnogi tudi zaradi tega s postopkom odlašali, ali pa se ga sploh niso lotili. Med njimi je tudi veliko pokončnih, spoštovanih in uglednih zamejskih osebnosti, kot npr. avtorja že omenjene knjige Temna leta Benečije, beneška Čedrmaca g. Božo Zuanella (izvirno slovensko verjetno Žvanut) in msgr. Marino Qualizza (izvirno Hvalica), ki sta bila dolga leta predmet politično montiranega sodnega pregona zaradi srhljivih odkritij v navedeni knjigi. Ravnokar je bilo tudi podeljeno državno priznanje Medalja za zasluge za ohranjanje slovenstva zamejskemu rojaku g. Giorgiu Bankigu (izvirno verjetno Jurij Bankič) itn. Zato mora človek biti zadržan pri presojanju tega pojava, saj nimamo pravice od ljudi zahtevati nekaj, česar niso zmogli ali si niso upali. Končno ima tudi množica pripadnikov italijanske skupnosti poitalijančena slovenska imena, torej tudi nekaj slovenskih korenin, kot imamo npr. v Istri tudi kak poslovenjen italijanski priimek (Kavalič, Piciga, Toškan idr.), a vseh teh ljudi zato še ne moremo šteti za renegate. Vsak tak primer potujčenih imen je posebna zgodba in je ne kaže kar tako v naprej obsojati. Kajti človek tudi zase ne ve, kako bi se obnašal, če bi se npr. znašel pod navedenimi pritiski, da spremeni svoje ime, ali pred neprijetnimi okoliščinami njegove ponovne vrnitve v izvirno obliko.

Milan Gregorič

GORICA Občni zbor Zadružne banke Doberdob in Sovodnje

Kako bo z državno reformo zadružnih bank?

V petek, 29. aprila 2016, je v Kulturnem domu v Gorici potekal redni občni zbor Zadružne banke Doberdob in Sovodnje. Poleg predstavitve podatkov poslovanja v letu 2015 so člani še posebej zanimale državna reforma zadružnih bank in njene posledice na krajevno banko.

Predsednik Upravnega sveta Robert Devetta in ravnatelj Flavio Mosetti sta najprej predstavila glavne podatke o poslovanju v le-

tu 2015. "Poslovna izguba je le zadnja vrstica izkaza uspeha. V letu 2015 smo zabeležili vrsto pozitivnih premikov pri poslovanju in količinskih: povečali smo operativne mase od 204,9 na 209,5 milijona evrov, med redkimi zadružnimi bankami v Fjk smo izboljšali obrestno maržo in čiste provizije, pri katerih je nadvse spodbuden uspeh v zavarovalniškem sektorju. Glavni vzrok za izgubo v višini 1,483 milijona evrov gre pripisati slabitvam ter-

atev, za katere se je odločil Upravni svet. S to potezo je kritje terjatve višje celo od smernic Banca d'Italia (nad 60% za zamrznjene terjatve in nad 30% za neredne terjatve). Kljub kritju poslovnega rezultata za leto 2015 pa ostaja kapitalna ustreznost banke (Cet1 17,25%) zelo visoka, saj je več kot 10 točk višja od vrednosti, ki jo zahteva Banca d'Italia. Veliko pozornosti smo posvetili izobraževanju zaposlenih, razvoju komercialne, izboljšanju rentabil-

nosti in nadzoru kreditnega rizika, izbiram, ki se že obrestujejo".

Predsednik Devetta je v poročilu Upravnega sveta izpostavil tudi posebnost zadružne banke, ki se od drugih kreditnih institucij razlikuje po svoji viziji, ki temelji na sodelovanju, vzajemnosti in lokalnem delovanju. V letu 2015 je banka nadaljevala z vrsto že utečenih pobud za člane in teritorij (redna letna podpora kulturnim in športnim društvom, štipendija Šport in šola, večtedensko pripravništvo višješolcev na banki, štipendija Skupaj v Evropi, izobraževanje po šolah, božični koncert) ter uvedla tudi nekaj novih (štipendijo za izjemen šolski uspeh, izlet za člane na Expo v Milan, izobraževalne večere o fiskalni tematiki za društva, o poslovanju s tujino, elektronskem izdajanju računov, storitvah BCC Lease in Carserver). Poročilo Nadzornega odbora je podal njegov predsednik dr. Lorenzo Devetak, ki je potrdil skladnost poročila z računovodskimi izkazi.

Iztočnico za razpravo je podal predsednik Devetta, ko je prisotne nagovoril, da si celotna struktura resno prizadeva, da bi Zadrzna banka nadaljevala pot 108-letnega samostojnega delovanja. Omenil pa je tudi konkretne pritiske Nadzornih organov na združevanje manjših ustanov. Upravitelji imajo dolžnost iskanja in predlaganja najboljših rešitev, med katere sodi tudi možna prihodnja spojitve. "Vežano na tak scenarij trenutno ocenjujemo kot morebitnega naravnega možnega partnerja Zadržno Kraško banko, s katero že dobro sodelujemo". Ravnatelj deželnega združenja zadružnih bank Giorgio Minute je uvedel razpravo s podatki poslovanja zadružnih bank v Furlaniji-Juljski krajini in o državni reformi zadružnih bank, ki pa še čaka na pojasnila vlade in osrednjega

Omizje na občnem zboru v goriškem Kulturnem domu

Flavio Mosetti

Robert Devetta

zavoda Banca d'Italia ter na določitev vlog in pristojnosti holdinga in posameznih zadružnih bank. Posegi članov so bili vezani na prihodnost banke oz. državno reformo zadružnih bank. Damjan Paulin je poudaril, da si banka zasluži zaupanje in da je treba iskati vse možnosti, da se zagotovi tudi v prihodnje specifičnost Zadrzne banke Doberdob in Sovodnje ter Zkb. "Obe delujeta na posebnem dvojezičnem teritoriju in poslujeta v slovenščini. Če bodo pritiski za združitve, je edina realna možnost združitve z Zkb. Banki ne smeta izgubiti vloge in specifičnosti, ki jo imata danes". Petra Černica je zanimalo, kaj predvideva reforma glede upravljanja in razpolaganja kapitala banke; prosil je, da bi Upravni svet še naprej transparentno poročal članstvu o teh temah. Predsednik Devetta je odgovoril, da se reforma še piše in da zakon predvideva

zaščito jezikovne specifičnosti v kriznih situacijah. Upravni svet skupaj z Zkb pozorno spremlja razvoj dogajanja, čeprav se zaveda, da trenutno imajo bolj vlogo opazovalcev kot akterjev. Gianni Orzan je požel posebno podporo članstva v razmišljanjem o vlogi zadružnih bank v krajevni skupnosti, kjer člani poznajo upravitelje in zaposlene, kjer vsi imajo pred sabo namen vzajemnosti in ne dobička. Banka, čeprav majhna, naj nadaljuje v mejah svojih pristojnosti na krajevni ravni, upravitelji pa naj nadaljujejo začrtano delo s strokovnostjo in poštenostjo. Zadnja točka na dnevnem redu je bila izvolitev članov Upravnega sveta. Stodevetinšestdeset članov s sedemdesetimi pooblastili je ponovno zaupalo svoje glasove Walterju Devetaku in Gabrijelu Ferfolji, prvič pa bo stopila v Upravni svet Karin Hoban.

NA BOŽJO POT PO EVROPI SEM IN TJA (14)

Mariza Perat

Naslednji dan je župan zasljal še Maksimina. Tudi tokrat sta ga presenetila navdušenje in brezhobno izražanje, ki ju je že prejšnji dan opazil pri Melaniji. Kljub temu je župan na vse načine skušal dečka pregovoriti, naj o prikazni ne govori več in je v zameno tudi njemu ponujal denar, ki pa ga je Maksimin jezno odbil.

Čeprav so se nekateri veljaki iz vasi vsej zadevi posmihali, je ljudstvo kmalu zatem odšlo na kraj prikazovanja in tu z največjim presenečenjem ugotovilo, da studenec, ki je, razen ob močnem deževju in pa spomladi, ko se je tajal sneg, bil vedno suh, zdaj dajal polno vode. Tu je treba pripomniti, da studenec odtlej ni nikoli več presahnil. Mnogim je pomagal, da so znova poživilo svojo vero in mnogi so po njem spet našli izgubljeno zdravje. Že naslednjo pomlad so se na kraj prikazovanja od vsepov-

Grenobelski škof msgr. de Bruillard

sod začeli zgrinjati romarji, in sicer ne samo iz Francije, ampak tudi od drugod. Prišli so celo iz Turina (258 km), in sicer peš. Ob poti na goro so kmalu postavili postaje križevega pota, na bližnji planini pa križ. Ob prvi obletnici prikazovanja so uredili leseno kapelo za opravljanje bogoslužja. Kljub dežju in mrazu se je takrat tu zbralo okrog 80.000 oseb. Kot je želela Božja Mati, je prišlo tudi do splošnega spreobrnjenja ljudi. Za dogodke se je zdaj začela zanimati tudi cerkvena oblast. Grenobelski škof Philibert de Bruillard je 19. julija 1847 imenoval dva komisarja, profesorja moralne teologije in predstojnika velikega semenišča, da bi proučila lasaletske dogodke. Oba komisarja sta poleg grenobelske obiskala tudi vse sosednje škofije in tu prišla v stik ne samo s škofi, ampak tudi z različnimi osebami, ki so pričale o nenadnih ozdravljenjih, ki so jih bile deležne na kraju prikazovanj. Pozneje je škof de Bruillard imenoval novo komisijo, v

kateri so bili kanoniki in župniki mesta Grenoble, dva škofijska generalna vikarja in predstojnik velikega semenišča. Predsedoval je škof sam. Komisija je imela več sej, proučila je tudi ozdravljenje, ki so se zgodila na kraju prikazovanja in o verodostojnosti obeh vidcev. Pred dokončno odločitvijo pa je škof želel slišati še mnenje sv. očeta. V Rim sta tako odšla dva odposlanca, ki sta s seboj nesla zapečateno skrivnost obeh vidcev. Pij IX. je do prikazovanja v La Salette pokazal naklonjenost in je novo romarsko svetišče obdaril s posebnimi pravicami in odpustki.

Dne 19. septembra 1851 je škof Philibert de Bruillard podal naslednjo izjavo: "Sodimo, da ima prikazovanje Svete Device dvema pastirskoma, Maksiminu Giraud in Melaniji Calvat, 19. septembra 1846 na neki gori v Alpah, ki leži v župniji La Salette, nadžupnija Corps, v sebi vsa znamenja resničnosti in ga verniki lahko utemeljeno sprejmejo kot nedvomnega in gotovega".

Škof je še odločil, da bodo na tem kraju Marijo častili kot "Našo ljubo Gospo lasaletsko". Uradni viri imenujejo lasaletsko Božjo Mater tudi "sprava grešnikov". Msgr. Philibert de Bruillard (1765-1860) je bil posvečen v duhovnika v Parizu leta 1789. Zaradi svojih sposobnosti in odlične izobrazbe bi bil lahko postal profesor na Sorboni, znameniti pariški univerzi, a so mu razmere med revolucijo to preprečile. V času strahovlade je skrivaj opravljal svojo duhovniško službo. Obiskoval je kraljevo družino v ječi trdnjave Temple in v preobleki, pomešan med množico, podeljeval odvezo obsojenim na njihovi poti na morišče. Istotako je podelil odvezo Ludviku XVI., ko so ga peljali pod giljotino.

/ dalje

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (106)

HITRE VREMENSKE SPREMEMBE IN IMUNSKI SISTEM

Limfocite T proizvaja timus, na ovojnici katerih se nahajajo antigeni, ki znajo prepoznati napadalce. Limfociti T, imenovani tudi ubijalci, lahko napadejo in uničijo mikroorganizme, ki napadajo zdrave celice. Poleg teh poznamo še limfocite B, ki jih proizvaja kostni mozeg in ki spodbujajo nastanek protiteles. Druge celice imunskega sistema v krvi so še levkociti, ki skrbijo za uničenje virusov, bakterij, parazitov idr., makrofagi pa so celice, ki vstavijo vase virus in bakterijo ter ga peljejo do vranice ali limfnih žlez, da jih potem izločijo iz telesa.

Organi in tkiva, ki so sestavni del imunskega sistema, so: kostni mozeg, timus, limfne žleze, vranica. Iz zgoraj opisanega je razvidno, kako je imunski sistem tesno povezan s pravilnim delovanjem žlez. Žleza je namreč tudi tista, ki ureja telesno temperaturo (hipotalamus), brez nje se osnovni telesni procesi ne morejo izvajati. Iz tega razloga skokovito naraščanje ali nižanje temperature šibi imunski sistem, ker ga preobremenjuje. Samo telo se fiziološko navaja na spremembo temperature 3 do 4 dni. Spremembo nadzorujejo možgani, žleza hipotalamus, ki

je povezana z ostalimi žlezami in tako z imunskim sistemom.

Prvi napad, ki ga imunski sistem doživi ob spremembi zunanje temperature, je napad na respiratorni trakt (dihalne organe), ki lahko izgubi zmogljivost napada na viruse in bakterije, ker je šibkejši.

Novorojenčki imajo ob rojstvu okrnjen sistem za termoregulacijo, zato v primerjavi z nami

prej trpijo za občutenji mraza in zaradi tega moramo novorojenčke in otroke veliko topleje oblačiti. Njihova telesna površina je veliko večja od njihove teže, sistem termoregulacije pa se izoblikuje šele z rastjo. Vse raste samo v toplem, še paradižnik! Zato je treba otroke tople oblačiti ne glede na

modne smernice.

Kako ukrepati?

Prvo pravilo je, da se tople oblečemo, ne glede na to kaj kaže na steni koledar! Drugo pravilo je, da naš imunski sistem krepimo, in sicer najhitreje s probiotično integracijo. Dejstvo je, da se v črevesju nahaja kar 60% celic imunskega sistema, torej probiotiki, ki vplivajo na črevesje, ne urejajo samo prebave, ampak predvsem krepijo imunski sistem!

/ dalje

www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik prof. Peter Černic

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 19 F 08532 12400 00000730643, SWIFT ali BIC koda: ICRAITRESO

ali IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C

naslovljena na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publistarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 3. maja, ob 14. uri

Otroci in mi

Vzgoja, večna dilema

Znanka se mi je po telefonu pritožila, da ni nič zadovoljna z osebjem, ki poučuje njenega sina na gimnaziji. Da je dobil štirico, je bila jezna, pa da sam tega ni kriv, pač pa profesor, ki je mlad, ki slabo razlaga snov, pa ima povrh še dolge lase in nič kaj prijeten videz. Brez izkušenj naj bi bil, profesor, z dijaki pa strog in do njih preveč kritičen. Otroka je morala tolažiti, ker se je vzgojitelj pritoževal zaradi njegovega znanja, predvsem pa zato, ker je bil deset dni odsoten od pouka. Z očetom sta se namreč odločila za potovanje v Iran. Tega mu ne sme očitati, vpije razjarjena mama, nikoli ne bom dovolila, da ima sin občutek krivde, ker je užival in urenil svoje sanje, ker je šel na potovanje, namesto da bi sedel v šoli. Potem je še dodala, da je verjetno najbolje, da gre sama v šolo in nekaj krepkih pove profesorju. Naj ga bo sram, predrzneža. Čeprav sem vedela, kakšne bodo posledice, sem izrazila nekaj pomislekov, glede potovanja sredi šolskega leta, glede tega, da imajo dandanes otroci, predvsem tisti iz premožnih družin vse, čisto vse, kar si zaželijo. Sicer vem, da imam grd značaj in ne znam držati jezika za zobmi. Prevelika odkritosrčnost je moja največja napaka in zavedam se, da bi morala z nekoliko diplomacije ob takih izjavah vzklikati, joj grozno, joj ubogi otrok, joj, kako slab kader imamo dandanes na šolah. Vem, da bi morala prijateljem, predvsem pa materam vedno prikimavati. Pa sem človek, ki verjame v dialog, v izmenjavno mnenj, v odkrit pogovor. Zakaj pa mi ljudje sploh pripovedujejo stvari, če nočejo slišati mojega mnenja? No, končni rezultat vsega je, da sem si nakopala še enega sovražnika. In znanke, ki me na cesti še pozdravila ne bo več. Tako

je pač, če ljudem poveš to, kar misliš. Prijateljicam, ki poučujejo, verjamem, da je dandanes s starši težko. S starši še veliko bolj kot z otroki. Živimo v časih, ko je dovoljeno vse, ko se ne znamo več odreči nobeni razvadi, ko ni več smisla za dolžnost, obveznosti in spoštovanje. Ko sem jaz hodila v šolo, nikomur izmed nas, še najmanj pa našim staršem ni prišlo na misel, da bi šli med šolskim letom nekam na dopust ali na potovanje. In da bi potem še kritizirali profesorje, ki si upajo nasprotovati desetdnevni odsotnosti dijaka, kateremu morajo potem sami pomagati, da nadoknadi izgubljene ure. Mi smo pač verjeli, da moramo med šolskim letom hoditi v šolo, na dopust, no malokdo si je tedaj lahko privoščil potovanje v Iran, pa samo med šolskimi počitnicami. In trdno verjamem, da je čisto dobro, če najstniki razumejo, da obstajajo pač v življenju omejitve in dolžnosti. Otroci mora vedeti, kaj je življenje. Če ga ne bomo naučili odrekovanja, ne bo nikoli srečen, nikoli svoboden. In res težko poslušam starše, ki se stalno cmerijo, češ, otrok si želi tega in onega in spet nečesa drugega, najti moram denar, vzeli bomo posojilo, samo da bo imel, da bo zadovoljen. To je noro, pa oprostite mi, pa četudi se izgovarjate na to, da ste sami zrasli v odrekavanju in torej želite dati otrokom vse. Vse pomeni samo nezadovoljstvo in večno nepo-

tešenost. Moji starši so bili glede tega zelo strogi. In sem jim za to hvaležna. Pa čeprav se še sedaj spominjam dogodka v zvezi z magično žogico, "palla magica" v italijanščini. Nekje v nižji srednji šoli sem bila, ko se je v trgovinah pojavila majhna, pisana, plastična žogica, ki je imela to lastnost, da se je izredno lepo odbijala od tal. Čisto majhna žogica, največkrat prozorna s svetlimi delci v notranjosti, debela kot češnja in nič več. Stala je samo 50 lir, tega se dobro spominjam, ker ni

več nazaj. Tako sem bila doma lepo tiho in le skrivoma zavidala sošolcem ceneno igračo. Ko sem že odrasla in sem si sama služila denar, sem si, priznam, kljub temu, da igrač nisem več potrebovala, kupila pet takih poskočnih žogic in nekega večera sama doma uživala ob igri z njimi. Tako lepo so se odbijale od tal, da jih imam še sedaj spravljene nekje na dnu enega izmed svojih številnih predalov s spomini. Žogice za petdeset lir. Koliko dolgih let sem gulila šolske klopi, a če sem odkrita, mi je ostalo le malo spominov na to, kar so nam profesorji vsak dan ponavljali in vbičali v glavo. Morda je nekaj malega ostalo v moji podzavesti, a občutek imam, da je šlo večina vsega mimo, kot veliko zame nepomembnih stvari. Ostalo pa so mi ravno vzgoja in nauki, ki so mi jih dajali starši. In to, česar so me učili v upanju, da bo uporabno za življenje.

Pred dnevi mi je prijateljica razlagala, da bi morali starši otroke naučiti tega, kar sami znajo in obvladajo ter

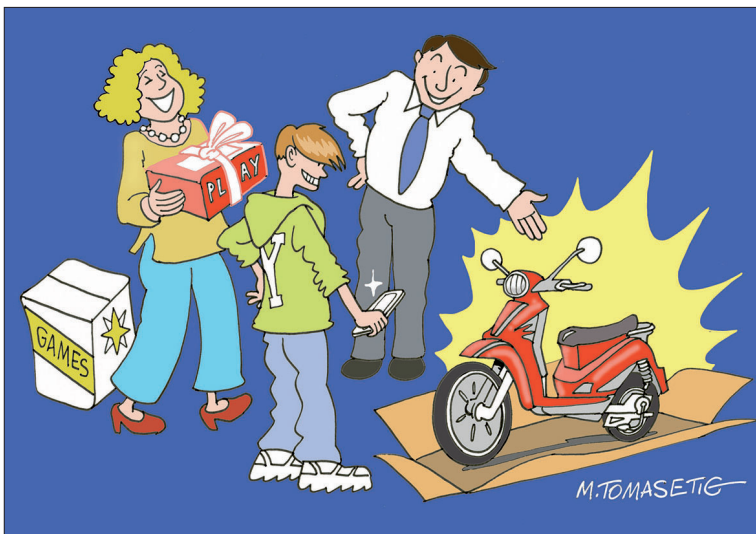
jih navajati na delo. Njen sosed je namreč ravno v tistih dneh skupaj s sinkom razstavil star pralni stroj, da bi mu pokazal, kako deluje. Da bo otrok nekoč znal in morda vzljubljen očetov poklic. Moj oče me tega ni učil. Morda, pravzaprav verjetno, ker sem bila deklica. In ni vedel, da bom veliko let pozneje s prijateljcem prenovila celotno vodovodno napeljavno in ogrevanje v hiši. In bila sem ponosna na to, da sem hči električarja in vodoinštalaterja. Morda imam ljubezen do kablov in cevi nekako v krvi, moj oče pa me tega nikoli ni učil. Verjetno zato, ker se je trudil, da bi me raje naučil živeti. In razumeti življenje.

Vedno mi je govoril, naj se ne zgledujem po drugih, marveč naj kadarkoli in kjerkoli vsako nalogo izpeljem najbolje, kar se da. Najbolje za vsako ceno. Najprej v šoli, pozneje v službi. Učil me je skromnosti, vztrajnosti in veliko drugega. A dvojce je stvari, ki sta mi postali vodilo skozi vse življenje.

Prvo je pravilo, kako ravnati z denarjem. Oče mi je ponavljal, naj ne bo moj korak nikoli daljši, kot je moja noga. Nikoli se ne smeš zadolžiti, nikoli ne jemlji posojim, mi je ponavljal, ker te bodo potem trle skrbi in ne boš nikoli več svobodna. V življenju namreč nikoli ne veš, kaj se lahko zgodi, bolezen, težave, nepričakovana neizgoda.... in dolga ne moreš več odplačevati. Tolikokrat mi je to ponovil, da se mi je vcepilo v podzavest. In, verjemite mi, zelo sem mu hvaležna za to, da sem se držala njegovih načel in se v življenju nikoli nisem zadolžila. Nikoli, res nikoli. Morda, ker mi tudi dejansko ni bilo treba. Morda, ker sem se znala odreči vsemu, kar mi je bilo nedosegljivo. Hvala tej svoji izbiri sem živela sicer skromno, a svobodno. In brez skrbi.

Moj oče je namreč ljubil življenje. Ljubil je užitek. In svobodo. Ni bil človek, ki bi se odrekel veselju. Na smrtni postelji me je pozdravil z nasmeškom in mi zabičal, naj živim, naj uživam, naj grem naprej brez strahu, predvsem zato, da mi nekega dne, ko se bom poslavljala, tako kot se sedaj on, ne bo žal za izgubljene priložnosti. Tudi tega načela se držim, saj sem človek, ki živi polno, ki ceni vsak trenutek posebej. Le v nečem se razlikujem od njega. Nikoli ne živim tako, da bi drugim povzročala bolečino. Tudi če se moram zato odreči svojim sanjam. On je bil v življenje tako zagrižen, da je na to včasih pozabil. A ne zamerim mu, kajti preveč sva si podobna. Verjetno tako, kot so vsi otroci podobni svojim staršem. Ker gredo vedno za njihovimi koraki, vedno po njihovi poti. In ravno tega bi se morali vsi, starši pa tudi vzgojitelji ob vsaki priložnosti zavedati.

Suzi Pertot

bilo veliko. Niti dveh kepic sladoleda nisi kupil tedaj za ta denar. Imeli pa so jo vsi moji sošolci in med odmori so tekmovali, komu se bo odbila višje v zrak. Tudi sama bi imela tako žogico, da bi mi ne bilo treba prosjati sošolcev, naj mi jo posodijo za nekaj minut in bi se lahko ob odmorih nekoliko sprostita z njo. A za mojo mamo je bila mala magična žogica povsem odveča razvada. Nepotrebna. In nepotrebnih stvari ne kupujemo, pa četudi stanejo samo 50 lir. Priznam, da si nisem upala moledovati. Že ko sem bila majhna, so mi namreč povedali, da je gospod "Hočem" umrl pred dolgimi leti in vojni. In ga ne bo nikoli

Košarka

Napoveduje, da bo obesil copate na klin

Jutri zaključuje svojo vsega spoštovanja vredno tekmovalno kariero Marko Hmeljak, duša Sokolove košarke. Vsaj tako pravi, verjamem pa mu le na pol, saj se je že nekajkrat poslovil in se nato vsakič vrnil še močnejši in bolj motiviran kot prej. Letnik 1974, Nabrežinec, je košarkarsko zrasel med našimi športnimi društvi na tržaški kraški planoti, vrhunec športne poti pa je dosegel z igranjem v ugledni B ligi v dresu Jadrana pred 20 leti. Za združeno člansko ekipo je nastopal med Trstom in Gorico - polno desetletje, nato se je zaradi službenih obveznosti, spričo katerih je stalno na poti, odločil za manjšo obveznost pri matičnem Sokolu med D ligo in promocijskim prvenstvom.

Pri Jadranu je bil na ravni kakovostne državne C1 lige pravi steber, košarkar prve peterke in nenadomestljiv člen tako na igrišču kot v garderobi. Igralec, ki ga ima rad vsak trener v svoji ekipi. Na parketu dinamičen, nepopustljiv, žilav, se je rodil kot skakalec in obrambni igralec brez izstopajočih tehničnih vrtilin, z leti pa se je ogromno izpopolnil ter postal tudi napadalec, celo strellec z razdalje, česar na začetku kariere ni bilo pričakovati. Predvsem pa gre za neverjetno osebo in osebnost. Vedno nasmejan, pozitiven, šaljivec, tovariški do mlajših soigralcev in nasprotnikov, izjemno radodaren v družbi, tako na igrišču kot zunaj njega pač zaznamuje ogromno,

Marko Hmeljak

tudi sad neobremenjenosti, saj pravilno ocenjuje, da je šport lep in pozitiven segment življenja (ki ima bistveno boljše plati!), tako da se tudi v odločilnih potezah tekme v osnovi ni kaj bati oziroma prekomerno skrbeti. Jutri, v petek, 6. maja, naj bi torej pri 42 letih odigral zadnjo tekmo v belo-rdečem dresu domačega Sokola, pri katerem je začel igrati. Za društvo je v zadnjem desetletju, odkar so obudili dejavnost v Nabrežini in obnovili občinsko telovadnico, na-

redil ogromno. Je podpredsednik kluba in v društvu postori vse, kar je potrebno, od novačenja sponzorjev do kosilnice na zunanjem igrišču na prireditvenem prostoru. Poglavje zase je (bil) prispevek na igrišču, še letos je bil - tudi če ne več rosn mlad - priznani kapetan in vodja, peterko je ob skupini prijateljev, rosnih mladih soigralcev in trenerju Vatovcu (s katerim sta sodelovala že 25 let nazaj) popeljal do končnice za napredovanje iz D v C2 ligo. Čisto blizu temu cilju je bil pred desetletjem, ko so bili sokolovci v nabitno polni nabrežinski dvorani finalisti play-offa D lige, tedaj je bil Marko strah in trepet vseh furlanskih ekip. Vmes je spet še privedel postavo iz rekreativne promocijske lige spet na deželno četrtoligaško raven. Za mlade rodove, ki prihajajo v dvorano, pa je zgled predvsem kot športnik v najbolj popularnem pomenu besede. Kljub družini in zahtevnemu delu ni nikoli odsoten, ob poškodbah (za časa Jadrana je doživel tudi hud zlom ličnice, po katerem bi se marsikdo iz previdnosti športno upokojil) redno tistne zobe, pregovorni so njegovi povratki, ob petkih zvečer, naravnost s torbo na tekmo po tisočih prevoženih kilometrih po Balkanu. Da se povrnmemo k začetnim trditvam, morda odslej res ne bo več nastopal kot registriran igralec, športa pa zagotovo ne bo opustil, je namreč tekač, kolesar, sploh..., ne more biti pri miru. Kdor bi mu rad zaploskal in se poveseil z njim, je vabljen jutri ob 21.00 v nabrežinsko telovadnico, kjer bo Sokol igral zadnjo domačo tekmo letošnjega uspešnega prvenstva.

HC

Z 12. strani

Društveni izlet ...

Narava dežele Umbrije je zelo raznolika in pestra in prevozi iz enega kraja v druge so nudili udeležencem pogled na nepozabne pokrajinske in naravne lepote. Veliko izkopanin iz rimske dobe je tudi v mestnem jedru Spoleta, kjer stoji sijajna romanska stolnica z bogatimi freskami in Berninijevim veličastnim doprsjem papeža Urbana VIII. Tudi mesto Todi nudi veliko zanimivosti in bogate arhitekture s krasnimi cerkvami. Kot drugod je tudi tukaj stolnica na najvidnejšem mestu in slovi po fasadi z razklenjeno in v podrobnostih bogato izdelano rozeto. Nedaleč od mesta so zna-

meniti slapovi Marmore, ki so jih umetno zgradili že Rimljani in so najvišji v Evropi. Ne samo za Umbrijo, ampak za celi svet je pomembno romarsko središče Assisi z velikim kompleksom bazilike sv. Frančiška. Njeno notranjost so poslikali največji srednjeveški italijanski umetniki (Giotto, Cimabue in drugi). Pogled na te umetnine očara slehernega romarja ali turista. Obenem, kljub številnim obiskovalcem, jo to kraj zbranoosti in molitve. V Assisiju so še druge znamenite cerkve in spomeniki. Tudi glavno mesto Umbrije Perugia se upravičeno ponaša s številnimi bogastvi, tako

sakralne kot posvetne arhitekture. Zadnji dan so izletniki namenili ogledu Gubbiana in Urbana. Prvo je sezidano na strmih obronkih Apeninov. S trga Piazza della Signoria se odpira čudovit razgled na mesto in na bližnjo gričevnato pokrajino. Urbino je rojstni kraj velikega renesančnega slikarja Rafaela s slovitiim Palazzo Ducale, ki ima prelepo notranje dvorišče. Izletniki so se domov vrnili navdušeni nad številnimi lepotami in zanimivostmi, ki so jih videli v štiritidnevem popotovanju po Umbriji, ki na relativno majhnem ozemlju razkriva neprecenljive naravne in umetniške lepote. Svoje so prispevali tudi lepo in veselo razpoloženje, prijetna družina in odlična hrana in ne nazadnje tudi izkušen in prijazen vodič.

Z 11. strani

Ob izidu ...

Z narodnostnega vidika je vreden razmišljanja članek znanega športnega delavca in vzgojitelja Ivana Peterlina z naslovom Časi nas prehitevajo. Nadja Sossi Perini pa predstavlja stanje na Osnovni šoli France Bevk na Občinah, medtem ko Majda Kodrič poroča o sodelovanju ob dnevu slovenske kulture med nižjima srednjima šolama Srečko Kosovel in Fran Levstik ter gledališko skupino Tamara Petar. Stanka Sosič Čuk je tudi za to številko župnijskega zbornika prispevala temeljit zapis o delovanju Sklada Mitja Čuk v minulemu letu, medtem ko je Pavel Vidau objavil svoj nagovor ob odkritju spomenika Josiphu Burgstallerju pri Banjih. Nadja Roncelli poroča o slo-

vesnem praznovanju Lurške Matere božje na Ferlugih, medtem ko Marica Dolenc piše o vsetržaskem romanju k Crngrobu pri Škofji Loki. Razčlenjeno poročilo o delovanju Društva Finžgarjev dom je prispevala Lučka Peterlin Susič, Rossana Paliaga pa pod naslovom Odličnost ni naključje piše o nagradi JSKD RS, ki jo je za svoje delo na področju zborovstva prejel Janko Ban, ki že vrsto let vodi zbor na Opčinah. Prav zborovski kulturi posvečajo zadnje strani zbornika. O delovanju mešanega cerkvenega zbora Sv. Jernej je ob bogatem fotografskem dokumentiranju dogodkov pisala Berta Vremec, medtem ko Mitja Petaros izrisuje delo in težave moškega zbora Stane Malič. O uspešnem in raznolikem delovanju zborov Vesela pomlad poroča Mojca Petaros, ki zlasti izpostavlja sodelovanje na pevskem festivalu v Salernu mi-

nulega novembra. Naša beseda objavlja tudi poezije Srečke Černe Artač.

Na Opčinah uspešno deluje tudi šahovski krožek, ki ga vodi Mitja Petaros, medtem ko Marjan Škerlavaj opisuje lep planinski izlet na Krniške glavice. Skavtskemu delovanju vseh treh starostnih vej je posvečen članek Noel Piščanc - Prizadevne pande. Tudi tokrat se Naša beseda klanja spominu rajnih. Marjan Škerlavaj piše o Maruški Štoka, Marica Dolenc pa o Pavli Grmek Hrovatin. Prav na koncu, kot veleva tradicija tega zbornika, objavljajo še zakramentalno sliko župnije sv. Jerneja ap. na Opčinah in seznam najstarejših župljanov ter kroniko Banov.

Naša beseda je torej sicer res župnijsko glasilo, a kot smo opisali, tudi s fotografijami bogato opremljen zbornik, ki lahko zani-ma najširši krog bralcev.

GORICA Mladi oder 2016 - nagrajevanje

“Eden drug'mu ogenj dajmo”!

Prvi večer v nizu *Iskrivi smeh na ustih vseh*, ki ga v mesecu aprilu in maju prireja Kulturni center Lojze Bratuž in Zveza slovenske katoliške prosvete, je bil velik praznik otrok in mladih. Uvodna predstava je namreč bila v veliki dvorani goriškega kulturnega hrama v sredo, 27. aprila, posvečena pravnim. Na sporedu je bilo nagrajevanje natečaja Mladi oder, ki ga razpisujeta ZSKP in Slovenska prosveta iz Trsta, še prej pa so nastopili člani SKPD F. B. Sedej iz Števerjana z glasbeno predstavo **Kako srce se veseli, ko lepa pesem zadoni**. V režiji Franka Žerjala so jo lani pripravili ob praznovanju 40-letnice nepretrganega delovanja otroškega pevskega zbora F. B. Sedej in jo krstno uspešno izvedli sredi novembra 2015 v Sedejevem domu. Osrednjo točko predstavljajo otroci z glasbenimi in plesnimi segmenti. Zborček je pel pod taktirko Martine Hlede in ob spremljavi skupinice preizkušenih instrumentalistov. Na odru so se lepo izkazali mali murenčki, zajčki, kresničke in druge živalice; sodelovalo je tudi nekaj mlajših članov dramskega odseka, ki so popestrili dogajanje na odskih deskah, posamezne pesmi pa je povezoval domiselni popotni pevec (Nikolaj Pintar): med drugim je povedal zgodbo o otroškem zboru, ki je lani jeseni sicer praznoval okroglo obletnico, njegove korenine pa segajo v leta po prvi svetovni vojni. Od leta 2007 dalje ga vodi Martina Hlede, ki ji pomagajo Stefania Beretta, Liza Terčič in Martina Valentincič. Števerjanci, ki so tudi tokrat pokazali svojo bujno radoživost, so sklenili svojo predstavo z venčkom priljubljenih narodnih pesmic. Sledilo je **nagrajevanje** omenjenega natečaja. Imena nagradencev, katerih predstavniki so stopili na oder (gl. sliko na prvi str-

ni), je razglasila Karen Ulian, nagrade pa sta podelili Franka Žgavec v imenu KC Lojze Bratuž in Franca Padovan v imenu ZSKP. Med odraslimi dramskimi skupinami so bili nagradjeni: Dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež za komedijo Nicola Manzarija *Mrtvi ne plačujejo davkov*, režija Jože Hrovat; Dramska družina SKPD F. B. Sedej iz Števerjana za predstavo *Aulularia*, avtor Titus Maccius Plautus, režija Franko Žerjal ter za glasbeno prireditev *Kako srce se veseli, ko lepa pesem zadoni*, režija Franko Žerjal. Za mladinske skupine: Otroška gledališka skupina Pastoralnega področja Soča-Vipava za igrice Franca Juvana *Če Miklavž ima zamudo*; Mladinska gledališka skupina SKD Hrast iz Doberdoba za igrice *Kje je med?*, besedilo in režija Jasmin Podveršič; Gledališka skupina O'Klapa iz Gorice za igrice *Dobrinček gre na zemljo*, režija Sanja Vogrič. Za otroške skupine: Otroška skupina KD Sabotin iz Štavnice za igrice *Pepelka*, priredba in režija Nadja Kovic; Mala dramska družina SKPD F. B. Sedej iz Števerjana za igrice Franca Juvana *Miklavž za vse čase*, Otroški pevski zbor in mladinska skupina PD Vrh Sv. Mihaela za igrice Boža Rustje *Kakor slamica*, priredba in režija Karen Ulian. V začetku kulturnega večera je s primernimi uvodnimi besedami dal žlahten pečat celotnemu srečanju veliki poznavalec gledališča in vsestranski kulturni delavec **Janez Povše**. Ker so bile njegove misli o lepoti in čarobnosti gledališča tako odmevne in za mlade resnično spodbudne, jih v celoti objavljamo: “Spoštovane gledalke, spoštovani gledalci, spoštovane mlade gledalke in gledalci in sploh vsi ljubitelji gledališča! Danes smo se zbrali tukaj v Kulturnem centru Lojze Bratuž, da

nagradimo vse tiste, ki so nam v preteklem in letošnjem letu pripravili najlepše gledališke dogodke. Vse tiste, ki imajo gledališče tako radi, da hočejo tudi sami stopiti na oder in uprizoriti to ali ono igrice. Ja, ki imajo in imate radi gledališče, ki je nekaj posebnega, nekaj lepega in celo nekaj

Nikolaj Pintar

Ilaria Bergnach

čudežnega. In tako je danes praznik gledališča Gorice in Goriške od Štandreža do Doberdoba, od Vrha Sv. Mihaela do Števerjana, praznik odraslih igralcev in igralk in praznik mladih in otroških igralcev in igralk in vse skupaj je mladi oder. Kajti mladi so vsi, ki uprizarjajo igre, saj je oder vedno neko novo življenje. Vsaka nova predstava je nekaj novega, vsaka nam pričara novo zgodbo, novo veselje in včasih tudi nov premislek, da se ob prikazani zgodbi zamislimo. In kako to, da je tukaj pri nas, tukaj med nami tudi gledališče tako bogato in pestro, kot so bogati in pestri naši zbori in njihovo petje? Zato, ker imajo predstave na odru enkrat in to ne samo za tiste, ki jih gledajo, ampak

tudi za tiste, ki jih pripravljajo. Mladi to že dobro veste, starejši pa ste se pripravam že privadili. Treba se je večkrat dobiti in vaditi, vaditi, najprej samo brati za mizo in se potem premakniti na oder. Kjer je scena, kjer so priho-

stni in da verjamemo vase.

Res, gledališče je igra, igramo tisto, kar sicer nismo, na odru se spremenimo v drugo osebo, lahko tudi mamo, tatu, šoferja, prodajalca časopisov, v vilo iz pravljic.

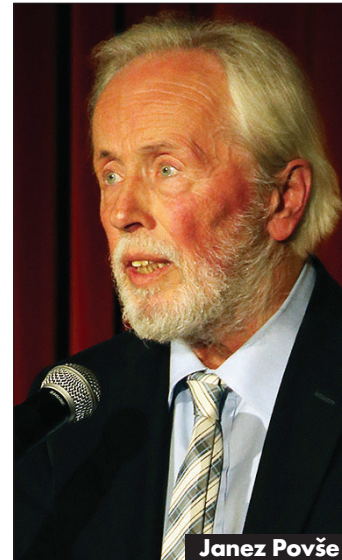
Lahko smo nekaj drugega in v tem je nekaj čarobnega, da se spremenimo, da se živimo v druge osebe, da spoznamo njihov značaj, kaj mislijo in kako mislijo, kaj jim je všeč in česa ne marajo. Kaj ni res, da je v tem, da se spremenimo v nekoga drugega, nekaj tako izrednega, da se ne da povedati? Da govorimo besede nekoga drugega, da smo oblečeni, kot je oblečen on ali ona, da skupaj z osebami hrepnimo po več tistega, kar že imamo, ali pa še nimamo.

In potem, dragi moji mladi in odrasli gledališčniki, potem pride dan, ko je predstava pripravljena, ko pridejo gledalci, med njimi gotovo vaši prijatelji in sorodniki, in se odpre zastor in nastane tišina in vi pričnete predstavo, kot ste se je naučili. Ni nobenega dvoma, v tem srečanju s tistimi, ki vas poslušajo in gledajo, v tem doseže čar gledališča svoj višek, ki ga ni mogoče z besedami opisati: na eni strani vi, ki ste predstava, na drugi strani tisti, ki vas gledajo, gledalci. Kako enkrat občutek biti na odru in čutiti na sebi oči tistih, ki me gledajo, ki me spremljajo! Ki se smeji, kadar so trenutki v predstavi smešni, ali pa so zamišljeni, ko se je zgodba dotaknila stvari, ki nas skrbijo in bi radi, da jih nikoli in nikjer ne bi bilo. To so za vse, ki igrayo in igrate ali na odru pripovedujete, nepozabna doživetja. Najprej napetost, bomo uspeli,

bomo uspeli in potem ta stik in tih pogovor z občinstvom, z gledalci, ki ste jih pripravili, da so se v vašo zgodbo vživeli.

In za zaključek: bodisi odrasle gledališke predstave kot tudi tiste, ki so jih oziroma ste jih pripravili mladi in otroci, so tukaj na Goriškem gotovo zelo kvalitetne in zato zaslužijo vse priznanje, pri čemer velja pohvaliti društva

in vse, ki predstave kot režiserji pripravljajo. In seveda starše in sorodnike, ki pri tem sodelujejo. Zaslužijo vse naše priznanje z žel-

Janez Povše

jo, da bi predstave odrasli in toliko bolj mladi pripravljali tudi v prihodnje in nas z njimi razveseljevali. Ali kakor pravi geslo slovenskega ljubiteljskega gledališča, ki izvira iz časov Antona Tomaža Linharta, ko je oder našega jezika in duha pred več kot dvesto leti napravil prve korake z besedami: “eden drug'mu ogenj dajmo”. Igralke in igralci naj tudi danes dajo ogenj gledalcem in obratno, gledalci naj dajo ogenj tistim, ki so na odru. Ogenj veselja in svetlega prepričanja, ogenj lepote in medsebojnega prijateljstva, ogenj miru in razumevanja med vsemi nami in sploh med vsemi ljudmi tega sveta. Zato še enkrat iz srca: “eden drug'mu ogenj dajmo”!

(več fotografij na www.noviglas.eu)

SLORI Strokovno srečanje slovenskih pravnikov v okviru projekta Banka znanja Pravni okvirji uporabe slovenskega jezika

Ustava, zakoni in druga pravna določila predstavljajo temeljno področje za vsakdanje življenje naše družbe. Temu so podvržene tudi slovenska in ostale narodne skupnosti v Italiji. Kakšne so torej naše jezikovne pravice in naše dolžnosti, na podlagi katerih lahko razvijamo našo vsestransko družbeno organiziranost? O tem vprašanju so razmišljali notar Damjan Hlede, višji funkcionar ministrstva za šolstvo v Trstu in nekdanji podtajnik občine Dolina Igor Giacomini, odvetnik Marko Jarc, sodnica na prizivnem sodišču v Palermu Tanja Hmeljak in profesor upravnega prava ter odvetnik Andrea Crismani. Posvet je organiziral Slovenski raziskovalni inštitut in je potekal v dvorani Fundacije Goriške hranilnice v Gorici v petek, 29. aprila. Predavatelj, namene in vsebine strokovnega posveta slovenskih pravnikov v Italiji, ki spada v okvir projekta Banka znanja, sta na začetku predstavila ravnatelj Slorija Devan Jagodic in idejni pobudnik ter moderator posveta

odvetnik Mitja Ozbič. Jagodic je po dolžnostnih pozdravih podčrtal, da je pravna sfera pomembna. Slovenci v Italiji imamo zaščitni zakon 38/2001, ki nas priznava kot skupnost, njegovo izvajanje pa ni enostavno. Na to vpliva več dejavnikov in pri tem je doprinos slovenskih pravnikov izredno dragocen. V preteklosti je bilo na tem področju dejavno društvo Pravniki, o oživitvi katerega bi veljalo razmisliti. Vsekakor pa ostaja Slori na razpolago za nadaljnje sodelovanje. Moderator odv. Mitja Ozbič je poudaril pomembnost evidentiranja intelektualnega potenciala Slovencev v Italiji tudi izven narodnega naselitvenega področja. Na samem pravnem področju naj bi Slovenci v Italiji razpolagali z lepim številom izvedencev. V izjavi za slovensko RAI pa je dodal, da predstavlja črno piko pomanjkanje občinskih tajnikov, kljub temu da je za Slovence zagotovljenih deset mest. Notar Damjan Hlede je kot prvi predavatelj spregovoril o pravici uporabe slovenskega jezika v notarskih dokumentih. Navezal se

je na notarski zakon iz leta 1913, ki je še vedno v veljavi, in na člena 54 in 55, ki urejata možnost uporabe tujega jezika le v primeru, ko stranka izjavi, da ne pozna italijanskega jezika. Nepoznavan-

Vodja slovenskega urada pri deželnem šolskem skrbništvu Igor Giacomini je predstavil uporabo slovenskega jezika v šolski upravi. Izrecno je navedel šolski zakon iz leta 1962 ter sedanji

in nemščina enakovredni italijanskemu jeziku, kar velja tudi za notarske akte.

je italijanskega jezika pa mora biti resnično, drugače tvega stranka ničnost notarske listine, notar pa hudo kazen. Različno pa je v Dolini Aosta in v avtonomni pokrajini Bocen ter delno na Tridentskem. Tam sta francoščina

zaščitni zakon 38/2001 oziroma njegov 11. člen. Pri tem je evidencialni tri stopnje. Na Goriškem in Tržaškem je slovenščina učni jezik. Na Videmskem slovenščina ni več učni jezik, temveč eden izmed učnih predme-

tov. Spet drugače je v šolski upravi, kjer se lahko posamezniki obračajo na šolo v slovenščini, ki pa ni jezik šolske uprave. Že danes pa se pojavljajo vse bolj pereča vprašanja uporabe slovensčine glede na spreminjajočo se narodnostno sestavo učencev in dijakov. Odvetnik mlajše generacije Marko Jarc je v svojem posegu predstavil kazenski vidik pri kršenju vidne dvojezičnosti. Gre za t. i. zakon Mancino iz leta 1992, v katerem je določeno, da predstavlja diskriminacija obteževalno okoliščino. To sta skupaj z odvetnikom Petrom Močnikom uspešno uveljavila v sodnem postopku proti storilcem mazaške akcije v občini Devin Nabrežina. Pri tem pa je bilo ključnega pomena, da so k tožbi pristopile krovni organizaciji SSO in SKGZ ter društvo Timava.

Sodnica Tanja Hmeljak, ki dela na sodišču v Palermu, je posegla glede uporabe tujih in manjšinskih jezikov v kazenskem postopku, kjer je italijanščina glavni jezik. Člen 109 kazenskega postopka omogoča rabo drugih jezikov, vendar mora biti za to vložena zahteva. Na tak način je odstranjen šibki ali podrejeni položaj, ki lahko nastane zaradi nepoznavanja ali slabega poznavanja italijanskega jezika. Isto žal pa ne

velja v civilnem postopku, kot tudi ni mogoče zahtevati uporabe manjšinskega jezika v odnosu do kasacijskega sodišča. Pripadnik neke narodne manjšine lahko vložil zahtevek po uporabi svojega jezika, če je manjšina, kateri pripada, tudi uradno priznana. To se je uredilo s splošnim zaščitnim zakonom 482/1999, velja pa samo na teritoriju, ki je določen za izvajanje zaščite, oziroma na teritoriju, kjer določena manjšina živi. Novost pa prihaja iz Evropske unije, kjer ima vsak državljan EU pravico do uporabe svojega jezika, kar mora veljati tudi za sodstvo v državah članicah EU.

Posvet slovenskih pravnikov se je končal s posegom univerzitetnega profesorja in odvetnika Andrea Crismanija, ki je spregovoril o javnih prispevkih, ki jih slovenski narodni skupnosti delijo država, dežela in krajevne javne uprave. Obravnaval je vprašanje o pravih javnega naročanja, še posebno v tistih primerih, kjer javni prispevki predstavljajo pomembnejši delež sofinanciranja. Pomembna pa je tudi odgovornost glede spoštovanja namembnosti sredstev pri njihovi uporabi, saj je ob morebitnem nespoštovanju predviden preklis sofinanciranja.

Julijan Čavdek